

485.
488.
510.
514.
516.
530.
533.
535.
4
12
20

COMMENTARII
DE REBUS
IN
SCIENTIA NATVRALI
ET
MEDICINA
GESTIS.

VOLVMINIS XVII. PARS IV.

LIPSIAE. MDCCLXXII.

APVD IO. FRIDERICVM GLEDITSCH

Venduntur etiam

Amstelodami apud I. Schreuder, Londini apud Io. Nourse, Parisiis apud
Briasson, Venetiis apud I. B. Pascali, Patavii apud Io. Manfrè,
Holmiae apud L. Salvium.

COPIED FROM THE
ORIGINAL
MANUSCRIPT

ALCOHOL

WILLIAM L. B. L. L.

WILLIAM L. B. L. L.
WILLIAM L. B. L. L.
WILLIAM L. B. L. L.

I.

De Bononiensi scientiarum et artium instituto atque academia commentarii. Tomi quinti, pars prima 8. Alph. 8. pl. 48. tab. aen. pars altera 8. Alph. 88. tab. aen. Bononiae typis Laelii a Vulpe 1767. 4.

Pluribus, quae ad historiam instituti Bononiensis, de cuius ratione alio loco diximus*), pertinent, omiſſis, notamus tantum ab anno 1757 ex Professoribus instituti DOMINICVM FABRIVM, HERAELIVM MANFREDIVM, IOSEPHVM IGNATIVM SCANDELLARIVM, PETRVM PAVLVM MOLINELLIVM, HERCVLEM LELIVM et IACOBVM BARTHOLOMAEVM BECCARIVM diem obiisse. Huic ultimo, qui Praesidis vniuersi Instituti munere fungebatur, Cl. FR. MARIA ZANOTTVS successit, qui a secretis Academiae antea erat. ZANOTTI vero munus SEBASTIANO CANTERANO commissum est.

In Commentariis, in quibus, vti alibi iam monuimus, summa opusculorum a Sociis Instituti com-

O o 2

muni.

*) Comment. nostr. Vol. V. p. 286. Confer. quoque Vol. VII. p. 387.

- municatorum traditur, varia tamen occurrunt, quas in opusculis desiderantur, et de quibus breuiter ad lectores referre, operae pretium esse duximus. Sic
- p. 29. relatum legimus Cl. FERDINANDVM BASSIVM hyacinthum orientalem, caule bulbifero instructum, in horto reperiisse, a BOEHMERO in catalogo
- p. 33. rum plantarum praetermissum. Idem BASSIVS de
- p. 53. petrefactis agri Bononiensis pluribus exposuit. ANTONIVS BALDANVS locustas maiores, quibus S. IOANNES BAPTISTA in deserto vitam tolerasse creditur, descripsit. MOLINELLIVS denique vsum fungi in larice et fago crescentis in haemorrhagiis sistendis aequae magnum esse ac illius, qui e quercu colligitur, variis experimentis comprobauit. Commemorantur tamen quoque casus, vbi agaricus inutilis fuit, nisi compressio simul quoque vasis discissi adhiberetur.

Opuscula vero in parte prima huius voluminis sequentia continentur:

- P.I. p. I. 1) IACOBI BARTHOLOMAEI BECCARII *de lacte commentarius*. Vti Cl. BECCARIUS in triticea farina, quae tota vegetabilis indolis esse videtur, animale partem vegetabili admixtam esse primus demonstrauit *); sic in lacte particulas nonnullas animalis naturae reperiri experimenta hic enarrata probant. Ante BECCARIVM lac BOERHAAVIUS inprimis et MACQUERUS, in elementis chemiae chemice disquisuerunt. Et prior quidem massam a destillatione lactis residuam pinguem et dulcem, salium plane expertem esse affirmauit; posterior vero lac in partem serosam, butyraceam et caseosam diuisit, serumque a Cl. GEOFFROY iam examinatum nulli ulteriori examini subiecit. Docent vero experimenta
- hic

*) Comment. Bonon. T. II. P. I. p. 123 seq.

hic fufius defcripta, ex massa a deftillatione lactis re-
 licta, fi fortiori igne vrgeatur, acidum spiritum ob-
 tineri, tandemque particulas falis alcalini volatilis
 vaporum alborum sub forma surgere et excipuli pa-
 rietibus adhaerere. Eadem phaenomena feri deftilla-
 tio exhibuit; gluten vero e cafeo coctura et preffione
 paratum, quo fabri lignarii vtuntur, spiritum tantum
 alcalinum, acidi vero nihil plane exhibuit *).

2) FRANCISCI BIBIENAE *Spicilegium de bom*, p. 9.
byce. Cl. Auctor occasione morbi cuiusdam quo a. 1749.
 bombyces afficiebantur fabricam harum erucarum sub-
 tilius examinavit obseruationesque suas hoc commen-
 tario academiae, communicauit. Materia, quae in
 canalibus sericeis (*vaisseaux soyeux*) **) continetur, seu
 sericeus humor primo capite disquiritur. Haec, si spiritu
 vini eruca ante dissectionem immissa fuerit, in duas par-
 tes diuidi commode potest, quarum interior sine co-
 lore est, exterior vero longe minor, colorata et fla-
 uescens deprehenditur. Humor sericeus aqua non sol-
 uitur; educitur tamen colorata pars, quae vero non
 perfecte dissoluitur, sed fundum vasis petit. Ab alcalino
 sale non mutatur, neque ab oleo; spiritus vero vini hu-
 morem illum condensat, et successu temporis colo-
 ratam partem quoque soluit. Sapanum vero ope per-
 fecta solutio obtinetur. Humorem sericeum nutritioni
 animalis inferuire Cl. Auctor suspicatur. Addit quo-
 que varia de modo, quo interior pars ab exteriori ob-
 ducitur, et putat exteriorem partem flexibilitatem

Oo. 3

interioris

*) Cl. MACQUERUS in dictionario chemico sub voce
fromage alcali volatile cafeo inesse iam monet, quam-
 quam in elementis chemiae de acido tantum loquitur.

**) Omnino conferri hic merentur, quae Cl. LYO-
 NET in eleganti eruae salicis descriptione de his et
 reliquis erucarum partibus habet. Vid. Cl. LYO-
 NET in libro citato p. III. et 498. Comm. nostr.
 Vol. XI, p. 443.

- p. 24. interioris quodammodo conseruare. Secundo capite de canali alimentorum bombycis Auctor Cl. exponit. Hic ex duplici tunica constat, minime inter se connexis, quarum interiorem bombyx, dum in chrysalidem se vertit, deponit. Ventriculi quoque forma et totius canalis mirum in modum mutatur, et in superiore eius parte liquor secernitur, quo papilio, dum egressum ex folliculo molitur, ad eius humectationem et emollitionem utitur. In inferiore vero canalis alimentarii parte humor colligitur, qui cum acido marino et nitroso efferuescit, et si deinceps, exsiccatur, rubellum colorem acquirit. In aliis papilionibus iam sine acidi admixtione rubet, et, si a papilione, e folliculo egresso, excernitur, guttulam sanguineam refert, quales saepe a plebe pro pluvia sanguinea habitae fuerunt. In bombycibus vero non, nisi acido affuso, rubet. Ferri particulas ei inesse chemica experimenta Auctorem Cl. docuerunt. Tercio capite Cl. Auctor de peculiari coloris mutatione in tracheis, quae in chrysalide obseruantur, exponit. Quae enim in eruca plumbeum colorem referebant, iam in chrysalide argenteae apparent, interiorem tunicam nigricantem (uti de canalis alimentarii tunica iam diximus) cum exuviis erucæ deposita. Quarto capite spinalis medullae peculiaris motus describitur. Notum est, spinalem medullam *) in erucis pluribus gangliis siue nodis instructam esse, ex quibus nervi prodeunt. Haec, ut cerebrum et medulla spinalis in aliis animalibus, omni motu destituitur. Dum vero eruca in chrysalidem et papilionem mutatur motum quendam acquirit constantem ac regularem et irritabilis fit, qui motus, ut cordis irritabilitas, quae post mortem remanet. Quinto capite varia experimenta in papilionibus, circa generationis negotium instituta, enarrantur. Feminae, capite rescisso, coitum
- p. 49.
- p. 56.
- p. 67.

*) vid. LYONET l. c. p. 96. Comm. nostr. l. c. p. 432.

coitum tamen exercuerunt, in foecunda tamen ova posuerunt.

3) FERDINANDI BASSI *de ambrosina, nouae plantae genere dissertatio.* Est arum proboscideum LINN. Var. b. De ipsa vera, hac dissertatione seorsim impressa, iam alio loco ad lectores retulimus *).

4) VINCENTII RICCATI *disquisitio analytica, p. 82. de termino generali serierum recurrentium, cum appendice.*

5) CAIETANUS MONTIUS *de ammanniae, herbae palustris, noua specie.* Ammanniam (baccifera P. 87. ram) foliis subpetiolatis, capsulis calyce maioribus coloratis LINN. quae in China habitat, in agro Bononiensi nunc quoque magnam in copia repertam esse refert.

6) THOMAE LAGHI *historia epidemicae constitutionis, in qua parotides, seroso glutina tumentes, redduntur, cum peculiaribus symptomatibus, quaeque constitutio, ineunte anno 1753, Bononiae contigit.**)* In febribus catarrhalibus similibus tumor ad parotidesoriebatur tactu renitens, glandulas quoque maxillares et interdum colli glandulas et tonsillas occupans. Rubor et dolor modo maior, modo minor erant. Febris ut plurimum ad nonum, vndecimum vel decimum quartum diem durabat et venaesectione, lenientibus et diluentibus leuabatur. A parotidibus, tussi et febre auctis, saepius ad testes metastasis in hoc morbo obseruabatur, qui maiori dolore, quam parotides, vexabantur. Fomentis tamen malum facile cedebat. In feminis pudenda quoque afficiebantur dolore et pruritu, dolorque aderat lumborum, qualem sub menstruorum accessu saepius feminae experiuntur.

O o 4

*) vid. Comment. nostr. Vol. XI. p. 509.

**) vid. quoque Cl. ROCHARD Journ. de Med. 1757. p. 379. Comm. Vol. VIII. p. 461. Est catarrhus Bellinifolius Cl. SAUVAGES Nosol. method. Vol. II. p. 35.

untur. Causam morbi in tempestate humida et frigida, quae praecesserat, Cl. Auctor ponit, accusatque men etiam effluvia peculiaris terrae, cum in Bononiensi tantum agro morbus hic observatus fuerit. Iam ab HIPPOCRATE L. I. *Epidem.* similem morbum observatum fuisse, Auctor Cl. probat. Vidit enim ille morbum post pluviolosam tempestatem, in quo tubercula magna circa aures erant, qui in quibusdam parum incalescebant, in omnibus vero non in suppurationem abibant; tusses interea siccae aegros vexabant et paulo post testiculorum unus vel uterque inflammabatur.

P. 126. 7) EUSTACHII ZANOTTI *de veneris ac solis congressu; observatio habita in Astronomica societate Bononiensis scientiarum instituti d. 5. iunii 1761.*

P. 141. 8) FERDINANDI BASSI *de Bononiensi phytotypolito dissertatio.* Lapidem describit prope Bononiam repertum, ex calce, arena et mica compositum, in quo, praeter varia conchylia petrificata, etiam folium e *quercu Indica* RUMPHII Cl. Auctor reperit.

P. 150. 9) VINCENTIUS RICCATI *de motibus libris et curvilineis corporum proiectorum, quas sese attrahunt per funem extensibilem, transeuntem per datum punctum.*

P. 169. 10) ROGERIUS IOSEPHUS BOSCOWICE *de recentibus compertis pertinentibus ad perficiendam dioptricam.*

P. 236. 11) IANI PLANCI Ariminensis *epistola ad FERDINANDUM BASSIUM de incessu marinorum echinorum, ac de rebus quibusdam aliis marinis.* Summa observationum, quas Cl. PLANCUS hic proponit,

nit, est: echinos aculeorum ope se in latus voluere, cornubus vero, quas per foramina emittant, tum aquam fugere, tum progredi *). Echinis vulgo notis Cl. Auctor adhuc coriaceam aliquam speciem *cucumerem* scilicet *marinum* RONDELETII ob internam formam et mammillas, quas emittit, licet aculeis careat, adnumerat. Coniungit etiam cum iis *mentulas* sic dictas *marinas*. Stellarum quoque marinarum ingressus ope spinarum fit, siue aculeorum brevissimorum, quibus corpus attollunt et incedunt.

12) GUSMAN GALEATIUS *de renum morbis*. p. 249.
 Varias morborum historias et sectiones cadauerum Cl. Auctor describit, ubi signis calculi in renibus praesentibus, post mortem calculi nulli, sed renes tantum magnitudine aucti et intus vesiculis multis compositi deprehendebantur. Vesiculae hae seroso humore turgescabant, et in quadam femina ante mortem cum urina tales quoque excernebantur. In omnibus his aegris hydrops ascites accessit, omnesque apoplexia subito extincti fuerunt.

13) VINCENTIUS MENGHINUS *de aqua*. p. 261.
rum vi in calculis dissoluendis. Commentarius I. et II.
 Nullum esse aquarum genus, quod ad dissoluendos calculos, debite applicatum, eos vel omnino vel ex parte saltem emollire non deprehendatur, experimenta Cl. Auctoris confirmant. Vfus vero est 1) aqua pluuiali destillata 2) aqua pluuiali non destillata 3) puteali quadam sublutosa 4) puteali aliqua puriore et 8) aqua pluuiali cum tartaro solubili (i. e. tartaro tartarifato nostrarum officinarum) coniuncta. Frustula calculi e vesica extracti, quorum singulorum pondus graviorum quatuordecim erat, iis immisit, O o 5 viditque

*) Similia fere iam habet Cl. REAUMUR in Actis Parisinis a. 1710.

viditque post viginti dies 1) aquae speciem duo grana, 2) grana tria, 3) grana sex, 4) grana septem, et 5) grana octo soluisse. Cum igitur tartari tartarizati tantam, in calculo dissoluendo, esse vim cognosceret, eum cum variis aliis salibus mediis comparauit, viditque, eum et tartarum regeneratum (seu terram foliatam tartari nostrarum officinarum) reliqua omnia virtute lithonriptica superare.

p. 275. 14. IANI PLANCI *epistola de urina venata**)

p. 280. 15) PETRI PAULLI MOLINELLII *de grauium corporum descensu in aqua commentarius.*

p. 291. 16) PAULUS FRISIUS *de motu orbium planetarum.*

p. 309. 17) IDEM *de acceleratione et retardatione motus planetarum.*

p. 333. 18. CAIETANUS MONTIUS *de xylophori terrestris prima specie.* Insectum, hoc commentario descriptum, ad phalaenas bombyces elingups, alis depressis, dorso laevi LINNAEI pertinet. Larua huius phalaenae in vagina seu folliculo ex gramineis culmis contexto, habitat, quam sibi ipsa conficit. Phalaena ipsa antennas nigricantes pectinatas habet; thorax griseus est, alae vero utraque facie pulchrae, nitore sericeo sublucentes, et ad imam oram fimbriatae deprehenduntur. Papilio femina alis destituitur et toto habitu differt. Haec e folliculo egressa in vagina latitans se conuertit ut aluum et oviductus ostium mari obiciat et ita ab eo foecundetur.

*) vid. Comment. nostr. Vol. VI. p. 261.

19. FRANCISCI MARIAE ZANOTTI *ad* p. 349.
 TORQUATUM VARENIUM *epistola, in qua pri-*
 mum de luce agitur, tum plura indicantur de motu cor-
 porum initiali.

In parte secunda sequentes commentarii con-
 tinentur:

1) PETRI PAULLI MOLINELLI *obserua-* P. II.
 tiones aliquot medical. Prima observatio *de ossis hyoi* p. 1.
 dis luxatione inscribitur. Os hyoideum in antero-
 rem partem luxatum VALSALVA ex boli maioris de-
 glutitione vidit, luxari vero idem hoc os in posteriorem
 quoque partem posse Cl. MOLINELLI duplici obser-
 vatione probat. Accidit vero hoc in iuvene vi ex-
 terna, cum scilicet in concertatione aduersarius collo
 eius manum iniiceret, et ad priorem dextramque
 partem vehementer conprimeret. Luxatione facta, ae-
 ger loquela, et respiratione parum impeditis, nil ta-
 men solidi vel liquidi deglutire potuit, summaque
 anxietate affectus est. Larynx quodammodo defor-
 mata visa est, tumorque in dextro latere inter la-
 ryngem et sternomastoideum musculum conspicieba-
 tur. Cl. Auctor in auxilium aegri aduocatus digi-
 tum indicem dextrae manus in fauces dimisit, exte-
 rius vero digitos duos sinistrae manus collo apposuit,
 quibus pressionem indicis in fauces dimissi, qua os
 in situm dirigere tentabat, moderaret et dirigeret.
 Quo etiam artificio non solum in hoc, sed in alio quo-
 que viro, qui etiam ab externa causa simili luxatione
 vexabatur, os in pristinum situm restituit. Secunda p. 7.
 observatione *de venefica aeris indole* agitur. Probat
 vero Cl. Auctor experimento in 22 hominibus facto,
 carnes cum pinguedine, adiecto sale, in vase aeneo, stan-
 no non obducto, tostas exinde non nociuam naturam
 acquisuisse. Tertia observatione vincturam descri- P. 9.
 bit

bit, *adrupti tendinis patellae curationem* utilissimam. Cum enim Cl. Auctor cognosceret nec situ solo, nec **MUSCHENBROECKII** lamina, plenariam curationem obtineri, aliud vinciturae genus excogitavit. Componitur vero haec duabus fasciis, e molli corio confectis, quarum una superius ventri altera genu et tibiae infra affectum tendinem circumducitur. Vtraque vero fibula quoque munitur, atque inter se tribus habenis coniungitur, quae inferiori fascia stabilitur, superiore vero mediante fibula annexae sunt, et magis adhuc in situ circumducta tertia fascia firmanitur.

P. 11. 2) **PAULLUS FRISIUS** *de inaequalitatibus motus terrae et lunae circa axin ex Astronomorum hypothesebus.*

P. 59. 3) **IOANNES BAPTISTA A CAVOLO** *de metamorphosi duorum ossium pedis in quadrupedibus aliis quot.* Os, quod Galli *le canon* dicunt et quod metatarsi et metacarpi ossibus respondet, ex Cl. **POUGEROUX** observatione in fetu et recens natis vitulis et agnis componitur duobus ossibus, quae superficie plana per totam suam longitudinem sibi invicem accumbunt, tandemque ita inter se concrescunt ut primo septum remaneat cartilagineum, quod sensim deletur, ut unicum tandem os supersit. Rationem huius concretionis et motum, quo septum deletur, Cl. Auctor hic ulterius examinat, docetque pressione externa musculorum et motu animalis concretionem hanc plurimum adiuvari.

P. 66. 4) **SEBASTIANUS CANTERLANUS** *de attractione sphaerae.*

5) GREGORIUS CASALIUS. *de machinula* p. 71.
quadam ad projectile theorias per experimenta probandas.

6. CAIETANUS TACCONI *de rhachitide* ob. p. 81.
seruationes. Femina iam tertio anno rhachitide adficiēbatur, quam spinæ et extremitatum inflexio, immodica ventris crassities pluraque alia incommoda sequuta sunt, quibus omnibus non obstantibus, ad 41 tamen annum miseram vitam protraxit. In caduere eius Cl. TACCONI insignem in abdominis cauo tumorem detexit, album superficiemque scabrum, qui etiam in thoracem, adacto diaphragmate, se invexerat, visceraque abdominis, ventriculum, liēnem, magnamque intestinorum partem sursum adegerat. Massa hæc 22 libras pendebat, adeoque dura deprehendebatur, vt ferræ ope dissecanda esset. Osseam enim naturam habebat, æque tamen sensim in scirrhosam duritiem mutabatur, cavitæque intus instruebatur, quæ libram vnam semis humoris visci et quasi pinguis continebat. Exterius vero et interius tenui membrana obducebatur. Cohærebat hic tumor cum nonnullis aliis tumoribus in abdomine conspicuis; aderat quoque caries vertebrarum et costarum. His præmissis, de rhachitide Auctor Cl. in vniuersum exponit, atque ex consideratione ossium plurimorum rhachiticorum quinque obseruationes communicat: 1) ibi inflecti ossa, vbi arterias maiori copia recipiunt, 2) eas arterias, vbi ossa ingrediuntur, latiores esse et ampliores, sed statim, vt ingressæ sunt, maiorem in modum constringi, 3) in parte ossium concaua foramina et cellulas sanguine foedas in pueris præsertim reperiri: 4) has cellulas nullum manifestum periosteum habere vel illud vlcusculis affectum esse: 5) in conuexa ossium parte, si ipsam conuexitatem excipias, nil præternaturale

turale reperiri. Ex his vero obseruationibus colligit, mucosum sanguinem eo loco, vbi vasa os ingrediuntur, stagnare, stagnando corrumpi et exsudare cellulasque ipsas male afficere, sicque latentem catriem producere.

P. 99. 7) IOANNES BACIALLIUS *de fluminibus in mare fluentibus.*

P. 108. 8) IOANNES ANDREAS CASTELVRETUS *de proprietate numerorum diuisibilibus per I, II, III, IV. I. - etc.*

P. 120. 9) HIERONYMI SALADINI *methodus Bernoulliana de reducendis quadraturis transcendentibus ad longitudinem curuarum algebraicarum, a quibus nullis saepe redditur, imaginariis quantitatibus liberatur, atque eiusdem reductionis innumerarum aliarum viarum indigantur.*

P. 139. 10) GUSMAN GALEATII *historiae duae mirabiles calculorum in vreteribus existentium.* Calculos in renibus haerentes si adeo magni sunt, ut per vretes non transire possint, abscessus in renibus excitare, duae hae morborum historiae et sectiones probant. Hoc pus si cum vrina exeat, aeger licet debilitetur, tamen per aliquot annos vitam trahere potest. Si vero calculus omnem viam praecludat, citius aeger perit. In vno tamen horum aegrorum, calculo in vretere sinistro haerente, pus ex fistulosa apertura in hypochondrio sinistro egressum sibi parauit, aegerque adhuc per aliquod tempus seruatus est. Calculo vero ex dextro rene vretere ingressio omni-que vrinae exitu praecluso diem obiit.

P. 151. 11) IACOBI BLANCANI *iter per montana quaedam agri Bononiensis loca. Vezzatum montem*
159. et

et ripas fluminis *Samodiae* et petrefacta aliaque fossilia ibi reperiunda describit.

12) GREGORIUS CASALIUS *de quorundam* p. 169.
vitrorum fracturis sermo alter, quo diluuntur obiecta nonnulla, quae Cl. IOANNES BAPTISTA SCARELLA protulerat aduersus sermonem primum de eodem argumento conscriptum (vid. Comment. Bonon. Vol. III.)

13) VINCENTIUS RICCATUS *de aequiva* p. 186.
lentia potenciarum per principia metaphysica demonstranda.

14) EIVSDEM *epistolae tres, quibus utilitas* p. 198.
calculi finuum et cosinuum in infinitesimorum analysi demonstratur.

15) GUSMANN GALEATIVS *de cortice* Pe-p. 216.
ruuiano. Auctor varia hic ad Cl. TORTI *de usu corticis Peruuiani* dissertationem addit. Singularem febrium speciem facit asthmaticarum, quae solo usu corticis curantur. Enarrat quoque nonnulla exempla utilitatis huius remedii in febribus lethargicis et cum spasmo coniunctis. In nonnullis aegris, febre intermittente laborantibus cortex nihil profecit, nisi cascarilla quoque ei adiungeretur. Reliqua ad dosin corticis pertinent, quae ad febris curationem requiruntur. Hanc TORTVS duarum vnciarum fecit, GALEATIVS vero recte monet saepe longe maiore copia opus esse.

16) HIERONYMVS FABRICVS *de monstrop.* 226.
humano. Externam capitis formam fetus monstrosi describit, in quo calua ita depressa fuit, ut fere omnis cranii cauitas abesset; tactu tamen se cerebelli quoddam vestigium distinguere potuisse putat.

- P. 236. 17) EUSTACHIUS ZANOTTUS *de supputandis aequationibus in orbitis planetarum.*
- P. 241. 18) SEBASTIANI GANTERZANI *epistola ad HIERONYMUM SALADINUM, qua EUSTACHII ZANOTTI observatio Veneris, solem traicientis, ab omni erroris suspitione liberatur.*
- P. 249. 19) IOANNIS BRUNELLI *epistola ad EUSTACHIUM ZANOTTUM de peroroca.* Americano hoc nomine subitanea et horrenda eruptio et quasi turgescencia aquarum indicatur, quae in fluuio *Guama* ad *Param* urbem nonnullisque aliis Americae locis observatur, et cum aestu maris coniuncta est, quamquam in locis propriis ad mare sitis nihil eiusmodi accadat. Ostendit Noster aquam per canales subterraneos in fluxu maris ad haec loca transferri; libere tamen fatetur, nec per hanc hypothesein omnia phaenomena bene explicari posse.
- P. 256. 20) EUSTACHIUS ZANOTTUS *de angulo positionis et eius usu in determinanda telluris figura.*
- P. 265. 21) ROGERIUS IOSEPHVS BOSCONIEN *de unione colorum aliorum post alias per binas substantias ac unione multo maiore per tres.*
- P. 334. 22) IOANNIS BRUNELLI *de mannioca ad FERDINANDUM BASSIUM epistola.* Cultura *latrophae manihot* LINN. (f. *Cassava*) varia, quae et ea parantur, cibi genera et effectus succi eius venenati describit, quae omnia, cum nil novi continent, omittimus.
- P. 345. 23) GREGORIUS CASALIVS *de vi pulueris pyrii per machinas dimittenda.*

24) GREGORIUS CASALIUS *de ignis pulveris* p. 357
pyrii.

25) IOANNES BAPTISTA MARTINI *de* p. 372
usu progressionis geometricae in musica.

26) IOSEPHI BENVENUTI *de Lucensump* p. 395.
thermarum atmosphaera. Situm harum thermarum, quae in pago *Corsena* reperiuntur, describit, et aerem ibi purissimum esse ostendit. Addit meteorologicam tabulam, in quam observationes, ab in-eunte mense maio 1762 usque ad exitum aprilis 1763, retulit.

27) VINCENTII RICCATI *additamentum ad* p. 415.
opusculum de termino generali serierum recurrentium,
(vid. partem primam huius voluminis p. 583.)

28) EIUSDEM *epistola ad* Cl. CLAIRAUT, p. 421.
de corpore proiecto cui, praeter potentiam seruantem
tationem reciprocam duplicatam distantiarum a centro,
applicatae sunt aliae potentiae duae, quarum una diri-
gitur ad idem centrum, altera est huic perpendicularis.

29) EIUSDEM *epistola ad* IACOBVM MARI- p. 432
SCOTTVM *de quadratura curvarum, tradita per sum-*
mas generales serierum.

30) IOANNES BAPTISTA SCARELLA *de* p. 446
principiis visionis directae, reflexae et refractae.

31) ALOYSIVS GALVANVS *de renibus at* p. 500
que vteribus volatiliu. Renes avium plerarumque
duo sunt oblonga viscera, anterieus in quatuor, po-
sterius in duos lobos diuisa. Componuntur ex ob-
longis lobulis, arteriaeque cum valis secretoriis vri-
Tom. XVII. Pars IV. Pp niferis

niferis communicant, quae in vnum vterem tandem, vt glandularum conglomeratarum ductus, confluunt. Vreteres in intestinum rectum terminantur, eosque in aubus viuis apertis peristalticum et anti-peristalticum motum habere Cl. Auctor observauit.

P. 509. 32) FRANCISCI MARIAE ZANOTTI *sermo observationem nouam exhibens, qua Cl. DE LANDE mirabilem quandam in Saturni motibus inaequalitatem demonstrat.*

P. 514. 33) PAVLLI FRISII *epistola ad FR. M. ZANOTTVM, qua operis de grauitatis legibus, a se editi, formam rationemque describit.*

II.

Dissertations sur les antiseptiques, qui ont concouru pour le prix proposé par l'Académie des Sciences, Arts et Belles-Lettres de Dijon en 1767, dont la première a remporté le Prix, et dont les deux autres ont partagé *l'Accessit*; Imprimées par ordre de l'Académie. A Dijon, chez Francois Des Ventes, Libraire de Monseigneur le Prince de Condé. A Paris chez Des Ventes de la Dové, Libraire. 1769. 8 mai. Alph. 2 plagg. 3½ sine praefatione.

h. e.

Dissertationes de antisepticis, quibus de praemio, ab academia Divionensi proposito, certatum est, quarum prior illud obtinuit, reliquae duae autem eidem proxime accesserunt; impresso ex mandato academiae.

Thema

Thema hoc, quod olim iam indicauimus, ab illustri hac Academia propositum fuisse *), inter alios elaborandum sibi sumserunt viri Cl. DE BOISSIER, BORDENAVE et GODART. Cl. BORDENAVE tamen ideo praemium tributum non est, quia non idem studium in explicandis auxiliis medicis ad putredinem, quam chirurgicis, adhibuisse videbatur: Cl. GODART autem, quia modum non exposuit, quo antiseptica eousque putredinem corrigerent, ut partibus, eadem affectis, consistentiam naturalem redderent; quod quidem momentum maxime Cl. MACBRIDE tentaminibus debemus. Nostrium nunc est, singulorum scriptorum rationem lectoribus nostris exhibere.

Cl. DE BOISSIER opus suum ad normam quaestionis, ab Academia propositae, in quatuor partes diuidit, ideoque, praemissa introductione, in parte prima de notione antisepticorum in sensu latissimo, in parte secunda de modo, quo ea agant, in tertia, quomodo variae eorum species distingui debeant, et in quarta de usu eorum in morbis exponit. Vltterius autem tractatio diuiditur, ita, ut in secundae partis sectione prima, de modo agendi antisepticorum simplicium, in altera medicamentosorum dicatur: pars quarta, eaque amplissima, sectiones tres exhibet, de morbis productis a putredine in parte externa, in primis viis, et in massa sanguinis; vltima harum sectionum tres rursus articulos complectitur, de putredine scorbutica sanguinis, de febrili, et de ea, quam actio causae localis producit, quae duas paragraphos exhibet, alteram de putredine purulenta, alteram de gangraenosa.

Primo loco ad stabiliendam putredinis animalis notionem cum propria, tum aliorum auctorum exempla Cl. Auctor recenset, et ex iis varia corollaria

P p 2

elicit;

*) vid. Comm. nost. Vol. XIII. p. 163.

- p. 16. elicit; nimirum aerem ex substantiis animalibus, in putredinem abeuntibus, magna copia egredi; ad eam necessario requiri actionem aeris exterioris, qui si attingere non possit substantias istas iam putrescentes, putredo ipsa sistatur; istas in vase, exacte clauso, putrescentes alkali volatile euoluere, quod in aere libero, aut adiuncto maiore caloris gradu, protinus dissipatur, ac in quodam tantum putredinis gradu neque sub initium aut finem, praesens sit; odorem putridum semper adesse, debiliorem tamen sub initium et finem, et corrigendum ab alkali volatili; substantias putrescentes voluminis et ponderis iacturam pati; putredinem augeri calore, tardari frigore, aduari humiditate et aeris exterioris impetu debiliore, idem corporibus fermentantibus, aut, quae paucum aerem contineant aut eundem absorbeant; substantiam sanam seruari, si defendatur ab impressionibus aeris exterioris, aut impediatur euolutio et iactura aeris fixi aut elementaris; corpora putrida aerem absorbere, eorumque putredinem corrigi absorptione aeris eius, quem quaedam substantiae offerunt, et qui exit sub fermentatione aut efferuescentia, ita-
- p. 18. ,que, cum nitrum super carbonibus deflagrat. Putredo vero est motus intestinus, excitatus sponte inter particulas insensiles corporis organici, formans principia foetida indolis alkalinae volatilissimae, ea dissipata et corpus in elementa sua resoluendo illud destruens; quatuor ergo in quocumque huius morbi genere gradus constitui debent, procliuitas nempe in eam, principium, progrediens, ac denique consummatio; quae differentiae omnes ex mutatis phaenomenis
- p. 20. patent. Partes animales omnes, sibi relictae, putredinem contrahunt; primum euoluitur lene et odum, quamquam non in omnibus, subito euanescentes, postmodum odor putridus, ab alkalescente plane diuersus, et citius oriens, quam is, diutius
etiam

etiam perdurans. Cum omnis substantia salina ex partibus aquosis cum terrestribus iunctis constet, haecque in alkalibus copiosiores adsint, quam in acidis, atque in illis volatilibus subtiliores et arctius cum phlogisto coniunctae, quam in fixis, patet inde, sub initia putredinis facilius extricari acidum, terrae leviori antea sociatum, quae postmodum subtilior reddita et arctius copiosiusque cum phlogisto vnita, volatilis redditur, et alkali huius generis offert. Haec p. 23. ergo a motu intestino pendent; is autem proficisci videtur ab aere fixo, exitum quaerente, particulis eius arctius ad se inuicem accedentibus atque elasticitatem acquirentibus, indeque reliquis partibus elementaribus in motum ductis. Remotis autem hisce coniecturis, hoc patet, omnia ea, quae pro p. 24. pensionem aeris fixi in statum elasticum augent, evolutionem et expansionem eius promouent, obstacula huius evolutionis tollunt vel infringunt, ac denique ad disiunctionem principiorum aliquid conferunt, considerari debere tamquam causas agentes putrefactionis, quo ea pertinent, quae iam ex corollariis superius adduximus. Causam ergo motus intestini, putredinem efficientis, Cl. Auctor in actione simultanea ae p. 26. ris interni et atmosphaerici ponit, dum prior se liberare tentat a substantia, putredini obnoxia, alter in eam penetrare. Antiseptica ergo dicenda sunt ea remedia, quae impressionem aeris exterioris impediunt, aerem fixum in corporibus conseruant, aut eundem amissum restitunt: quae quomodo fiant p. 27. pars secunda exponit, cui tabulam generalem adiunxit Cl. Auctor, vt vno intuitu totus ambitus remedium horum conspici posset, quorum ergo diuisionem nunc exhibituri sumus.

Remedia antiseptica sunt:

A. *Simplicia*, quae agunt in substantias, vita destitutas, quarum solida aeque ac fluida sunt in statu inertiae; haec sunt:

2. *conseruantia*, quae substantiam sanam ab impressione aeris exterioris defendunt, aeremque fixum in eadem retinent; diuiduntur iterum in

a. *unctuosa*, quae partibus oleosis, mucilaginosi cet. poros occludunt,

1. *oleosa*, olea pressa cet.

2. *pinguia*, adeps liquatus.

3. *gummosa*, gummi arabicum et tragacanthae, ficca adhibita.

β. *adstringentia*, quae solida stringunt, exsiccant, ideoque etiam poros coarctant.

1. *frigida*, glacies, nix, aqua gelida.

2. *salina*, nitrum, salammoniacus, crudus.

3. *salinometallica*, crystalli lunae, turpethum minerale, plumbum et ferrum in acidis mineralibus soluta, cet.

4. *terreosyptica*, calx viua.

5. *acida*, vegetabilia et mineralia.

6. *alkalia*, fixa et volatilia.

γ. *mixta*, vtrisque proprietatibus ditata.

1. *resinae* aut *gummiresinae*, balsamum peruuanum, camphora cet.

2. *substantiae simplices*, chinae cortex in puluere vel decocto, cet.

3. *liquores vinosi et spirituos*, varii generis.

b. *corrigentia*, quae progressum putredinis coercent, eamque corrigunt, sunt:

a. *imperfecta*, quae tantum substantiam penetrant, principia putrida quasi saturant, neutra reddunt et corrigunt.

1. *acida*, vel *vegetabilia*, vel *mineralia*.

2. *alkalia*, vel *fixa*, vel *volatilia*.

β. *perfecta*, quae substantiis putridis amissum aerem fixum restituunt,

1. *gummosoresinosa*, extractum chinae cet.

2. *mat-*

2. *materiae, actu fermentantes*, quorsum commistio corticis chinae cum salina refertur, cet.
3. *mixturae effervescentes*, acidum vitrioli cum lixivio tartari, sal cornu cerui cum aceto vini cet.
4. *liquores vinosi*, varia vina, iisque analogi potus genera v. c. cide cet.
5. *terreoslyptica*, calx viua.
6. *vapores*, ignis liberi, nitri detonantis, suffimigiorum cet.

B. *Medicamentosa*, quae in partes viuas agunt, solidis et fluidis actionem iuuantibus; haec sunt:

a. *externa seu topica*,

a. *improprie dicta*, quae vel putredinem retinent, ne oriatur, vel separationem putridi promouent,

1. *emollientia*, cataplasmata, fofus, balnea cet.
2. *refoluentia, reperimentia*, frigida, solutiones salium mediorum, spirituofoa cet.
3. *vulneraria*, balsamica, digestiua cet.
4. *escharotica*, aqua phagedaenica cet.
5. *auxilia chirurgica*, scarificationes, extirpationes vel amputationes.

β. *proprie dicta*, quae putredinis progressum coercent, aut partibus, hac affectis, sanitatem restitunt,

1. *substantiae simplices*, plantae amarae, aromaticae, china, balsama naturalia, styrax, camphora, myrrha, olea essentialia
2. *medicamenta*, ex his praeparata et composita.

3. *vapores* nitri detonantis, suffimigiorum accensorum, materiarum fermentantium seu efferuescentium.

b, *interna*, eaque

a. *improprie dicta*, quae materias putridas eucuant

1. *emetica*, ipecacuanha et remedia ex antimonio parata.
2. *cathartica*, senna, aloë, rheum, cassia cet.
3. *diuretica* sic dicta frigida, plantae nasturtinae, nitrum, cremor tartari.
4. *diaphoretica* ex vegetabilibus, antimonium diaphoreticum, cet.
5. *bechica* ex vegetabilibus, balsama nativa, mel, cet.

β. *proprie dicta*, seu *alterantia*.

1. *prophylactica*, quae partibus, in quibus putredo euolvitur, statum naturalem reddunt.

a) *adstringentia* vel *styptica*, ad tonum solidorum restituendum, vegetabilia et mineralia, potissimum acidum vitriolicum.

b. *frigida*, ad moderandum calorem intestinum, acida vegetabilia et mineralia, nitrum cet.

c) *calida* vel *stimulantia*, ad excitandas vires, spirituosae, cardiaca, alkalia volatilia.

2. *curativa*, quae partes, in quibus putredo iam progressus fecit, sanant,

a) *diaetetica*, desumpta ex

a) *animalibus*, serum lactis, iuscula animalium iuniorum cum vegetabilibus cet.

β) *vegetabilibus*, nutrientia gelatinosa, demulcentia et lubricantia, nec non varia potus fermentati genera.

γ) *reliquis rebus non naturalibus*, aer purus, renouatus et correctus variis auxiliis; exercitium corporis moderatum; animi tranquillitas.

b) *pharmaceutica*,

a) *antiscorbutica*, ex nasturtinorum classe

β) *febrifuga*

1) *aromatica*, cortices citri, aurantiorum, nux moschata cet.

2) *balsamica*, balsama natiua,

3) *alexipharmaca*, angelica, serpentaria virginiana, allium cet.

4) *amara*, cortex peruuianus, centaurium minus, cascarilla, absinthium cet. catechu, myrrha, camphora, gummi ammoniacum.

γ) *efferuescentia*, succus citri, cum sale absinthii mixtus et illico assumtus.

Haec autem tabula quamuis magis ad partem tertiam huius tractationis, quae differentes antisepti-
corum species tradit, pertineat, nos tamen malui-
mus, eam ante exhibere, quam nonnulla ex parte
secunda, de modo agendi eorum, exciperemus, ne
molesta repetitione taedium crearemur Lectoribus.
Sales omnes videri possent, vim exserere antisepti-
cam, cum carnes exsiccent fibrasque stringant, ideo-
que referendi inter adstringentia: sed neutri potius p. 29.
augent procliuatatem in putredinem, si in minori dosi
adhibentur, dum pars ipsorum terrea magis agit,
quam acida, ideoque aerem fixum absorbet; maior

- autem dosis vere eos antisepticos reddit, quia tunc pars acida efficacius agit, quam terrea. Calci viuae virtutem hanc conciliare videtur principium istud, quod MEYERUS acidum pingue dixit, quodque Cl. Auctor non nisi aerem fixum intime cum materia purissima ignis sociatum esse putat. Antiseptica
- p. 31. mixta ex vegetabilibus tantum petenda sunt, quae tamen vel particulis, nimis facile fermentationem contrahentibus, vel particulis crassioribus terreis orbata esse oportet; prius demonstrat effectus guaiaci, saepius excocti, alterum extracti corticis Peruvian.
- p. 32. Inde etiam diuersitas virtutis antisepticae liquorum, fermentatione paratorum, patet. Antisepticorum externorum proprie dictorum effectus idem fere est, qui corrigentium: potentissima ex iis sunt, quae ex substantiis resinosis aut gummosoresinosis petuntur.
- p. 41. Vaporum, quos hic recenset Cl. Auctor, ipse nondum expertus est usum, quem tamen utique theoria promittit. In alterantium refrigerantium usu caute attendendum est, ne, acidis nimis copiose adhibitis, vasa excretoria primarum viarum iusto plus constringantur, putridaeque materiae exitus praeccludatur: quare nonnulli practici, acidis figi materiam morbificam, dixerunt. Caute etiam cum stimulantibus mercandum est, quorum usus nonnisi in irritando systemate nervoso et vasculoso consistit; immediate ergo putredini non resistunt, cum alia ex iis, ut spiritusosa parum aeris fixi contineant, alia, ut alkalia volatilia, soluendo humores, eorum acrimoniam augeant: et licet partem, vita destitutam, a putredine immunem reddant, eandem tamen in corpore viuo excitant atque accelerant. Cum nonnunquam spissitudo humorum causa remota putredinis existat, hanc praeuertendo utilia esse queunt: unde forte usus eorum, in viperae morfu protinus applicatorum, declarari poterit. Antiseptica curatiua ex solis vegetabilibus

tabilibus peti possunt, quibus quippe maior copia p. 47.
 inest aeris elementaris quam corporibus aliorum reg-
 norum naturae; accedit facilior ad fermentationem
 propensio, si cum liquoribus animalibus commiscantur
 indeque facilior aeris huius euolutio. Neque vero
 omnium vna eademque est conditio, aut idem usus.
 Recentia vere efficaciora sunt siccis, sed saepe adhi-
 beri nequeunt in morbis acutis, quia aer in primis
 viis copiose euolutus, neque adeo facile resorben- P. 48.
 dus, elasticitate rursus acquisita, saepe maxima in-
 commoda parit. Inde tunc magis eorum decocta
 vel infusa, iuncta iusculis animalibus tenuioribus, vel
 serum lactis in usum ducenda sunt: cum in morbis
 chronicis vegetabilia recentia per se, liquores, actu
 fermentantes vel in fermentationem proni, maxime
 conferant. Principium volatile in plantis nastur-
 tinis forte ex insigni quantitate aeris fixi, facile euol-
 vendi, constat, eodem forte modo, quo aer iste ex p. 50.
 liquoribus fermentantibus prodit.

Progredimur nunc ad partem quartam de vsu p. 55.
 horum remediorum in morbis. Morbos putridos,
 vt causae occasionales, producant victus animalis,
 defectus alimentorum aut deprauata eorum indoles,
 abusus liquorum spirituosorum, bilis abundantia,
 motus fluidorum corporis nostri vel nimis retarda-
 tus vel nimis acceleratus, aer vel humidus, vel ca-
 lidus, vel vterque simul, vel exhalationibus pu-
 tridis refertus. Disponuntur ad eosdem homines
 biliosi, plethorici, exercitio corporis vel abutentes
 vel destituti; voraces aut fame pressi, potui spiri- P. 58.
 tuoso dediti, videntes alimentis deprauatis, aut
 victu animali magis, quam vegetabili, habitantes in
 urbibus, in prouinciis calidis, in locis humidis, ae-
 rem putridum haurientes cet. Putredo, ex his caus-
 sis nata, vel fluida tantum occupat, vel ad solida quo-
 que extenditur: effectus eius vel in parte quadam ex-
 terna,

- p. 60. terna, vel in primis viis, vel in massa sanguinis sese exserunt. Inde primo loco de usu antisepticorum in morbis a putredine in parte externa dicendum est. Haec iterum, vti supra omnis putrefactio in genere in quatuor stadia vel gradus diuiditur, primus seu putredo imminens est, si in corpore, ad eam disposito, inflammatio vel contusio violenta nec resoluitur, nec in suppurationem tendit, sed vlcus efficit, car-nibus mollescentibus et suppuratione vel imminuta vel aucta; secundus, seu status putridus est, si, mi-nutis symptomatibus, inflammationis color partis af-fectae obscurior fit, in superficie vesiculae, sero ru-bello plenae, eleuantur, suppuratio pus foetidum et tenue praebet, carniū superficies nigrescit, mar-ginesque inflammantur; tertius seu gangraena, si eadem symptomata ingrauescunt, frigus, molli-ties, insensibilitas partis aegrotae augentur, color liuidus fit et nigricans, cutis vel pustulis sero, rubello vel liuido plenis, obseritur vel indurefcit et occallefcit, vlcus foetidissimum profundius ferpit, et margines inflammati in gangraenam abeunt; quartus denique seu sphaceus, si pars affecta vita prorsus priuatur, coloris nigri, foetoris teterrimi, suppuratione ad ossa penetrante, parsque emortua per frustra decidit aut induratur. Nascitur autem in parte quadam vni corporis putredo, si vel vitiatī fucci ad eam defe-runtur, vel in ea corrumpuntur, vel vtroque modo simul; inde causa vel generalis est, vel particularis
- p. 61. aut localis vel mixta. Prior locum habet in morbis putridis internis, potissimum si membrum aliquod me-gis remotum est a centro circulationis aut compressum vel viceratum, aut si circulatio in eodem impeditur: al-tera, si humores in parte affecta lentius circulantur aut stagnant; tertia in vtriusque generis casibus simul. Causa autem proxima semper ponenda est in iactura
- p. 63: aeris fixi, quam actio aeris exterioris adiuuat; siue haec
a per-

a peruersitate fluidorum, siue solidorum inducta fuerit. Necessarium autem est, disquirere gradum putredinis, qui partem affectam tenet, quia singuli singula ac diuersa plane inter se auxilia postulant. Sic prior gradus in inflammatione, aquosa, emollientia cet. in stasi humorum extrauascularum, eorum educationem, in contusione, reperiencia, in vulneribus vel ulceribus, traumatica, balsamica cet. requirit, adhibitis venae sectionibus, euacuantibus aliisque remediis pharmaceuticis ac diaeteticis. Status p. 65. secundus restitutionem aeris fixi per antiseptica externa, proprie dicta, postulat, inprimis, decoctum corticis chinae, quae vero internis remediis iuuari debent. Caute tamen dispiciendum est, ne antiseptici his prius utamur, quam vere perspexerimus, p. 69. fluida putredinem contrahere et solida tonum naturalem perdere, ne fibris, iam tensis, rigiditatem maiorem et fluidis densitatem maiorem comparando, inflammationem intendamus et ad resolutionem ipsamque adeo suppurationem incongruam reddamus. In gradu tertio putredo tantum sistenda est, ne sanas partes tangat, et excitanda inflammatio, qua corruptum separetur, quod escharoticis, vel in grauiori casu scarificationibus, efficitur: quibus tamen itidem interna remedia auxiliari debent. Sphacelus demum eadem remedia desiderat, quae vero cum saepe non sufficiant, in extirpatione aut amputatione vnicum superest auxilium. Morbi putridi, quorum fomes p. 71. in primis viis haeret, itidem quatuor diuersos gradus offerunt, signis suis inter se diuersos. Causa p. 73. horum morborum in deprauata digestionem consistit, quae vel a nimis longa mora alimentorum in primis viis, vel a deprauata eorum indole vel a corruptione putrida liquorum digerentium proficiscitur, quorum omnium diuersissimae iterum causae esse possunt. Indicationes eo tendere debent, vt impediamus p. 75.

- mus, ne copia materiae putridae in primis viis au-
geatur, aut putredo ipsarum vterius se extendat;
vt eas ex corpore expellamus, ac denique statum
naturalem partium affectarum restituamus. Prio-
rem implent diaeta seu prudens vsus antisepticorum
diaeteticorum, alteram euacuantia, tertiam antise-
ptica pharmaceutica. In principio morbi ad vom-
tum ciendum saepe potus copiosus sufficit, vbi ta-
men Cl. Auctor aquam frigidam tepidae praefert. In
p. 76. secundo gradu ex vomitoriis saepe ipecacuanha re-
p. 78. media, ex antimonio parata, superat, quia, ob partes
gummosiores resinosas, insigni virtute antiseptica pollet;
nocet tamen ob vim adstringentem, vbi materia
abundantior est, deiectionibus aluinis non adeo copio-
sis, solidis irritatis et primis viis ad inflammationem
procliuius; conducit autem solidis laxis, materia
insignem putredinis gradum consequuta, et deie-
ctionibus copiosis. Vbi purgantia indicantur, vege-
p. 79. tabilia adhibenda sunt vel, ob substantiam gummo-
resinosam, v. c. senna, rheum, vel ob qualitatem
facile fermentescentem, dulcem, v. c. cassia, man-
na cet. antiseptica, adiunctis salibus, inprimis nitro
p. 80. et cremore tartari. Euacuatis demum materiis cor-
ruptis, si digestio adhuc languet, febrifugis locus
datur, quae etiam ad euacuationem libere sustinen-
dam cum purgantibus vnire conuenit. Ipsa autem
haec antiseptica, in fine morbi adeo vtilia, sub eius
p. 84. principium peniciosissima sunt. In prouectiore
morbo, seu tertio eius gradu, prius praeparanda est
materia, quam euacuetur; prius praestatur antise-
pticis diaeteticis, demulcentibus ad acrimoniam ob-
tundendam, potu parca, sed repetita crebrius dosi
sumendo et topicis, externe adhibitis, ad inflamma-
tionem praeuertendam aut sedandam; alteri scopo
laxantia antiphlogistica inseruiunt. Roborantia de-
mum eodem modo, vt in secundo gradu, exhiben-
da

da sunt. Quartus gradus, isque periculosissimus, re- p. 86.
media, vt in quouis ancipiti malo, valentiora postu-
lat, vesicatoria, cardiaca potentissima, potum fri-
gidum cum acidis, vitriolico inprimis, coniunctum,
vsum topicorum, abdomini applicandorum, inprimis
aquae frigidae; ac demum largas doses febrifugorum,
potissimum corticis Peruuiani.

Accedimus ad morbos, a putredine sanguinis pro- p. 87.
ductos. Hanc in corpore viuo multi negarunt exi-
stere posse: contrarium autem ex FERNELII,

MORTONI, HUXHAMI et PRINGLI obserua- p. 89.

tionibus patet. Causa iterum vel generalis vel lo-
calis est; prior licet ab omnibus superius adductis
produci possit, originem tamen plerumque debet
materiis putridis, in primis viis collectis, suppressae
perspirationi et contagio. Localis vel ab inflamma- p. 90.

tione in gangraenam mutata, vel a suppuratione
interna, vel a resorptione puris ex vlcerebus quali-
buscumque proficiscitur. Differrunt etiam mor-
borum symptomata inter se pro varietate cum caus- p. 91.
sorum, tum constitutionis corporum. Differentia
autem attentione dignissima constituenda est inter
morbos putridos, a causa generali inductos, acutos
et chronicos, quorum illos putredinem cum materia
seu scorbuticam, hos putredinem sine materia seu
febrilem appellat Cl. Auctor.

In putredine scorbutica sanguinis iterum qua- p. 95.

tuor gradus differunt pro grauitate et copia sym-
ptomatum, quae a successiua sanguinis et humorum
corruptione pendent. Omnia ergo auxilia eo ten- p. 98.

dere debent, vt fluidis aequae ac solidis perditus aer
fixus restituatur, quod vegetabilibus omnium optime
praestatur; cum ad praecauendum, tum ad curandum
scorbutum inprimis iis ipsis, quibus in specie anti-
scorbuticorum nomen est. Corticis Peruuiani vsum
hic iterum in principio morbi noxius est, in fine
quam

quam maxime proficius, isque in casibus vrgentibus cum acido vitriolico combinari debet.

p. 103. In putredine febrili, quae iterum, pro incre-
te sensim symptomatum gravitate, in quatuor gra-
dus diuiditur, sub initium morbi diæta antiseptica,
exercitio moderato et aere purus vincitur. In secundo
gradu, vbi morbifica materia auctior iam febrem ac-
cendit, coctio eius diluentibus ac corrigentibus
praestanda, simulque, quantum fieri potest, ipsa
euacuanda est. Potio crebra, licet paruis dosibus,
ne ventriculus nimis obruatur, eaque statui et viribus
aegri accommodata, primae indicationi respondent, in-
primis si mixtura RIVERII ex sale absinthii et
succo citri sub ipsa efferuescentia paruis, at repeti-
tis dosibus, adiungatur, cuius usum iam in morbis
putridis primarum viarum Cl. Auctor laudauerat.
Euacuationes per colatoria iuuandae sunt; quae na-
tura ipsa monstrat: in omni tamen casu ad eam po-
tissimum viam respiciendum, per quam putredo cum
humoribus communicata fuit. Abstinentum plane
a venae sectione, nec febrifugis vtendum, nisi iis ob-
seruatis, quae antea monita sunt. In gradu tertio
morbi, putredine iam magis aucta, et ipsa iam ma-
teria morbifica plus minus expulsa, febre tamen
subsistente, ad corrigendam ipsam et tollenda mala
inde inducta, viribus sustinendis et excitandis, corri-
gendis mutationibus, per putredinem in solidis et
fluidis productis, et denique iuuandis euacuationi-
bus materiae morbosae opus est: primum obtinemus
cardiacis aromaticis, alexipharmacis, si parum calo-
ris adsit, vel in opposito casu acidis mineralibus, po-
tissimum vitriolico aliisque adstringentibus; secun-
dum antiseptiis febrifugis, maxime cortice Peruviano;
tertium euacuantibus, a natura indicatis, simul ta-
men adhibitis febrifugis iam laudatis. Si materia
exitum quaerit in parte externa, in eo iuuanda; sin
in

in interna quadam decumbat, vesicatoriis cet. extrorsum ducenda est. In summo morbi gradu car-
diacis aromaticis potentissimis et alexipharmacis opus
est, vti tinctura corticis Peruviani cum elixirio vi-
trioli, corticis huius puluere cet. in maioribus dosi-
bus et saepe repetitis, cautissimeque abstinendum
ab omnibus alkalibus volatilibus iisque, quae ad ea
accedunt.

Putredo a causa locali, seu inflammatoria exi-
stet vel a gangraena, vel a resorptione puris. Inde

primo loco de putredine purulenta, antisepticorum-
que in eadem usu, agitur. Si in parte inflammata

suppuratio praecaveri nequit, ad duo momenta re-
spiciendum est, nempe, vt extimescenda inde damna
vel praeuertantur vel tollantur. Ad prius opus est,

vt puri optimam indolem conciliemus, promptum-
que iusto tempore exitum paremus: ad secundum,

ut massa humorum contra infectionem praemunia-
tur, et diathesis purulenta optimis remediis impug-
netur. Pus obtinetur bonum, adhibitis iis antise-

pticis, quae causa et conditio morbi postulant. Exi-
tus ei facile paratur in abscessibus externis: in inter-

nis contra videndum est, an eidem via pandi possit
per organa excretoria, sedi abscessus proxima, quare

primo abundante potu aquae mellitae, infusorum
vulnerariorum cet. ac deinde, pro differentia sedis

morbi bechicis, incidentibus, diureticis, purganti-
bus, ipsisque adeo vomitoriis opus est. Difficilior

casus est, si nec his auxiliis sedem abscessus tangere
possumus: interdum tamen metastasis spontanea fit

ad loca exteriora; interdum pus siccatur et induratur,
quod interdum aegrum saluum reddere potest; inter-

dum illud in circulum humorum regressum insolitis
viis excernitur; interdum in cavitata quadam aut vi-

sceris cuiusdam superficie colligitur: quae mutationes
medelam sibi convenientem efflagitant. Ad expel-

lendum

Tom. XVII. Pars IV.

Qq

p. 125.

- lendum pus resorptum euacuantibus, et remediis
ternis irritantibus cet. utendum est: ad massam hu-
morum ab acrimonia eius defendendam, auxiliis pro
p. 126. indicatione diuersa diuersis, demulcentibus, veleno
contrariis, diaeteticis antisepticis, cet. Motu autem
intestino diutius durante, sensim humores perdunt
aerem fixum, contrahuntque acrimoniam putridam,
celerrime cum lymphâ nutriente ipsisque solidis com-
municandam: ad impugnandam ergo hanc diathesin
p. 127. purulentam eo respiciendum est, vt corruptum
extrorsum versus ducatur, deprauatio putrida re-
tardetur, et quicquid humorum putredine mu-
tatum fuerit, corrigatur. Primum saepius impossi-
bile est, atque adeo necessarium, vt euacuationes col-
liquatiuae saepius coerceantur, quam promouen-
tur. Alterum diaeta vegetabili ex antiseptico die-
teticis, adiuncto prudente vsu antisepticorum phar-
maceuticorum, exercitio conueniente, aëro libero
cet. perficitur. Lactis vsus hoc in casu summam
p. 128. cautionem requirit: nocet quippe, si vel materies
daë aut putridaë in primis viis haerent, quae non
nonnunquam corrigi et euacuari se sinunt, vel si
humores iam putridi sunt, quia tunc nimis facile
corrumpitur, neque satis aeris fixi ad corrigendum
istum statum putridum continet: neque elegibile
est, nisi in principio phthiseos purulentae. Corre-
ctio humorum putridorum difficillimi negotii res est,
cum colliquatio purulenta humorum diuersae omni-
no inter se indolis sit, neque tamen diuersitate huius
satis cognosci et determinari queant. Exemplorum
rationum nihil certi definiunt, cum eadem remedia
hunc aegrum sanauerint, illum praecipitauerint.
Quaecumque tamen in ardua hac re poni possunt,
ad haec redeunt, vt omnia irritantia, acris, resol-
p. 131. ventia, v. c. sales alkalini, medii cet. item aroma-
tica, saltem nisi atonia et relaxatio partium manifesta
sunt,

sint, euitentur; vt, non nisi summa cum cautione, adhibeantur amara nimis resinosa, iisque praestantur vegetabilia ea, quae minorem resinae partem fouent, subiuncto vsu demulcentium vegetabilium animaliumque; vt pari cautione vtamur balsamicis, iisque tantum in dosi minima et demulcentium connubio mitioribus redditis; tandemque vt instinctus ipsius aegri rationem habeamus, et tentamina, ex analogia petita, instituiamus, nisi contraindiantia obstant.

Putredo gangraenosa, quatenus ex inflammatio-p. 132
ne partis externae enascitur, iam superius a Cl. Auctore pertractata est: nunc ergo tantum de gangraena interna, et de ea disserit, quae variolis superuenit, quippe a causa vniuersali inflammatoria producta, et cum febre eiusdem indolis coniuncta. Licet omnis gangraena interna, ac potissimum sicca, gravissimus morbus sit, non tamen plane de bono euentu curationis dubitandum est: haec autem eo dirigatur, vt vires vitae sustineantur ac refocillentur, progressus gangraenae ac putredinis impediatur, corruptumque corrigatur, ac denique, quod corrigi nequit, euacuetur. Prius cardiaca, aromatica et p. 135.
alexipharmaca, alterum antiseptica adstringentia et febrifuga, cum diaeteticis coniuncta, imprimis acidum vitriolicum et parata ex eo remedia, myrrha, camphora, Peruvianus cortex praestant: tertium bechica incidentia, diaphoretica, diuretica, vuineraria, laxantia leniora, pro gangraenae diuersa sede. Topi-
cis etiam nonnunquam vsus omnis denegari nequit, quia variolis, praesertim gangraenosis, summe necessarius interdumprehenditur.

Cl. BORDENAVE in pertractando hoc argu-p. 141.
mento eundem ordinem summorum capitum, vt
ab academia propositus fuerat, seruauit, licet dispo-
sitio vltior ab ea, quam Cl. DE BOISSIER se-

- quutus est, omnino recedat. Ad determinandam notionem generalem remedium antisepticorum it-
- p. 146. dem primo definit, quid sit putredo, quam docet esse eum statum, in quo partes integrantes corporum, decompositae per separationem aut dissolutionem particularum elementarium, ex quibus constabant, ad dispositionem differentem transeunt, novaeque coniunctiones formant. Hoc, nisi corpus deficcatione vel igne violento destruat, fieri non potest, nisi praegressa fermentatione, seu motu intestino, quo aer, in corporibus latens, euolvitur, hocque vinculo partium sublato, haec ipsae a se invicem secedunt, putredinemque inchoantem ostendunt. Haec autem aeris interni euolutio non post mortem de-
- p. 148. mum tantum contingit, sed in corpore vivo etiam cum a fermentatione alimentorum in prius vita, tum in morbis nonnullis, quamprimum aequilibrium inter aerem atmosphaericum et illum, qui corporibus inest, sublato fuerit. Causae igitur, quarum immediatus effectus in mutanda textura partium, et ex-
- p. 153. iis separando aere fixo consistit, vel internae sunt, vel externae. Internae vel in solidis, vel fluidis haerent: ad priores pertinent actio solidorum vel nimis viuida, vel languens, adeoque horum status vel nimis strictus, vel nimis latus, aut tono prius defectus; ad posteriores vel mutationes iam dicti solidorum vitiis ratione circularis motus producere, vel alkali spontaneum, vel ab hoc distinguenda acrimonia caustica humorum in hac illaque parte tantum effectus suos exerens, vel varia cacochymiae generum v. c. venerea, scrophulosa, scorbutica, cancerosa,
- p. 158. pro sua diuersitate plus minus vehementia. Ad causas externas referri debent aer, putridis particulis foetus, item humiditate, siccitate, calore, frigore excedens, maxime si alterutrius qualitatis excessus concurrant; cibi ac potus deprauata indoles; motus excessiuus;

effusus; actio corporum exterius laedentium, contudentium, vulnerantium, siue inde partes nimium stringantur, siue expandantur, adeoque tonum prorsus perdant; effectus morsus animalium, siue per se, siue coniuncta simul vi veneni infusi; caustica actualia et potentialia, itemque peruersa applicatio topicorum ad morbos externarum partium; denique ea, quae veteres septica dixerunt, quae vel parti applicatae putredinem conciliant, qualia sunt caustica ex regno minerali, vel humoribus indeque toti corpori, vt cicutia aquatica, aconitum, clauus secalinus, atque ob solam nimiam copiam opium. Alia autem putredo est in partibus solidis, alia in p. 166. fluidis; in prioribus eadem vel humida, vel sicca, diuersa tamen in partibus durioribus et mollioribus. In humoribus alia est sanguinis, cuius iterum variae pro constitutione ipsius, aut solidorum, aut diuersitate causarum, species sunt; alia humorum inde secretorum, v. c. lymphae, bilis, vrinae, lactis, pinguedinis; alia etiam pro diuersitate aetatis cet. Causae etiam putredinis ipsam diuersissimam red. P. 173. dunt; vitium humorum scrophulosum, aliam induit, quam venereum, scorbuticum cet. Neque putre P. 175. do, a substantiis septicis inducta, plane vnus eiusdemque est indolis; alia enim escharam mollem, alia solidam formant, alia fibris musculosis robur conciliant. Pari modo venena consideranda sunt, quorum alia coagulant, alia rarefaciunt fluida, alia partes solidas irritant et inflammant, Accidentales denique causae, calor vel humiditas, frigus, clima cet. itidem diuersas putredinis species inducunt. Gra. P. 177. dus etiam variis eiusdem distinguendi sunt; nempe humoralis, incipiens et mediocris, distinguere debet a determinata seu perfecta; ea, quae solida occupat, vel in iis tantum distensionem et inertiam efficit, qui status mortificatio dicitur, a gangraena et putredine

discernendus, et, sublato infarctu humorum, restitutusque per stimulantia sectione solidorum, tollitur, vel solida vita priuat, et primo gangraenam, postmodum sphacelum inducit. Primus ergo gradus putredinis in genere dicendus erit, cum pars intumescit, aerque liberare se tantum annititur; secundus, cum is ipse superat resistentiam partium, extrahitur, ipsarumque nexum soluit; tertius denique, cum principia reliqua a se inuicem discedunt, et resolutio vniuersalis fit.

- p. 179. Antisepti corum remedi orum definitio eadem est, quam superius ex scripto Cl. de Boerhaave adduximus. Cum autem euolutio aeris fixi in partibus corporis animalis per structuram ipsam impediatur, ad hunc finem impetrandum opus est, ut solidis iustum robur construas: unde adstringentium cet. vsus patet. Opus praeterea est, ut amissus restituatur, aut vltior eiusdem egrossus praeuertatur; prius sit nouorum succorum accessione per nutrimenta vegetabilia in genere, alteram applicatis exterius remediis conuenientibus. Antiseptica praeterea putredinem siftere debent et partem iam putridam corrigere, quod vltimum in solidis quidem impossibile est; in fluidis autem, corrigentibus, praestatur. Hoc referuntur acida, in quorum tamen vsu videndum est, ne solidis vis inferatur; alkalia, quorum in corpore viuo vsus internus non nisi rarissimus est, exterior nonnunquam ut stimulantium et causticorum; miscelae fermentantes. Remedia vero per se non absolute antiseptica dicenda, indolem hanc acquirunt, cum variis causis putredinis opponuntur: sic solida nimis rigida relaxantia, nimis laxa roborantia, fluida incrassata et infarcta in parte quadam deriuantia et diluentia postulant. Cacochymiae variae remedia specifica exigunt, v. e. v. p. 184. nerea mercurialia, scrophulosa resoluentia, scorbutica

tica anæscorbutica, canerosa incrassantia, stupefacientia cet. Acria et alimentorum petulentorumque vitia remediis iis oppositis indigent. Vis, exterius corpori illata, vario, quem edidit, effectu vel discutientia et resolucentia, vel emollientia cet. requirit. Ventra antidosis opus habent, quæ tamen nondum omnino clare satis patent, cum plurimum ex illis indoles declarari nequeat. Opus etiam est iis reme-
diis, quæ putredinem actualem et localem sistunt; nunc evacuando partem humorum stagnantium, nunc exsiccando cet. Differre etiam possunt effectus antisepticorum pro ratione formæ, sub qua applicantur, tampestatum cet.

Ex his omnibus, inter se collatis, remedia antiseptica in sex classes rediguntur, nempe *relaxantium*, *stimulantium*, *adstringentium*, *balsamicorum*, *exsiccantium* et *causticorum*. *Relaxantia* indicantur, cum p. 190. tensio aut nimis fortis actio solidorum et infarctus vasorum, accelerata circulatione et stasi humorum eorumque adeo decompositione inducta, putredinem efficiunt. Hæc remedia ex *emollientium* classe deprimi debent, si sola tensio solidorum tollenda stagnantibusque humoribus spissis meabilitas restituenda est; eaque adhibenda sunt sub forma lotionum, fomentationum et cataplasmatum, iungendaque iis olea recentia, nisi inflammatio viridior usum eorum prohibeat. Vbi dolores urgent, in usum trahi oportet *anodyna* et *sedantia*, minime vero *narcotica*. Eisdem etiam remediis interne utendum est in petitionibus. Si abundantia humorum tensionem solidorum effecerit, eorumque actionem intenderit, venesectione ea imminuenda est. Infarctus grauior vasorum incisionem postulat, præsertim si irritatio a corpore peregrino facta, eum produxerit. Idem etiam suo modo de irritatione, per fracturam, compressionem, ligaturam vasorum producta, valet, ubi causæ

p. 193. eius, quantum fieri poterit, remouenda sunt. Stimulantia pro maiore vel minore gradu laxitatis et inertiae solidorum varia sunt. Si quid adhuc in roboris superest, *resoluentia* et leni tantum simple praedita conducunt, v. c. melilotus, sambucus, chamaemelum, farinae, seminum, leguminosorum cet. ex quibus plura etiam interne in potibus adhiberi possunt; si actio solidorum magis oppressa est, fibraeque laxa, istis *tonica et roborantia* v. c. vinum, spiritus, plantae adstringentes, minerariae, addenda sunt; si autem atonia summum gradum attingit, vehementioribus opus est; aliorum plantis aromaticis ex vino coctis, vel spiritibus liquore et sale penetrante addito fortioribus relictis. Haec vero nocent, ubi cum atonia solidorum stagnatio insignior vel coagulum fluidorum constituta fuerint; tunc potius *amaris discutientibus*, addito etiam sale marino vel ammoniaco vtendum. Stimulantia etiam pertinent *saponi* naturales atque artificiales, quorum effectui is similis censendus, qui ab applicato exterius alkali fixo vel volatili proficiscitur; imo quibusdam in casibus ad tollendam spissitudinem humorum his usus internus etiam adscribi poterit. Iam usus externus *aquarum* quarundam *thermalium*, et internus quorundam *eucrasmatum*, ad normam indicationis assumptorum, eidem

p. 195. classi adscribi merentur. Efficacius agunt *adstringentia*, quorum effectus non in solidis tantum subsistit, sed ad fluida etiam pertingit; ingens est in regno, inprimis vegetabili, eorum copia, quorum virtus augetur, additis vinis adstringentibus, aceto vel liquoribus spirituosus; neque aqua calcis viuae hic praetermittenda. Ad hanc classem referri etiam debent *absorbentia*, nempe vegetabilium pulueres sicci, aut praeparata ex iis remedia resinosa; gummi arabicum et tragacanthae in puluerem redacta; calx

viua

vina calcinata et in puluerem redacta. Absorbentia testacea, et quae more terrea sunt. v. c. terrae calcarae, non nisi in calcem redactae, virtutem hanc acquirunt. Promississime agunt, quibus cum absorbente vis adstringens coniuncta inest, v. c. gallae, cortex Peruvianus, vitriolum aliaeque substantiae salinometallicae. *Acida* alkali putridum saturant, ideoque putredinis progressum impediunt; vegetabilia, ad externos vius debiliora, tutius intus assumentur; exterius autem adhibenda sunt concentratiora mineralia, inprimis vitriolicum aique analoga. *Balsamica* partes, putredine tactas, conseruant, de p. 200. compositionem earum impediunt, ipsasque restituunt, dum depurationi humorum resistunt, aerem exteriorem arcent, et quo minus internus euolvatur, impediunt, solidaque ipsa nonnihil ad viuidiorem actionem incitant. Huc spectant *olea essentialia*, sal volatile succini, camphora; acriora tamen, ut oleum caryophyllorum, cautissime usurpanda sunt, ne nimis irritent; *resinae*, v. c. terebinthina, pix, aliaeque balsama naturalia; gummiresinae, quarum tamen effectus debilior est, quaeque in puluere ut absorbentia, solutae vero, balsamica vi agunt; *olea et spiritus destillatione parata*, inprimis si cum substantiis penetrantibus, v. c. sale marino vel ammoniaco, camphora cet. combinantur; *vegetabilium partes resinosogummosae*, inprimis cortex Peruvianus, et vltima quidem classis efficacissi- p. 204. ma omnium balsamicorum remedia sistit. Vbi autem putridi humores infarcti sunt in parte affecta, eaque dissolutioni proxima metum facit contagii, cum tota humorum massa communicandi, *exsicantibus*, at iis potentissimis, opus est, nempe applicationi ferri candentis aut olei, inprimis terebinthinae feruentis; vltimum autem remedium nunc plane fere exoleuit, cum actionem nonnunquam profundius exseruerit, quam proficuum erat. Ad haec effectus

p. 207. *causticorum* accedit, quibus tamen promiscue utendum non est: alia enim solida crispant ac tendunt, fluida coagulant; escharamque siccam formant, ut acida mineralia, usque analogia, quae promptius, in partes carnosas, quam in cutim agunt, quod etiam de iis compositis cum substantiis metallicis valet, si a solo mercurio sublimato recesseris, qui escharam in cute format; tutius plerumque in forma sicca adhibentur, quam in liquida, ubi partes tantum, in tangendae, non autem remedia, in partibus affectu duris relinquenda sunt; ad haec praeparata etiam coniunctio substantiae mineralis cum acido vegetabili, ut in ynguento aegyptiaco, pertinet; omnium tamen horum remediorum effectus gradu inter se diversi sunt. Alia e contrario ratio est causticorum, quae ex alkalibus parantur, ut lapidis caustici et olei tartari per deliquium; eschara enim inde indurata, licet nonnunquam in principio solida sit, tamen postea mollescit et resoluitur, carnosae etiam partes, iis tractatae, colliguescunt, ut adeo caustica acida indolis putredini magis resistent, alkalinae vero eandem potius augeant, quam tollant.

p. 210. Usus horum remediorum in morbis in parte quarta copiosius exponit Cl. Auctor, cuius tamen ampliore recensione supersedere nos posse putauimus, cum praecipua ex tractationibus superioribus momenta hic tantum repetendo prolixius explicantur et.

p. 241. adiunctis observationibus practicis, illustrentur. In fine denique aeris et alimentorum usus antisepticus declaratur, tandemque antisepticorum specificorum ad hanc illamque putredinis speciem v. c. veneream, scorbuticam, scrophulosam, adhibendorum, amputationisque partis, putredine destructae, si illa non prouenerit a causa interna, aut in parte affecta sedem tantum fixerit, mentio iniicitur.

Cl. GODART tractationi suae experimentorum p. 247.
 quorundam, a se institutorum, recensionem praemisit, p. 251.
 ex quibus patet, salinas substantias, in minori quan-
 titate partibus animalibus additas, in principio qui-
 dem nonnihil resistere, quum autem id non amplius
 possint, participare de motu intestino, adeoque at-
 tenuando partes minimas putredinem augere; odo- p. 253.
 rem putridum pro varietate circumstantiarum sae- p. 262.
 pissime variare, evanescere ac redire rursus; sales, a
 putredine, sub vario eius augmento diversos, evolui,
 primum acidos, postmodum, putredine iam obfirma-
 ta, alkalinos, ac eos in ultimo demum stadio ita a
 phlogisto ligatos, vt sui praesentiam, nec tingendo
 liquores coeruleos vegetabiles, nec effervescentendo
 cum acidis, demonstrent; humores animales, putre-
 scentes sedimentum deicere, non iterum soluen- p. 267.
 dum, et si color accedat, qui id in sedimento urinae
 praestat, quare illud a putredine productum pro
 parte terrea, salinis sulphureisque particulis or-
 batura, habendum est; liberioris aeris accessum aut permis- p. 269.
 sum aut denegatum vel promovere vel retardare pu- p. 276.
 tredinem; frigus item putredinis effectus argere; p. 277.
 calorem contra, pro variis eius gradibus, eandem
 plus minusus accelerare.

Partes constitutivae corporum sunt, aer, terra, p. 284.
 phlogiston, sal et aqua; atque aer quidem vincu-
 lum reliquarum sistit, ignis autem motum ipsis et
 vitam quasi conciliat. Ex phaenomenis ergo, quae p. 287.
 in putredine conspiciuntur, facile ad causas eius re-
 gredi poterimus, quae in calore miti, aere incluso,
 humido vel stagnante, stagnatione materiarum cor- p. 290.
 ruptarum, fermento putrido, ac defectu compressio-
 nis positae sunt, quarum ulterius examen Cl. Auctor
 instituit. Septicam indolem aeris inclusi cum maio- p. 297.
 re eiusdem electricitatis gradu coniunctam esse, ex-
 perimen-

- p. 304. perimenta eundem docuerunt. Antiseptica ergo ea sunt remedia, quae calorem, putredinem inducentem, temperant, corpora ab eius impressione defendunt, et mutationem seu separationem elementorum a se inuicem impediunt. Priori intentioni omnia ea satisfaciunt, quae vel in corpus ingesta vel eidem exterius applicata, calorem aut coercent, aut tollunt; quumque is solus fere non producat putredinem, nisi humiditas vel extrinsecus vel ex corporibus ipsis accedat, huc quoque pertinent ea, quae humiditatem septicam vel absorbent, vel dissipant.
- p. 310. Corporum autem particulae constitutione ab impressionibus destructoriis causae agentis putredinis defenduntur remediis iis, quae solida roborant, fibrarumque mutuam, inter se, cohaesionem augent, aerisque evolutioni se opponunt, ex quo fundamento etiam balsamationis artificium diiudicandum est. Ex actione igitur remediorum antisepticorum diuisione
- p. 319. eorum fundamentum peti oportet; sunt ergo vel *refrigerantia*, vel *ventilantia*, vel *roborantia*. *Refrigerantia* et frictionem nimiam, vt causam mechanica, et agitationem intestinam, vt causam chemica caloris, tollunt, dum partim in mechanismum resolutionis ipsorum agunt, partim aequilibrium inter solida et fluida restitunt: diuiduntur rursus in
- p. 320. *antipyretica*, *temperantia* et *relaxantia*. Ad priora pertinent potus frigidi, vel salium adaequata copia efficaciores redditi; ad secunda aquosa, farinacea, acida, nitrosa; ad tertia ea, quae frictiones circulationis, aut ab elasticitate aut ab irritabilitate vasorum auctas, imminuunt. Prius vel deplendo vasa per venae sectiones ac resoluentia, vel contextum eorum macerando per aquosa, emollientia et saponacea, obtinetur; alterum anodynus, quibus nimia sensibilitas fibrarum debilitatur.
- p. 325. *Ventilantia* vel corpora a putridis miasmatibus defendunt, vel ab iisdem, si

iam infecta fuerint, liberant; priora ad *prophylaxin* redeunt cum ratione loci, in quo vivimus, tum corporis ipsius; huc ergo spectant aeris puritas, diaeta, remedia prophylactica, emetica, purgantia, et nonnunquam cardiaca, imo suo etiam loco venaesectio, incisio, abscessuum, scarificationes in partibus, gangraena affectis, atque auxilia alia chirurgica: posteriora continent remedia *evacuantia* per primas vias, per urinam ac diaphoresin, inter quae tamen varia p. 330. genera medicamentorum referuntur, quae hic non quaevis, v. c. inter diuretica herbae amarae et sub adstringentes, nec non semina carminativa cet. Antiseptica *roborantia* causas separationis elementorum seu partium constitutiviarum a se invicem tollunt, unionemque ipsarum restituant cum insolidis, tum in fluidis dividuntur in *acrida, adstringentia, amara et aromatica*, quorum differentiam proportio partium acidarum vel salinarum ad terreas cet. constituit. Amara tamen magis roborant, quam acida austera, quia altius penetrant; insignis etiam vis inest iis, quae aromatica indole gaudent, quosum et remedia balsamica ab Auctore nostro referantur.

Ad definiendum autem remedium antiseptico p. 339. rum usum in morbis prius opus est cognitione variorum generum, graduum et causarum putredinis. Est itaque ea vel uniuersalis vel particularis: illa rursus vel cum materia, vel sine materia, quarum prior vel ab humoribus nostris, a miasmate putrido infectis, pendet, eaque maxime contagiosa est, vel a motu chemico seu intestino, solidas aequae ac fluidas partes mutante, quae vel multo minus praecedenti, vel prorsus non contagiosa est. Ad priorem speciem pertinent febres putridae, malignae, biliosae, dysenteria, pestis; ad posteriorem cachexia, scorbutus, marasmus senilis, virium defectus, fluxus colliquatiui in hecticis. Putredo uniuersalis sine materia

materia, a sola actione solidorum, absque materia peregrina humoribus admista, producitur, ut in febribus inflammatoriis corporis aubea sani. Putredo particularis vnum tantum membrum tangens, vel simplex est, vel complicata; prior tantum corrumpt, ut sanguinem extra vasa missum, aquam hydropicorum, sentiam primarium viarum, seminem putridam vlcerum et fistularum; altera solidam afficit, estque vel in cute tantum et cellulari contextu, quae gangraenam; vel in musculis, tendinibus, nervis, ligamentis cet. vita partis procius sub-

p. 340. lata, quae sphacelum sistit. Gradus putredinis tres distinguere oportet: in primo vinculum partium constitutarum solutum est, sed motus earum intelligitur vel nondum eas in exhalationes foetidas et contagiosas resoluit, ut in principio gangraenae humidae, vel calor partis affectus eas dissipat, antequam resolutionem, ad hos effectus producendos requiritur, subire possint, ut in gangraena sicca; in secundo partes istae adeo mutantur, ut eo tantum statu exsultant, quo infectae redduntur, licet nondum adeo exaltentur, ut vere contagiosam indolem demonstrent, quo vulnere gangraenosa, ichorosa excretionem, et vlceribus, sudores colliquantini, peris collectio in membranis bronchiorum et pituitaria, exhalationes putridae animales cet. pertinent; in tertio demum particulae putridae adeo subtiles redduntur, ut, quamvis odore fere non percipiantur, tamen per minima vasorum orificia nervorumque filamenta in corpus nostrum agere ipsumque contagio affigere possint. Causae generales putredinis sub initium huius tractationis iam commemoratae fuerunt, particulares autem in phlogosi, extravasatione et acrimonia consistunt. Phlogistica putredo vel ab inflammatione et suppuratione, vel frigoris acrioris actione proficiscitur; ea vero, quae acrimoniae originem

ginem praebet, pro variis eiusdem generibus, cachectica nimirum, scorbutica, cancerosa, scabiosa, venerea, pestilentiali et venenosa differt, quarum singula alios effectus, ab effectibus reliquarum diuersos, producit.

Quod ergo curationem morborum ipsorum attinet, prima classis remedium antisepticorum, refrigerantia complera, locum habet, ubi corpus ob causas mechanicas, auctam nempe circulationem, in putredinis periculum incurrit. Inflammatio autem, et potissimum quidem vera, vel inducitur a maiori febris impetu, qui canalibus impulsus maiorem adfert, quam eorum cohaesio ferre potest, vel a rigiditate fibrarum, vel a compressis vasis, stagnantibusque inde humoribus, qui cum motu spontaneo subiciuntur, tum vasa ipsa erodunt. Febris maior impetus, aut a sanguine nimis abundante ac inflammationem prono, aut a nervorum stimula mobilitate et sensilitate inducitur, quae differentiae vix ex symptomatibus morbi, tam ex signis anamnesticis cognoscendae sunt: prior venae sectiones non solum ad deplendam massam humorum sed etiam ad derivationem ac resolutionem eorum praestandum, requirit, quibus usus antisepticorum antipyreticorum et temperantium iungendus est, ac is pro variatione circumstantiarum varius, et v. c. in alio obliuio cremor tartari, in propensione ad sudores acetum vini, rob sambuci, in iuuanda diuresi nitrum eiusque ac salis marini spiritus, in alio iusto laxiori ac humoribus multum resolutis adstringentia vegetabilia et mineralia adhibeantur. Rigiditas fibrarum vel a constitutione corporis ipsius, vel a causa peregrina, imprimis frigore pendet: his venae sectiones accommodandae sunt, et remediis iam adductis relaxantia vel iungenda, vel omnino praeferenda; frigoris autem effectus alio prorsus modo tractari debent, ne emollien-

- emollientibus applicatis, partium cohaesio et con-
- p. 363. xio vno impetu protinus tollatur. Nimia sensibili-
systematis nervosi, praemissis venae sectionibus, et re-
frigerantibus anodynorum internam aequae, ac ex-
teriorem usum postulat. Compressio exterior facile
cognoscitur, et, causa eius sublata, cedit, difficilior
autem res est in causis eius internis. Venis illis
a flatibus intestinorum vel infimi ventris com-
pressis, distingui oportet, num hi cum materia qua-
- p. 366. dam putrida coniuncti sint, an soli existant, et num
in hoc casu aer tantum volumine et rarefactione, ac
compressione agat, quam per peritonaeum muscu-
losque abdominales patitur: hinc in prior casu pur-
gantia et clysmata, in secundo clysmata roborantia,
medicamenta tonica, frictiones et epithemata frigi-
da, abdomini applicanda et emplastri aromatici vsu
iuvanda; in tertio e contrario emollientia, attenuan-
tia et narcotica adhibere convenit; tristior autem
casus est, neque vilius meliorae, si compressio a
scirrho vel abscessu interno profecta fuerit.
- p. 367. Sicut antiseptica refrigerantia putredini, sine ma-
teria, opponuntur, sic ventilantia eidem, cum mate-
- p. 371. ria. Divisiones eorum superius iam adduximus:
nunc Cl. Auctor eadem prolixius considerat. Ve-
nae sectionis duplex usus est, alter, ut aequilibrium
inter solida et fluida restituat, adeoque secretiones
omnes moderando etiam transpirationem sustineat,
cuius ope, quicquid contagii ingressum fuerit, ex
corpore rursus expellatur; alter, ut, in coniuncta cum
putredine inflammatione, huius impetus minuat,
actioque remediorum alterantium et euacuantium
facilitetur. Vomitoria adversus virorum Cl. T16
- p. 373. SOT et DE HALEN obiectiones defendit et quam
- p. 381. maxime commendat. Inter remedia diaphoretica,
quae corpus, iam putridis particulis infectum, ab illis
dem liberant, cum aeger agrypnia, vel dolore ven-
triculi

tricoli, vel diarrhoea serosa, vna cum sudore critico
 praesente, affligitur, copiosa v. co. theriaca, diascor-
 dium, oruictatum, praestantissima auxilia sunt. Re-
 liqua auxilia ad constitutionem aegroti, cautissime ac-
 commodari debent, et lex naturae sedulo ante oculos p. 383.
 ponenda est, ne per colatorium amplum excer-
 namus, quae per angustius exire poterant, adeo-
 que in febribus pestilentialibus, cum materia putrida
 satis attenuata est, arduum fieri per sudores, in mor-
 bis suppuratorii, materia crassiore, quam quae per
 cutem exire possit, per diuresin, siquae materia pec-
 cans viscidae indolis fuerit, per deiectiones aluinas.
 In antisepticiis roborantibus, acerbis, adhiberi de p. 387.
 bent, cum febris, a miasmate putrido, in massa san-
 guinis dispersa, inducta, cum siccitate et calore insigni
 ac virium debilitate coniuncta, adeoque roboranti-
 bus, quae tamen non calefaciant, opus est; qualia
 sunt fructus austeri, acida mineralia, in dysenteriis
 tamen, a resolutione sanguinis productis, cum in in-
 flammatoriis ingens fructuum horaeorum usus sit,
 praestant fructus ii, adstringentis quidem indolis, ac
 perfectae maturitatis, vt mespili, cydonia cet. Cum
 putredo humorum a resorptione ex abscessu pendet,
 alumen reliquis palmam praecipit, cuius grana sex,
 quatuor de die vicibus in forma pilulari, aegroti,
 phthisi pulmonali laboranti, per tres menses exhibita p. 389.
 qui cuius dosi vasculum decocti corticis salicis su-
 perbibebat, et saepius de die vapores suffimigiorum
 pulmonibus hauriebat, eum perfecte restituerunt.
 Vbi obstructio viscerum produxit putredinem, pauca
 febre praesente, acerbis tonicis ideoque aperienti-
 bus vtendum; inde sal martis adeo egregii usus est p. 390.
 in cachexia similibusque morbis. Putredo scorbu-
 tica efficacissime decocto radicis lapathi vincitur.
 Adstringentia necessaria sunt, si ob solidorum late-
 rem, prorsus sublatum, fluida deprauantur: chinae
 Tom. XVII. Pars IV. Rr cortex

- cortex in febre, inde oriunda duplicata, reliquis omni-
- p. 391. bus praestat. Amara vel salina sunt, vel terrea: prioribus opus est, cum pituitosa fluidorum indoles obstructionibus viscerum ortum praebet, et inde collecti, et stagnantes humores putredinem contrahunt: vnde usus salium mediorum, potissimum ex regno minerali depromtorum, in febribus intermittentibus et mesentericis patet. Amara autem terrea potissimum in febribus malignis locum habent, cum fluidis consistentis debita reddenda, solidorum elasticitas conseruanda ac restituenda ipsique neruorum actioni succurrendum
- p. 393. est, quibus omnibus indicationibus optime cortex Peruvianus satisfacit, cui tamen, ubi neruosum potissimum systema afficitur, salium volatilium camphoraeque inprimis usus praemittendus, in languore circulationis serpentaria Virginiana vel contrayerua, et in vermium primarum viarum suspicionem cina vel santonicum iungenda sunt. Reliqua aromatica in putredine humorum, ab inertia vel languore circulationis inducta, requiruntur.
- p. 394. Quae remedia roborantia, cum externa, tum interna, putredo particularis postulat, ex iis, quae iam de generali dicta sunt, facile colligi potest.

III.

Essais sur différens points de physiologie, de pathologie et de thérapeutique, par Mr. FABRE Maître en Chirurgie, Prévôt du Collège et Conseiller du Comité de l'Académie Royale de Chirurgie. à Paris, chez P. Fr. Didot le jeune, 1770. Alph. I. pl. 4. cum dedicatione.

h. e.

Exercitationes de variis physiologiae, pathologiae et therapiae capitibus. Auctore Cl. FABRE.

Cl. FABRE, quem orbis medicus vel ex tractatu de morbis venereis nouit, nouum eruditionis documentum exhibet hoc libro, quo, in sedecim diuiso capita, sensibilitatis, irritabilitatis, cerebri et nervorum functionis humorumque in vasis capillaribus et tela cellulosa, motus naturam ea ratione indagat, vt inde inflammationis theoriam, aliaque chirurgicae pariter atque clinicae praxeos capita illustret atque explicet.

Primo capite sensibilitatem partium, in quibus neque culter neque lens nervos detegit, quasque Ill. HALLERUS, per experimenta sensu destitutas vult, vt sunt tendines, dura mater, periosteum etc. per ea phaenomena, quae post laesionem illarum consequuntur, euincit. Harum enim partium nervos in sano statu nimis esse compressos et involutos, quam quod sentire queant; aptos autem fieri ad percipiendum, vbi laesae partes inflammantur, vel alio morbo tanguntur; habereque in vniuersum quamdam relationem ad diuersos stimulos, ita, vt neque semper, neque a quouis moueantur. Prouocat ad tendinum vulneratorum inflammationem, dolores et

Rr 2

grauia

grauia symptomata, quae si, vt HALLERUS contendit, a nerui tantum vicini laesione orirentur, statim proditura essent. Excrefcentiae quoque sensu, in eiusmodi partibus natae, quum vehementer doleant, irritatae, neruorum praesentiam confirmant.

p. 17. Secundo capite ostendit irritabilitatem, in eo, quod etiam, sublato cum cerebro commercio, aliquantisper superfit, a sensibilitate diuersam, a communi tamen pendere principio, nimirum non a glutine, sed a succi medullaris neruorum influxu in intimum partium fabricam.

p. 30. Hunc influxum, capite tertio, de cerebri et neruorum functione exponens, promoueri asserit per reciprocantem impulsu cerebri pulmonum motu respondentem, quem a Cl. SCHLECHTINGER obseruatum, per HALLERI tentamina confirmatum, et a sanguine, tempore expirationis, non commode in cor influente, profectum, non solum detecta dum matre, verum etiam in integro et sano corpore semper, immo et in fetu non respirante adesse, docet, ubi leges circulationis peculiare stabilitas eandem resistantiam venis iugularibus obiciunt, quam post pulmo expirans hominis nati. Matuus igitur est consensus inter cor, pulmones atque cerebrum, eorumque functiones; neruique vigentes semper sunt pleni, inque tensione versantur, non qualis chordarum est, sed quae ex plenitudine prouenit. Ceterum Cl. LECAT hypothesein de spirituum animalium natura et vi motrice expansiua, nec non fabrica fibrae muscularis caua, et cellulari examinat et reiecit.

p. 50. Capite quarto irritabilitatem non ad solam fibram muscularem, sed ad omnes corporis partes pertinere defendit. Etsi enim non, vt illa, accurtantur ab irritatione, ob alium fibrarum decursum, tendit et

men observantur. Sic tenduntur membranae a similitudinis; cutis frigore contrahitur; tela cellulosa oedemata dissipat, humoresque suos erget; sperma, lac, saliva, lacrymae non compressione, sed irritatione proliciuntur. P. 60.

Capite quinto proponitur irritabilitas, seu principum actionum et motuum corporis. Duae illae causae, quibus excitatur, animus nimirum et stimuli materiales; distinctae quidem sunt, etiam quoad organa, nonnunquam tamen promiscue in omnes mechanicae motus efficaces sunt. Musculus v. c. voluntati parens, dissecto nervo, ad externam adhuc irritationem movetur, et ventriculi aliorumque viscerum actio, voluntati non subiecta, ab animi commotionibus tamen variatur. Videtur autem irritabilitas, eodem modo, visibilitas, esse proprietatem relativam ad diversos stimulos, quorum uno excitetur, non aequae aliis, et uti Cl. BORDO secretionum mechanisum in affinitate particularum stimulantium et organorum secretantium ponit, ita similem affinitatem partium cum certis stimulis Noster statuit, usus argumento evacuantium medicamentorum, quo peculiaris tantum excretio promanet, et humorum male mixtorum, qui, ut in morbis venereis, scorbuticis, serophulosos cet. has vel illas tantum partes aggre-
grediuntur. P. 73.

Capite sexto motum humorum, in vasis capillari-
bus et tela cellulosa fluentium, non subesse legibus communibus circulationis, sed quaquaversus liberum et facilem esse probat. Hinc, hepate plane obstructo, sanguinem henis, ventriculi et omenti non retineri. Frigore et repellentibus humores arceri, irritatione attrahi, tum ex vasis, tum ex contextu celluloso; unde quidem variae, et inter haec etiam ad mentem, Cl. BORDO catameniorum, et haemorrhoidum fluxum explicat. P. 97.

Capite septimo haec principia ad inflammationis explicationem transfert. Causa eius non est ob-

struatio, sed irritatio vasorum capillarum, qua sanguis contra leges circuli copiosius ad locum irritatum undiquaque confluit, ibique tumorem rubrum et renitentem producit. Argumenta ducuntur ex causis, tumoris inflammatorii cita saepe genesi, et modo, quo resolutio contingit. Cessat nimirum phlegmone, repulsis fluidis, relaxatis fibris, remoto stimulo inuoluta acrimonia, imminuto per venesectionem impulsu cerebri, applicatis remediis, quae sensibilitatem et irritabilitatem supprimunt, ut callicis, quibus ad paronychias feliciter usus est Cl.

p. 115. FOUBERT. Calorem prouocat itidem irritatio fibrarum, quae contractae et inter se inuicem collisae igneas particulas extricant, quae ex centro inflammationis quaquaversus disperisae et fluidis, per

p. 119. irritationem attractis, occurrentes ab iisdem reperiuntur et pulsationem, phaenomenon electrico pulsui simile, excitant. Febris vero incenditur, cordi per nervos communicato stimulo.

p. 126. Capite octauo suppuratio explicatur. Nascitur pus per ignem in centro tumoris seu foco inflammationis, accumulatum et agitaturn, quo aer rarior redditus humorum moleculas intrat, disiungit, et mutat. Oedema ad tumores suppurantes ab humore aquoso, telae cellulosae per irritationem attracto, pendet. Quo fortior inflammatio, eo citius, eo copiosius pus generatur. Excretiones purulentae, et abscessuum demigrationes in alia loca fiunt, moto per vias telae cellulosae pure. Diuiso inflammationis foco, suppuratio est lenta, ut in scrophulis aut rara, ut in erysipelate. Eadem in abscessu, a causa interna nato, depurat, in vulnere cicatricis formationi inseruit. Cl. HAEN, qui suppurationem seu excretionem materiae, in massa sanguinis natae, considerat, non satis distinguit suppurationem putridam et purulentam. Cl. PRINGLE vero et GABER, se-

p. 134. rum

rum sanguinis coactum pro pure habentes, experimentis, non satis dignis et leuioribus, opinionem hanc superstruxerunt.

Capite nono de vulneribus magnarum amputationum exponit. Grauia, quae his superueniunt, incommoda, non vt Cl. DAVID alique, turbatae circulationi, infarctui vasorum et plethorae, sed irritationi per vasorum ligaturam, aerem externum, lintea carpta et directam membri truncati compressionem tribuit. Hinc loco venae sectionis, ante et post operationem crebrius institutae, quae vires nimium frangit, nouam commendat methodum, quae irritatio praecauetur. Sanguinem nimirum absque vasorum ligatura fisti iubet agarico et vesica bubula vel suilla ope fasciae, in circulum ductae, alliganda. Circulari enim hac compressione, a Cl. POUTEAU male damnata, et cautelis a Cl. LOUIS commendatis, et ossium denudationem auerti et melius irritationem arceri monet, quam si cum Cl. RAVATON vtrinque in amputato membro muscutorum et cutis partem relinquamus. Sic, vbi euitari non potest, operatio mox institui valet, neque opus est cum Cl. BOUCHER et FAURE dubitare, vtrum mox a vulnere accepto, an tardius suscipi debeat. Vfus digestiuorum, primo necessarius, tempestiue omittatur. Caro fungosa linteis carptis siccis, inderemediis efficacioribus irritantibus, tandem et causticis compescenda.

Capite decimo et sequenti de mechanismo et phaenomenis, quae in formatione cicatricis vulnorum et vlcereum cum iactura substantiae obtinent, differit. Carnes non regenerantur, sed partes diuisae subsident, vulnorumque dimensiones minuuntur. Id fit extenuatione, qua cutis ad centrum diuisionis propius accedit, et suppuratione, tum in partibus mollibus, tum quoque in ossibus. Cicatricis ergo

- formatio ubi subsiditiam eamque exulcerationem contingit, consistitque in exsiccatione extremitatis valorum, quae suppurando depressa, sacro autem affluente, congelantur. Cuius primi solutio est, pellicula sensim firmis adhaerere, et a circumferentia centrum versus progredi. Elevari autem quando successu temporis, si partes sub sunt actionis et incrementi capaces. Carnea tubercula, in superficie vicerum nata, non sunt geminae substantiae, sed tumores parvi, pus continentes. Venera causa approximatione et conglutinatione partium consolidari, partesque, quas regeneratas metu temere crediderunt, ut sunt glans, papilla, lingua, forotum, per turgescientiam vicinam partium abscedit et retracts potius, de novo in conspectum prodisse, quam de novo natas esse observationibus comprobatur.
- P. 224. Capite duodecimo demonstrat, reparationem substantiae, quandoque contingere visam, a reditu pinguedinis extendentis, vel in iunioribus, ab incremento pendere, artificialem contra naturam neque constantem esse, amissas partes cerebri, turgescientia visceris, ossium callos refarciri, membranas vulneratas spissescere.
- P. 238. Capite decimo tertio de luxatione femoris et brachii agit. Observe, si femur luxatum cruris ad malleolos, brachium carpi tractione absque contenta extensione facile et prompte reponi posse docuit, quam methodum ex partium structura defensam, Cl. Auctor perficit, additis regulis, quae contra extensionem quandoque necessariam concernunt, in repositione fractorum quoque non negligendis. Non opus igitur est tanto machinarum apparatu, ad resistentiam musculorum vincendam frustra exegitato.
- P. 245. Capite decimo quarto methodum medendi morbis acutis Hippocraticam, quatenus sese refert ad irritabili-

irritabilitatem, persequitur. Vsu doctus non erat
 Hippocrates hoc morbum, ut plurimum esse a
 causa materiali, quae calore et metu cocta, demum
 naturae viribus eliminatur. Evacuaciones non nisi
 morbo regulari reddito, suscipiebat. Tempore irri-
 tationis seu cruditate pituitae dabat hordeaceas ve-
 riae consistensiae, nictum non plane subtrahabat,
 sed aius copiam, pristinam consuetudini, corporis
 constitutioni, aetatibus accommodabat; potum quoque
 multum equosum et oxymelle remixtum propina-
 bat. Male pituita insulenta, potui acidulato anti-
 septici, alkalinae, resinosa, amara et balsamica a qui-
 busdam substituta sunt. Haec enim putredinem
 quidem in experimentis a carne mortua,
 non vero a partibus corporis organici, sensu et irri-
 tabilitate donatis, auerant. Venam secabat Hippo-
 crates, ut febrim moderaretur, in initio tan-
 tam morborum acutorum, non facile postmodum,
 nisi urgente necessitate. Iode reprehendit Cl. Auctor
 venae sectionum abusum, quippe quibus coctio et
 crisis saepius intercipiatur, neque tamen revulsio
 aut derivatio, quae a sola vasorum capillarium actio-
 ne pendeat, impetretur. Clysterum lenientium et
 refrigerantium, frictionis, pediluviorum, cucurbi-
 tularum, scarificationis, strigilorum, epispasticorum,
 cet. usu, repulsionem materiae morbosae a parte af-
 fecta, et febris moderamen obtinebat; et nonnun-
 quam emetico vel purgante, in initio morbi exhibito,
 morbum compescebat. Valent haec in febribus; a
 Cl. QUENAI stercorariis dietis, vel etiam ob re-
 vulsionem. In morbo regulari, per crisin termi-
 nando, cautius illa adhibebat. Reliciuntur in uni-
 versum a Cl. HARN. Profunt, si humores nimium
 turgent, et cordis vis excitanda est. Nocent, si
 nausea, vomitus et diarrhoeae ab irritatione prima-
 rum viarum pendent, quam augere possunt, inque sub-

lectis nimium sensibilibus et irritabilibus. CRISTIANUS
POCRATES naturae committebat prudenter. Quam
enim illa fiat, excitata irritabilitate, colatoriorum per
materiam morbi, coctione huic illius affinem rebili-
tam, non potest ars viam praescribere. In decum-
tione vero morbi eusculationes non nisi remediis
blandis, et quando solida relaxata sunt, cunctantur.

- p. 273. Capite decimo quinto observationes de morbis
chronicis proponit. Duplex illorum agnoscit prin-
cipium; aduentitium aliud per causas externas in-
tuitum, alterum innatum. Utinam hoc, a Cl. et
e a r fluidum causticum dictum, ragens illud ma-
teriale est, quod, recte sese habens, irritabilitatem et
ganorem nostrorum excitat, deprauatum vero, mor-
bos producit, in diuersis aetatibus, proque se-
le varia, quam eligit, diuersos. Morbos a causa ex-
terna natos, vt luem veneream, natura viam cur-
tionis monstrante, ars vincere potest; non aequi-
llos, qui ab innato principio deprauato pendent.
Hos ars lenit et mitigat, sola natura, mutata per
aetatem et vitae genus fluidorum constitutione, ce-
rat. Id quod variis exemplis, inprimis a glandulis
serophulosis et morbo hypochondriaco petitis vbi-
rius illustratur, interque omnes methodos, his mor-
bis oppositas, nullam constantem et vniuersalem re-
periri ostenditur, licet mox haec, mox illa ad sympto-
matum lenimen conciliandum adhibenda sit. Quam
vero alimenta contineant substantias, quae indicatio-
nibus quibuscunque satisfacere possint, regimen
diaeteticum his accommodandum et medicamento-
rum vsui praeferendum est. Sit tamen diaeta be-
nignior, non nimis stricta, varia potius, quam sim-
plex, nunquam palato aegrorum plane contraria.
Casterum vsus et modus agendi medicamentorum
anodynorum, purgantium, resoluentium, heroico-
rum, nec non exercitii corporis, balneorum frigi-
dorum,

dorum, frictionis, epispasticorum et cauteriorum ad ea principia, quae superius a Cl. Auctore stabilita sunt, diiudicatur.

Capite denique ultimo praecipua artis sanandi sy-p. 321. stemata percurrit, quae inde ab HIPPOCRATIS morte ad nostra usque tempora extiterunt, qualia sunt ASCLEPIADIS, GALENI, HERMONTII, Mechanicorum, Chemicorum, eorum, qui haec ultima duo inter se coniungunt, dein medicorum Monspeliensium, qui sensibilitatem a capite et partibus praecordiorum profectam, Cl. ROBERTI, qui telam cellulosam, vasis et nervis donatam, diaphragmatis motu agitatum, et duodeno ceu centro oscillationum suarum utentem yha cum ventriculo et intestinis; denique Cl. ROBERTI, qui diaphragma et canalem primarium viarum, ut principium actionum et motuum sani et aegri corporis proposuerunt. Tandem suum de irritabilitate systema denuo repetit et inculcat, in medicos observatores, siue potius cunctatores graviter invehitur, regulas artis circa administrationem medicamentorum in chronicis morbis adeo mancae esse conqueritur, cumque HIPPOCRATE prudentem empiriam, cognitione temperamenti, gustus, vitae generis et animi affectuum cuiusque aegri suffultam, tanquam optimam curationum ducem commendat.

IV.

Abregé de l'Anatomie du corps humain, ou l'on donne une description courte et exacte des parties, qui le composent, avec leurs usages par Mr. VERDIER, de l'Acad. Roy. de Chirurgie, et Professeur - Demonstrateur Royal en Anatomie au Collège de Chirurgie de Paris, quatrieme Edition, revue corrigée et considerablement augmentée par Mr. SABATIER de l'Acad. Roy. de Chirurgie, Professeur - Demonstrateur Royal en Anatomie, et Chirurgien-Maior en survivance de l'Hôtel Royal des Invalides Tomes II. à Paris, chez P. Fr. Didot, Quai des Augustins, pres du Pont-Saint-Michel à S. Augustin 1768. 12. Tom. I. a pll. 580. Tome II. a pll. 601.

h. e.

Compendium anatomiae corporis humani, quo succincta, et accurata partium, illud constituentium descriptio traditur, Auctore Cl. VERDIER, Tom. I. et II.

T. I.

Libellus hic, a Cl. VERDIER anno huius seculi vigesimo quinto prima vice editus, tumque generalia tantum anatomiae momenta continens, ab eodem Auctore anno vigesimo nono iterumque trigesimo tertio ita auctus prodibat, vt, quae antea vnico solummodo volumine comprehendebantur, duo iam complecterentur, quorum primo ossium musculorumque doctrina, altero reliquae, quae ad viscera, vasa, nervos et glandulas spectant, disciplinae exponuntur. Quartam, quam nunc indicamus, huius libri editionem ipse Cl. Auctor ultimae vitae suae aetate moliebatur, et in hac ea, quae partium

partium corporis humani fabricam attinent, ita illustrare tentabat, ut simul eam, quam praestent utilitatem, morbosque, quibus quaedam illarum affligantur, consideraret, nec non ea, quae huc usque inuenta fuerint, accuratius traderet. Quum Cl. Auctor morte ereptus hoc perficere non potuerit officium istud in se suscepit Cl. SABATIER, beati VERDIERII discipulus et in munere anatonem docendi successor. Quomodo autem id praestiterit, eorum, quae mutata, quaeque addita fuerunt, recensione facta, apparebit. Prima mutatio in recensione ossium cranii et faciei occurrit. Quum enim in postrema editione ossa parietalia et occipitale ante temporum ossa, sphaenoideum et ethmoideum exposita fuerint, in hac noua et quarta post haec ossa primum perlustrantur. Quum porro in vltima editione primum nasalium, tunc maxillarium, deinde lacrymalium, postea zygomaticorum, demum spongiosorum inferiorum, denique palatinorum et vomeris historia tradita fuerit, in hac primum maxillarium, tunc zygomaticorum, demum palatinorum, deinde lacrymalium, postea nasalium, denique spongiosorum inferiorum et vomeris recensio facta est. Perioestii fabrica et vsus triplex ossium substantia, et doctrina de ossium articulationibus, quibus tertia species, amphiarthrosis dicta, in vnione corporum vertebrarum locum obtinens, adiicitur, accuratius exponetur. De ossium utilitate, capitis ossea figura atque volamine diuerso, ipsorum capitis ossium situ, substantia, vsu, et in fetu diuersitate ossibus Wormianis, futuris, maxillae articulo et motu, modo dentium secundorum eruptionis, ossis hyoidei situ et substantia, vertebrarum in fetu structura, in adultis figura et interna vertebrarum dorsi cauitate, copiosius ac in postrema editione, dicitur. Prima, vndecima et duodecima dorsi, atque vltima lumborum

rum vertebra in specie consideratur. Quamquam os coccygis praestet usum, quomodo ipsum in parte tractandum sit, quatenam sit pectoris conformatio sana, quid de foramine in medio sterni interdum re-
 perto, facilique processus ensiformis ad interiora pro-
 fione sentiendum sit, quatenam denique in obstetrica,
 ex apta pelvis consideratione redundet utilitas, perspi-
 cue docet. Ossium extremorum, praecipuis femo-
 ris, situm, magis attente perpendit. Addit etiam
 quaedam de skeleti feminini differentiis, potissimum
 quoad ossa innominata animaduertendis. De ske-
 leto fetus denique ita agit, ut primum neogeniti, tum
 immaturi fetus skeleton contempletur, et multa tra-
 dat, in postrema editione non exposita. In muscu-
 lorum doctrina, quum in initio quaedam de modo
 musculos vulneratorum discindendi, futurisque ten-
 dinum, atque fabrica et usu musculorum accuratius
 exposuerit, ordinem sequitur ab illo, quo muscu-
 lorum historia in postrema editione tractata fuit, plene
 diuersum. Quum enim in illa editione diuisio-
 nis musculorum ratio a partibus, quas mouent, pe-
 tita fuerit, primaque classis frontis, occipitis, au-
 ris externae, palpebrarum, oculi, nasi, labiorum,
 maxillae inferioris, ossis hyoidei, linguae, laryngis,
 pharyngis, veli palatini, uvulae, capitisque muscu-
 los; altera colli, dorsi, lumborum, coccygis, et
 respirationis musculos; tertia eos, qui ad artus per-
 tinent, comprehendat, in quarta hac editione lo-
 cus, in quo muscoli collocati sunt, rationem diui-
 sionis eorum determinat, ita, ut in prima classe
 muscoli, qui in extremis, in altera, qui in trunco,
 in tertia, qui in capite, considerentur. Musculos
 artuum ad normam ossium, ad eos pertinentium, con-
 templetur. Musculos trunci diuidit in eos, qui ad
 spinam, siue sint posterius, siue ad latera, siue an-
 terius, positi, in eos, qui ad caput, aut anteriori,
 aut

aut posteriori loco deprehendendos, in eos denique, qui ad pectus pertinent. Musculi capitis sunt vel ii, qui maxillae inferiori, vel ii, qui ossi hyoideo inferuiunt. De abdominis, vesicae, ani, vrethrae, penis, veli palatini, vutulae, pharyngis, laryngis, linguae, labiorum, nasi, oculi, palpebrarum, auris externae, occipitis et frontis musculis in splanchnologia, partiumque, ad quos illi pertinent, consideratione primum agit. In ipsorum musculorum expositione aliquantum ratione numeri et cognominis eorum differt. Musculorum pectoris historiae addit doctrinam de respiratione. Mira mutatio iterum in splanchnologia occurrit. Quum enim in posteriori editione primum integumenta communia, tunc abdomen eiusque viscera, demum pectoris, et denique capitis viscera explicentur, in hac integumenta communia primum in fine totius libelli, capitis viscera statim post myologiam et tunc denum pectoris abdominisque contenta considerantur. Quum porro in posteriori editione tomi primi finem myologia, secundi initium splanchnologia faciat, in hac tomo primo adhuc doctrina de capite, organo sensuum; cerebro, et ore atque faucibus, quae accuratius exposita est, adicitur.

Nec minus plenior fit structurae et usus viscerum T. II. abdominis et pectoris recensio, egregieque de digestionis chylique perfectione, generatione, nutritione fetus per amnii liquorem, respiratione ipsius in utero, indeque incerta ex pulmonibus eliminando signo, disputatur. Monendum etiam est, ossicula auditus, in tertia editione in ossium doctrina exposita, in quarta hac in organorum sensoriorum historia primum considerari. In angiologia plane nulla facta est mutatio, si iniectionum, fabricae arteriarum, coronariarum arteriarum, aneurysmatis, haemorrhagiarum, valvularumque copiosorem expositionem exceperis. Angiologiae

giologiae annexa est vasorum lymphaticorum historia, in tertia editione in adenologiae fine obiter tradita, iam in quarta accuratius descripta. Tunc sequitur neurologia, in eo tantum, quod nervorum fabrica, et in sensorios, motorios et in nutritorios diuisio plenius exposita sit, aliquantisper aucta. In adenologia glandularum fabrica magis attente examinatur. In historia denique integumentorum communium, in fine libri, vt iam dictum est, adiecta de tota cellulosa, de qua in tertia editione nil penes dictum est, copiosius agitur. Adiecta est tandem **Cl. vander vitae descriptio.**

V.

Verhandelingen uitgegeeven door de Hollandsche Maatschappye der Weetenschappen te Haarlem X. Deels I en II Stuck. Te Haarlem. By I. Bosch, Drukker van de Hollandsche maatschappye der Weetenschappen. 1768. 8 Alph. 2. pl. 13. tab. aen. 12.

i. a.

**Commentarii societatis scientiarum Harlemae-
sis Tom. X. P. I. II.**

P. I.

Continentur in prima parte:

P. 3.

1. Responsio **Cl. DAV. MEERSE** ad quaestionem *de mediis optimis minusque pretiosis littorum maris Harlemaensis decrements impediendi*, a societate anno 1764 et 1766 iterum propositam, cui praemium monetae aureae addictum est.

P. 3.

2. Responsio **Cl. WILH. DE VOS** ad quaestionem: *Licetne in vitae nostrae ratione inscitiam sciorum nostrorum quaesui habere? Si licet, ubinam et quatenus?*

quatenus? Reportauit Cl. Auctor d. 21. maii 1767.
praemium monetae aureae.

3. Altera responsio ad eandem quaestionem, p. 123.
omisso Auctoris nomine, qui in hac tractatione *de*
licentia, quatenus ad inscitiam respiciat, differit.

4. Tertia responsio eiusdem quaestionis Auct. p. 153.
Cl. P. FRANK: V. D. M. in qua *de vsu et abusu alio-*
rum ignorantiae agit.

5. Quarta demum responsio ad hanc quaestio- p. 359.
nem a Cl. S. FORMEY, in qua etiam *idem argumen-*
tum tractatur.

Insunt in parte secunda:

P. II.

1. Tractatus *de castrorum munitionibus* (*retran-* p. 3.
chementen) Auct. Cl. N. YPEY.

2. Breues annotationes *de vrina pituitosa* (*Slym-* p. 17.
graveel) Auct. Cl. IAC. VAN DER HAAR. Si-
gnum diagnosticum huius mali Cl. Auctor quaerit in
vrina alba, flaua, turbida foetidaque, quae subfri-
gida magnam partem mucii albi, flauii vel grisei co-
loris in sedimento ostendit, qui vasi tenaciter adhae-
ret. Cum itaque vrina talis magnis doloribus spasti-
cis excerni vt plurimum soleat, sunt, qui malum
hoc *spasmus* vel *tenesmus vesicae* dicant: alii mu-
cum hunc, puri similem, *verum pus* dici malint: alii
denique *symptoma calculi* esse asserant. Cum iis No-
ster consentit, qui morbum hunc ex copiosiori mucii,
organa vropoea ab acrimonia vrinae defendentis, se-
cretionem praeternaturali oriri contendunt. Pro p. 19.
ximam huius mali causam in vrethrae parte, vesicae
vrinariae vicina, coangustata, vel vitio quocunque
Tom. XVII. Pars IV. Ss obstructa

- obstructa positam. Noster suspicatur, cum signum pathognomonicum huius vrethrae partis obstructae in copiosiore mucī, cum vrina exeuntis, excretionē semper inueniatur. Declarat hanc suam sententiam ex actione detrusoris et sphincteris, sibi inuicem contraria, quae huc redire videtur, vt vrina, quae in tali statu, a detrusore non omnis in vrethram pellitur, orificio vero per sphincterem clauso, relicta iam acrior facta, detrusorem relaxatum feruet, et nouam accedentem vrinam corrumpat et acri suo stimulo glandulas vesicae mucosas valde irritet, vt inflammantur, suppurent crassae callosaeque reddantur.
- p. 22. Ex hac irritatione continuata copiosam se et excretionem mucī sequi putat, praesertim cum non raro guttulae quaedam vrinae, in carunculis et collo vesicae retentae, vesicam ad continuam contractionem mucique excretionem maiorem extimulent, vt aegri magnos interdum, interdum nullos dolores spasticos sentiant. Patere ex his, excretionem hanc mucī et spasmos vesicae non morbum, sed symptoma eius esse contendit. Methodum curandi, quam alii ex lenibus emollientibus cet., alii vero adstringentibus et roborantibus instituunt, Noster non probare videtur, cereos Goulardianos potius commendans. Calculum saepius et stranguriam huius mali causam esse concedit, nec non viros solum, sed feminas etiam, haemorrhoidibus coecis inprimis obnoxias, haec incommoda experiri: Haemorrhoides enim, crebriore suo reditu, collum vesicae vehementer afficere vrethramque ad coangustationem disponere, ex Cl. Auctoris obseruationibus non improbabile est.
- p. 27. Mictum cruentum etiam, cum eidem saepius talis excretio mucosa praecesserit, ex his oriri sibi persuadet, et colligit tandem, aegros, qui, ex vesicae vrinariae collo, vrethraeque ei annexa parte coangustatis, non omnem vrinam possint excernere, huic morbo esse

obnoxia
in femi
et cath
tione d

3.
castella

4.
inprim
ex idio
SWIN

5.
cometa
tionib

6.
eiusqu
tabiliu
vel ra
mend
uibus
finem
tur,
ipsam
sueui
dices
firma
aptu
sparg
vicin
sint,
dicib
stagn
4. la
obno-

obnoxios; in viris eundem frequentiore esse, quam in feminis; morbum ipsum vero, non raro conspicuum, et catheteris ope et iusta ad vrinae profluuium attentione dignosci posse.

3. Brevis tractatio de natura munimentorum circa p. 30.
castella (*Bastions*) Cl. Auct. A. LIEFTINCK.

4. Tractatus alter de potentia fluidorum: aëris p. 45.
inprimis resistentia. Auctore Cl. I. F. HENNERT,
ex idiomate Francogallico translatus a Cl. I. H. VAN
SWINDEN.

5. Computum formularum quarundam, quibus p. 88.
cometae distantia a terra definitur ex quatuor obseruationibus per I. I. BLASSIERE.

6. Tractatio de usu botanices in commodum patriae p. 133.
eiusque incolarum a Cl. DAVID. MEESE. Vegetabilium, eorum inprimis, quae iuste implantata vel radice vel trunco ramisque frugifera sese commendant, usum, Nostro non ita paruum visum, breuius disquirere non dubitauit. *Fraxinum* hunc in finem elegit, quae ex eo etiam commendanda videtur, quod seminibus, quae quotannis conficit, se ipsam, sine peculiari encheiresi, progerminare consuevit, vel, quod variis in locis bene crescit, et radices suas ita firmiter agit, ut solum etiam, basi hac firma, ad resistentias et iniurias quasuis superandas aptum reddatur. Cum vero radices suas latius p. 135
spargere soleat, hortulanos adhortatur, ut, cum vicinis plantis omnem fere succum praeripiat, cauti sint, ne hortis plantisque noceant. Confirmari radicibus suis 1. aggeres in viis publicis 2. fluminibus, stagnis vel ipsi mari adiacentes 3. littora piscinarum 4. lacuum, 5. munimenta castellorum 6. eas tandem

p. 138

p. 143. vias profundiores et paludosas, contendit et in tabula adiecta declarat. Insertionis et tractationis modo relato, eas, autumnali tempore, in locis altioribus, in profundioribus, tempore vernali, poni debere asserit.

7. Continuatio eiusdem usus ab EODEM. Con-
- p. 145. templatur hic *conferuam* filamentis simplicissimis, aequalibus, longissimis. Linn. Sp. Pl. Ed. III. T. II. p. 1633. no. 1. (Flap of Deekenvlag). Descriptis eiusdem plantae loco natali, modo crescendi et anni tempore, quo floret, in filamenta eius potissimum inquirens, ea, armato oculo, pellucida, multis valvulis parum a se distantibus, praedita, quibus materia crassa, viridis inesset, vidit: Observavi porro, ea interdum speciem quandam serpentis aquatici maculati simulare; maculas istas vero, tubercula parva, rotunda, viridia esse. Semina vera non detexit; Filamentis vero plantae maturae transuersim abscissis et in vitrum, aqua plenum, immissis, globulos paruos, ex ostiolis virides propululantes ad fundum vidit, qui paulo post superficiem petentes primo minus conspicui, tribus diebus post longius latiusque se dispergebant, ut veram inde plantam repraesentarent. Hos verum plantae semen esse putat. Usus in oeconomiam ex ea re-
- p. 163. dundat, ut, filamentis, lini in modum, tractatis, egregia inde fila possint duci, quae, cum lana camelina coniuncta, melius succedant: lis vero, cum tertia lanæ communis parte commixtis, artificibusque traditis bona accepit tela. Ad chartam papy-
- p. 167. raceam producendam apta ea esse experientia Nostrum docuit. Possunt tandem ex his fila surgentia
- p. 169. in lampadibus, pulvinaria in rhedis, lectis et confici.

8. Disquisitiones quaedam de muscis, an ii sine p. 171.
vel una vel duabus, ut in mille aliis plantis fieri solet,
propagantur cotyledonibus? Auctore EODEM. Cotyle-
donibus variarum plantarum ab Ill. LINNAEO Phil.
Bot. p. 102. determinatis, iisque muscis denegatis, No-
ster in eam rem paulo studiosius inquirens, nullum eo-
rum sine una vel duabus propagatum vidit cotyledoni-
bus. Systemate super hac re formato, duobusque tra- p. 173.
ctatis iam de forma et coloribus cotyledonum, ab Ill.
LINNAEO determinatarum, et de numero earum,
eruditis iam communicatis, iam paulo post tertiam
de habitu additurus est. Examinat hic *Polytrichum*
(commune) LINN. *marem et feminam*, cui *minimam*
eiusdem plantae *speciem* aducit. Remotis foliis ra- p. 176,
dicalibus squamulisue multos fusciculos, membra-
nula squamosa inuolutos, communi receptaculo in-
ter se et cum caule communicantes, in summitate co-
ronae detexit. Intra hoc inuolucrum squamosum
duo, tria vel quatuor corpora cylindrica reperit, quae
postea *ouaria*, semine referta, cognouit, iuxta quae
stamina quoque conspiciebantur. Corporibus his cy-
lindricis arenae purae et tenui mandatis, plantulas
quasdam novas progerminare vidit, germenque ere-
ctum, in tabula adiecta delineatum, veram cotyle-
donem statuit: Muscos ideo *monocotyledones*, quam
acotyledones mauult. Marem postmodum contem- p. 178:
platur. *Stamina*, calyptra et operculo a capitulo
remotis operculo intus adhaerentia cum puluere vi-
ridi obseruauit; membranula alia, subtus conspicua,
separata *pollen antherarum* tenae, statum vidit, ideo-
que hanc speciem ad *polyandrias* LINN. refert:
Aliis deinde partibus disquisitis, *hermaphroditam* hanc
esse asserit, quam tamen, etsi cotyledones ob te-
nuem fabricam in ea detegere non potuit, *acotyle-*
donem dici nonuult. Tertia species cum his fere p. 184.
conuenit, cui modum tandem, quo plantas has tra-
ctauit, addit.

- p. 193. 9. *Nova theoria figurarum sphaericarum cum computo superficiei earum et voluminis* Auct. Cl. W. O. REITZ.
- p. 245. 10. *Disquisitio de motu apparente* a Cl. W. I. d. KARSTENS ex idiomate germanico translata ab I. W. VAN HAAR.
- p. 287. 11. *Tractatio de cerebro avium et piscium* Auct. III. DE HALLER ex latino translata a Cl. W. DEMONCHY. Hanc tractationem, cum de ea iam alio loco *) disseruimus, hic omittendam putamus.
- p. 314. 12. *EIUSDEM tractatus de piscium cerebro ex latino translatus per Eundem.* **)
- p. 387. 13. *Observatio de ortu larvae Hemerobii* LINN. *chrysops disti* Auctore Cl. MART. SLABBER. Convenit Noster in descriptione huius insecti cum Cl. FRISCH de Insect. P. X. p. 40. tab. 23. Qua de causa nihil de ea, nisi modum, quo Cl. Auctor insectum hoc invenit, et nutrivit, commemorabimus. In solo
- p. 390. mali persici ovarium cum multis ovulis flavis, ductui, argento polito simili, insistentibus, Noster reperit. Ovulis his d. 28 iun. in lagenam impositis, orificioque eius, tenui tela et rara obfecto, colorem d. 30 ei. in griseum mutatum observavit, posteroque die animalcula exclusa. Singulorum horum fabricam et habitum, microscopii ope, examinavit. Cornua duo ex capite egrediuntur, ad sentiendum apta: Eminentiae duae, quibus nutrimentum arripit cum duobus aliis adminiculis, quibus cibum deputat. Inter eas est canalis fugens, quo, aliis insectis impresso, humores exsugit. Pedibus gaudet sex, mil-

*) vid. Opusc. min. *Eiusd.* Tom. II. cap. 36. p. 191. *Conf.* comment. nostr. Vol. XVI. P. III. p. 431.

**) vid. *ibid.*

lepedum ad instar, pilis, vti totum corpus, obsessis. Color in capite brunneus, in collo coeruleo albus, de reliquo brunneo albus vel cinereus. Pediculis ex arbore ligni rhodii nutritur. Die 7 iul. tunica exteriore posita, praeter capitis glabritiem et coloris varietatem nihil peculiaris habuerunt. Ea d. 12 iul. iterum deposita, colorem elegantiores ostenderunt, et d. 17 eiusd. et 18. tela cinerea se incluserunt. Anni subsequenteris mense iul. insecta duae alis praedita vidit exorta, quae: microscopii ope disquirat. Excerni humorem flavum, fetidum stercoreque humano fimi-lem ab iis, observavit.

14. Observatio de pediculo avium (Vogel-Luis) alato, triginta sex vngulis instructo.* ab EODEM. In P. 413. vulture interfecto tria eiusmodi insecta, vngulis suis cuti firmissime adhaerentia; vt nulla arte, nisi plu-mulis eruptis, possent abripi, inuenit, quorum ca-pit, microscopii ope, tribus partibus distinctis, poste-rius sibi incumbenibus, detexit: Prima pars pe-ctori incumbit, in cuius faciei anterioris fine oculi magni octangulares conspiciuntur: Altera versus fa-ciem cum duobus punctis eminentibus vergit: Ter-tia denique in duos canales cylindricos (buisen) lon-gos, pellucidos, cuius vsum nescit, continuatur, ex quorum medio canalis fugens (zuiger) quo nutritur, prodit. Pectus capiti aequale in duos processus p. 416 acuminatos anterieus procedit; Posterius vero latera-liter duae eminentiae, ex quibus totidem alae ex-eunt, prostant: Ad alarum marginem externum truncus, ex quo quatuor vasa sang. asera egrediun-tur, conspicitur. Pedes, pectori annexi quatuor articulis constant. Quartus in sex rursus subdiuidi-tur, quorum vltimos sex vngulis, vtrinque diuer-gentibus, vtitur, inter quas duo tubercula totidem-que

*) An non *Hippobosca birundinis* LINN. vid. SCHAEF-
FERI Elem. entomol. I. 70.

- que canales fugentes conspiciuntur. Abdominis inferior et posterior pars multis pilis obsessa est, quos ad anum in duobus rotunde, in uno, quem marem p. 420. statuit, acute terminatos vidit. Totum corpus admodum planum et ubiuis fere pilosum est. Color variat: In alio alte, in alio seueriore viridis: In tercapite et pectore superius rubicundo brunus, inferius, vti et in processibus pectoris tribusque articulis pedum flauo viridis: In processibus capitis albo flauus, oculi albo nigri, quartus articulus brunus: Ungulae nigrescentes, canalis fugentis anterior pars p. 421. flaua, posterior alba, et alae griseae. Examinat tandem Cl. REAUMURI descriptionem, Mem. des Insectes T. IV. mem. 3. p. 144. t. 11. exhibitam, et in plurimis ab eo dissentit. Tabula aenea adiecta est.

Relationes Societati traditae:

- p. 429. 1. *Observatio de lumbrico, ex intestino in hernia inguinali procidente* Auctore Cl. N. BELKMER. Lumbricum Noster in virgine, 36 ann. bono corporis habitu, hernia inguinali laborante, ex inguine dextro, paruo admodum orificio procidentem, observavit. Corruptionem gangraenosam circa orificium, intus vero duritiem, versus annulum abdominalem, vidit. Lumbricum sensim extractum octo digitos longum et canalis fistulae tabaci crassitiem aequantem conspexit, nulla subleuante ex hoc orificio excretionem. Ortum eius mali et progressum, relatione sibi ab aegra facta, Noster demonstrat. Iustis deinde remediis aegram breuifanauit.
- p. 435. 2. *Relatio de visu, celerrime amisso, per operationem restituto* Auctore Cl. G. ten HAAF. Praemissa cataractae theoria, docet, eam non semper a lenta obstru-

obstructione lentis, sed a subita interdum eius corruptione, squamularumque lentis cum eius fluidis commixtione, qua massa alba, lactea prodeat, sub nomine *cataractae lacteae* oriri. Virgo, 18 annorum, bona acie oculorum praedita, omnem plane visum paucis diebus amittebat. Cum corneae pellucis nigram partem in lacteam massam mutatam, et a Cl. DU PONT cicutae extracto iam frustratum, cognosceret Cl. Auctor, eam non, nisi operatione, curari posse asserbat. Operationem Cell. DU PONT et VINK praesentibus, in sinistro oculo instituit, incisioneque vix facta, materiam lacteam effluere vidit, qua remota, aegra quaelibet statim poterat discernere. Symptomatis nullis subsequentibus, eandem paucis diebus post in dextro oculo, cum eodem successu, fecit, ut prior visus acies brevi restituerentur. Colligit p. 439. hinc inde 1. lentis crystallinae solutionem veram *cataractam lacteam* dici posse, breuique coecitatem inducere. 2. Eandem ex veterum methodo, acus ope, non posse operari, ideoque recentiorum methodum commendari.

3. Relatio de variolis ante partum a IOS. VAN P. 440. IPEREN. Vxor Auctoris Cl. filium sanum, sed per totam corporis superficiem rubicundum, peperit. Maculae hinc inde, ut in variolis, cum eminentiis conspiciebantur, ut fetus iam in utero variolis laborasse videretur. His tribus hebdomadis post euantit, filius bene se habuit. Matrem sex vel septem p. 441. hebdomadis ante partum, cum liberis duobus, variolis benignis laborantibus, continuo adesset, magnam spirandi difficultatem, sine aliis signis, sensisse docet, qua tamen, medicamentis aptis, liberata esset. Hinc colligit, fetum, quatuor circiter septimanis ante partum, variolis adfectum fuisse. Quaerit itaque, numne insitionem variolarum solito citius instituere liceat?

P. 443. 4. *Observatio de empyemate, per operationem curato* Auctore Cl. D. H. GALLANDAT. Aeger, 40 annorum, ex pleuritide male curatus, febre hectica cum summa debilitate laborabat. Empyema Noster, ex symptomatis colligebat, quamvis pus in pectore non aperte posset detegere. Cl. RUPERTO in consilium vocato, operationem, ut ultimum remedium, proponebant, quam postero die methodo

P. 449. Cl. LE DRAN instituit. Incisione facta magna pars puris boni albi, cum impetu profusiebat: Cum vero multum in pectore relictum esse suspicaretur, vulnus, ne aeger animo delinqueret, emplastro, orificiis, quibus pus exire posset, pertuso deligavit. Excretionem hac puris in dies imminuta, aeger, viribus paulatim recuperatis, bonis medicamentis bonaque diaeta adhibitis, melius se habuit. Tumore oedematoso in pedibus paulo post cessante, et ichore sanguinioso, puris loco, effluente, iniectiones convenientes adhibuit, et his, ad sextam hebdomadam usque, continuatis, aeger vere convaluit. Addit tandem Cl. Auctor monita, quae huc redeunt: Aegros pleuriticos, ex empyricorum et suorum culpa empyema sibi contrahere: Empyematis vero diagnosin ex symptomatis facile posse colligi, nec medicos et chirurgos operationem eius, cum nec admodum dolorosa, nec periculosa sit, reformidare debere, praesertim cum multas eiusmodi, felici cum successu tractatas, habeamus; in multis vero eiusmodi cadaueribus intelligatur, aegros hac operatione potuisse servari.

P. 454. 5. *Observatio pulveris arsenicalis, intus applicati, symptomatum singularium et lentorum.* Auctore Cl. N. HOYRAKS. Vidua, 46 annorum, bono corporis habitu, pulvere arsenicali, loco cremoris tartari, quem consueverat, in iusculum, ex inscitia immisso, nausea inter edendum, anxietatibus, doloribus stomachicis

mis cum crebriori vomitu afficiebatur. Magna p. 456.
 aquae, cum lacte mixtae, copia ab aegra largius
 sumta, Noster, paulo serius accersitus, venenum iam
 altius penetrasse cognouit, cum destructionis
 signa in partibus oris iam apparerent. Oleo oliua-
 rum et paulo post tartaro emetico datis, veneni effe-
 tus nihilominus relinquebantur pessimi, vt. malam
 inde formaret prognosin. Asthmatici insultus, d. 13 p. 457.
 emollientibus leniti, linguam siccam vocemque ob-
 scuram relinquebant. Iis d. 15 et 16 incrementi-
 bus, abdomineque duro et tenso d. 18 delirium ac-
 cessit, in quo nullum obiectum, quae omnia rubi-
 cunda sibi videbantur, nisi auditu poterat dignoscere,
 vesicatorio applicato, symptomatisque remissis, diffi-
 cultas deglutiendi restitit. His ita ad 25 d. conti-
 nuatis, crisin quandam in lingua, faucibusque humi-
 dioribus et crusta in labiis cum duabus deiectioni-
 bus aluinis, quae corruptam carnem foetidosque pel-
 les redolerent, sibi videre visus decocto corticis Peru-
 viani et elutione oris antiputrida vsus est. Quatuor
 diebus post hemiplegia obseruata, laxantibusque inde
 continuatis, anxietates maiores abdomenque magis
 tumidum apparuere, vbi nec drastica purgantia opta-
 tum habebant effectum, symptomata potius, aluo
 per duos dies non respondente, crescebant. Se-
 parationem in ore vsu corticis Peruviani iuuit. Sic aegra
 nunc melius, nunc peius se habens, osse sacro tandem
 gangraena citissime destructo, cum 53 dies decu-
 buisset, expirauit.

6. *Observatio celeris mutationis aeris*, Auctore p. 461.
 Cl. I. C. PALIER.

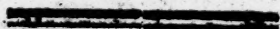
7. *Relatio de excretionem vermis ex dextro narium* p. 466.
 orificio, Auctore Cl. M. SLABBER. Chirurgus, 52
 annorum, hemicrania dextra a pueritia ad 50 annum
 vsque

vsque laborans, dolores auctos cum vehemēti capitis pulsatione eiusque torpore sensit. Sede humi mali in latere dextro, a fronte ad occiput, fixa redita, somnum aeger capturus, occipiti nunquam, temporibus semper debebat incumbere. His tandem ita incrementibus, ut, pressione nervi optici, visus etiam hebetior fieret, et anno 1767 d. 2 maii febre biliosa, pulsationibus vehementioribus, morboque pectoris accedentibus aeger, pessime se habuit, de quo omnes desperarent. D. 13 ei. mane ex capite quid ad oesophagum delabi, quod vero statim scretu evanesceret, attendebat: Titillationem paulo post ad sinus frontales sentiens, repetita, corpore in lecto erecto, sternutatione vermem, octo digitos et octavae digiti partis longum, canalisque fistulae tabace diametrum aequantem, excretum videbat, ut postea, symptomatis statim cessantibus, brevi restitueretur. Vermem hunc, ob magnitudinem, ad lumbricos refert, quem etiam in spiritu adhuc servat. Sunt, qui eum ex ventriculo immediate ad oesophagum ascendisse asserant, cum quibus Noster non consentit, quia eiusmodi vermis non, nisi summis vomitionibus doloribusque asthmaticis, in aegro nostro non praesentibus, possit excerni. Probabilius Noster videtur, hunc vermem a teneris iam in cavitate quadam capitis habitasse, symptomataque talia protulisse.

P. 471. 8. Relatio - - *Dach's de hydrophobia in homine, post abusum potus spirituos, conspicua*, Auctore Cl. TH. SCHWENKE. Miles 23 annorum, temperamenti cholericis sanguinei, bonique corporis habitus, post magnam copiam spiritus iuniperi (*Genever*) ingestam, ita convellebatur, ut ab adstantibus deberet contineri. Pulsu pleno, duro celerrimoque Noster ex adstantibus cognovit, aegrum tempore prandii

prandii de vomituritionibus conquestum, et, cum fluidi quid ori admoueretur, admodum esse connulsum, ut etiam adstantes morfu peteret, et quaecunque posset arripere, dirimeret. Larga venae sectione animo delinquentis facies aqua adaspergebatur, ubi symptomata statim redibant, ut et in applicatione antispasmodicorum, aqua exceptorum. Cum de canis rabidi morfu nulla adesset suspicio, magna iterum sanguinis copia ex pede subducebatur, ubi simul ex brachii vena secta sponte et largiter sanguis effluebat. Symptomatis postmodum ad quartam usque horam per intervalla saeuientibus, aeger, somno per semihorium absoluto, inscius omnium, bene se habuit, ut, nullo paroxysmo regresso, breui restitueretur. Potum spirituosum aeger solum accusabat.

9. Adiciuntur observationes meteorologicae Zwanenburgenses ad annos 1765 et 1766.

VI.

Observations on the nature and consequences of those iniuries to which the head is liable from external violence. To which are added some few general remarks on fractures and dislocations. By PERCIVALL POTT F. R. S. and Surgeon to St. Bartholomew's Hospital. London; Printed for L. Hawes, W. Clarke, and R. Collins. 1768. 8. mai. Prior tractatus absque dedicatione pagg. 276. cum tabulis tribus, aeris incisis, alter pagg. 126. cum tabulis duabus, aeri incisis, continet.

i. e.

Observationes super natura et effectibus laesionum, quibus caput, a violentia externa, subiectum est. Accedunt quaedam annotationes generales de fracturis et luxationibus. Auctore PERCIVALL POTT.

Fundamentum prioris tractatus (alter enim prorsus recens est, et licet communi cum priori titulo comprehendatur, tamen etiam peculiari gaudet, nec paginarum serie cum priori cohaeret, ut adeo separatim quoque vendi possit) in opere quodam iecisse Cl. Auctorem perspeximus, qui 1760 Londini in forma 8. mai. sub hoc titulo *) prodit: Licet enim nec in hoc libro Cl. Auctor novam emendatamque eius editionem promiserit, nec in praesenti prioris ullam mentionem faciat, conferendo tamen utrumque inter se facile quisque videbit, librum fere eundem esse, nunc tamen mutatum et

*) Observations on the nature and consequences of wounds and contusions of the head, fractures of the skull, concussions of the brain, etc.

et multo auctiorem redditum, additis simul iconibus ferramentorum, quibus veteres chirurgi in laesionibus caluae utebantur. Liber autem ipse sectiones sex complectitur, ex quibus nunc praecipua momenta adducturi sumus.

Sectio prima, quae recens in hoc libro accessit, de vulneribus integumentorum capitis exponit. Si ea sola laesa sunt, ac separata a calua, sine eo, ut grauiora inde symptomata metuenda sint, satius putat Cl. Auctor separatam partem conseruare et p. 6. cum sanis coniungere, quam praescindere; in quo exsequendo iustum, etiam futurae cruentae pretium haberi oportere, expertus testatur. Accidit etiam p. 8. saepe, ut exfoliatio cranii artis potius, quam natu- p. 12. rae opus sit, neque semper sponte subsequutura fuisset, nisi arte proliceretur; satis ergo feliciter eadem superfedemus, si os, quam primum fieri possit, iterum integumentis obducatur. Alia vero res est, si ea contundendo vexata fuerint, ubi copiose signa exponuntur, quibus cognoscitur, utrum integumentis solis, an simul cranio vis illata fuerit, et in priori casu utrum, sola cutis eique substrata tela cellulosa, an simul galea et tendinea pericranium laesa sint. Cruor ab ictu, capiti illato, extra vasa missus et sub tegumentis stagnans saepe, tactum fallit, et ossis fracturam mentitur: qua in re opus est, ut p. 20. reliqua symptomata simul attendantur, ne, incisione minus necessaria, curationem protrahamus et deformem cicatricem producamus, cum tunc discutientibus remediis, inter quae solutio salis ammoniaci p. 23. crudi in aceto et aqua vel spiritu vini praestantissimum est, totum negotium absolui queat.

Sectio secunda effectus contusionum in dura p. 24. matre et partibus interioribus cranii tradit. Exhibita generali tractatione anatomica harum partium, monstrat Cl. Auctor, duram matrem ubiuis interius,

- interius, aequae ac pericranium exterius, cranio arctissime adhaerere, miraturque, hanc adhaesionem, veteribus iam satis cognitam, a recentioribus vix semper satis attendi, falsamque omnino falsae hypothese theoriam istiusmodi laesionum superstructam esse. Postea effectus variarum specierum contusionis curiose describit, et demonstrat, non solam extravasationem cruoris puri vel saniei producendis sufficere, nisi febris vel alia irritatio accesserit. Quum vulnere contusae sunt externae partes, aut os denudatum fuerit, cautus observator aut ex vulneris, aut ex ossis mutato statu, subitus haerens malum omnino cognoscere poterit: ubi autem haec signa non suppetunt, inflammationem durae matris et collectionem materiae intra hanc et cranium produnt tumor integumentorum eleuatus, circumscriptus, doloris expers, et spontanea pericranii ab osse separatio; quod signum vix vnquam Nostrium fefellit, si illud cum reliquis generalioribus contulit. Quaecumque in his casibus auxilia ab arte expectari possunt, ad duo momenta redeunt: nimirum, vt tempestiua ac larga sanguinis missione inflammatio durae matris praeuertatur, aut, altius iam progressu malo, materiei sub cranio collectae, trepani ope, exitus paretur; quorum auxiliorum modum iterationemque, et quae praeterea sint agenda, indiuiduus cuiuslibet aegri status chirurgum edoceat necesse est.
- P. 50. Sectio tertia de separatione aut destructione vtriusque tabulae cranii, e contusione profecta, agit, quod tamen argumentum non, nisi casibus quatuor adductis, illustratur: prius autem de eodem ossis v.
- P. 32. tio, a causa venerea profecto, exponitur, quo aliquando Cl. Auctor paene totum os frontale, et alia vice integrum os bregmatis sinistrum erosum ac destructum vidit. Mercurialia hunc ossium morbum
- P. 48. non
- P. 54. non

non sanant, quin potius, cum ille, curata etiam lue, p. 111.
remaneat, exasperant, a quorum igitur usu hic
aeque, ac in aliis reliquiis morbi venerei cauendum
et potius saturato sarsaparillae decocto cum lacte,
dieta tenui, aere puro, et largo Peruuiani corticis usu
negotium peragendum est. Inter additas obser- p. 117.
uationes notabilis imprimis ea est, qua femina pro-
vectioris iam aetatis, ab ictu, capiti inflicto, per septem
menses male se habuit, quo demum elapso tempo-
re, vltima ossis vitiati portio, circa tertiam partem
ossis bregmatis sistens, extracta, et tunc tandem vul-
nus consolidatum fuit.

Quaecumque nomina veteres adhibuerunt ad di-
versas fracturarum fissurarumque cranii species in-
ter se distinguendas, omnia superuacua sunt et non-
nisi memoriam onerant: duo igitur tantum harum
laesionum genera constituit Noster, ita quidem, vt p. 123.
in sectione quarta de iisdem absque depressione, in
quinta, cum illa, agat. Maxime ambigua sunt signa,
quae fractam esse caluam edoceant, quum nullum
eorum immediate ab ipsa fractura proueniat, et p. 125.
haec saepe adsit, nullis licet illorum praesentibus.
Atqui multum in hac re positum est, quum inde
curationis fundamenta deprimenda sint. Rarius
enim, quamuis simplicior fuerit fractura, trepana-
tione carere possumus, siue eius ope symptomata, p. 130.
a pressione humorum extrauascularum oriunda, leua-
re, siue materiam, intra caluam et duram matrem,
praegressa inflammatione, collectam, euacuare, siue
damnum durae matri imminens, praeuertere volue-
rimus. Vltimus autem casus, in quo auxilium
hoc prophylacticum dici debet, variis Auctorum dis-
sensibus ansam praebuit, cum idem alii suadeant,
alii vetent; vtrorumque argumentis, quae tamen hic p. 131.
repetere breuitas nos prohibet, inter se comparatis,
in priorum partes Noster descendit. His
Tomp. XVII. Pars IV. Tt ergo

- p. 145. ergo stabilitis, curationis rationem, qua veteres vti sunt, exponit, et licet indicationes eorum, eadem fuerint, quas nos sequi oportet, illorum tamen instrumenta multiplicibus incommodis ac defectibus laborasse, et descriptione eorum ostendit, et additis iconibus vltcrius illustrat. Reiiicit etiam methodum illorum, qui manubrium trepani ferreum efficiunt, ita quidem, vt eodem loco eleuatorii, vntur; difficilius enim tractatu redditur instrumentum, et praestantissimum manubrium ex ligno quodam molliori parari posset. Sollicite nunc totam operationem describit. Si integumenta incidenda sunt, hoc circulari modo fiat, ita, vt vel vulnus, si adsit, vel pars, ictu laesa, centrum incisionis efficiat: optimum etiam est, cum vulnera maiora fuerint, quicquid vitiatum est, protinus remouere. Differentiam fracturae vel fissurae a futura vel sulco arteriae, p. 162. ossi impresso, pericranium, a laesione separatum, huius margines inaequales et asperi, cum sulcus laevis sit et dispositio futurae cognita et vere diuersa p. 166. a fractura, constituunt. In apparatu ipso coronae p. 194. maior minori semper praestantior est. Falsa est opinio, futuras coercere progressum fracturae: quae occasione etiam, trepanationem in ipsis futuris, urgente necessitate, non negligendam commendat, neque laesionem sinuum ab ea nos abstertere debere monet, cum ipse sagittalis sinus laesus non absolute funestam haemorrhagiam producat, et haec sanguinis receptacula pariter, ac reliqua vasa venosa iterum coalescant.
- p. 204. Quod de imperfectione instrumentorum, quibus veteres caluam perforare solebant, dictum est, idem etiam suo modo de modis eorum, fractas et depressas partes cranii eleuandi, valet, de qua operatione sectio quinta exponit. Vbi nulla alia symptomata terrent, ea sola sufficit, cum vero sub depressa

pressa ossis parte dura mater inflammatur, difficilius est negotium, tumque, trepano admoto, laesam ossis partem auferri oportet: qua ratione simul Cl. Auctor tractationem, in superiori sectione inceptam, p. 211. de iis locis, in quibus vulgo trepanatio prohibetur, p. 214. ulterius prosequitur, et eam in osse temporum, nec ob arteriae, nec ob muscoli temporalis metuendam laesionem negligi debere euincit, monstratque, fracturas huius ossis ideo tantum saepe funestas esse, quia facile ad basin caluae penetrant. Ad tractan- p. 215. dam duram matrem, ablato osse, denudatam, multipli- p. 216. cem medicamentorum farraginem, ab Auctoribus propositam, reiicit, et sola lintea sicca commendat. Tractatio etiam vulnerum ipsius cerebri tam simplex esse debet, quam fieri potest, quod etiam de fasciis valet, uti ORIBASTIUS iamiam cognouit.

Ultima demum sectio de extrauersione et com- p. 229. motione agit. Harum signa cum plerumque adeo ambigua sint, tota haec doctrina summa adhuc obscuritate laborat. Est quidem aliquod discrimen in p. 233. eo positum, quod symptomata a commotione cerebri protinus post illatam laesionem, ea contra, quae ab humore, extra vasa missa, oriuntur, elapso demum aliquo tempore, se prodant: sed posteriora symptomata saepe aequae subito adsunt, ac priora. In re adeo dubia, si ne minimum quidem signum externum indicii loco quodammodo esse possit, vnicum p. 238. remedium in euacuationibus, per crebras sanguinis missiones atque alui ductiones praestandis, situm est: sin autem locus externus laesionis patet, cranium perforari oportet, quamquam certi non sumus, fluidum, p. 239. extra vasa missum auferri, hac operatione posse; quod vberius Cl. Auctor contra eos defendit, qui hoc remedium in eiusmodi casu, velut incertum, repudiant. Omnium optimum est, si humor effusus inter cal- p. 247. vam et duram matrem haeret: sin inter vtramque

cerebri membranam, incisio durae matris difficilior omnino res est, neque adeo leuiter tractanda, quamquam eam felici successu peractam, Cl. Auctor commemorat.

- p. 254. Commotio cerebri nonnisi negatiuis signis dignoscitur, ideoque difficillima est cognitio. Communis opinio, internas cerebri partes tanto minus laedi, quanto plus cranium patiatur, et vice versa, quamquam saepe vera deprehensa fuit, vniuersalem tamen regulam constituere nequit. Cum commotio sola adest, omnia, quae adhiberi possunt, auxilia in minuendis, per sanguinis missiones et purgantia humoribus, in quiete et strictissima tenuissimaque diaeta consistunt. Tandem de effectibus
- p. 258. trepanationis in formatione cicatricis, et de fausta aequae ac infelici euentu eiusdem disseritur.

- Pergimus nunc ad alterum tractatum Cl. Auctoris, de fracturis et luxationibus, qui sua sponte in tria capita diuiditur, nimirum de fracturis simplicibus, de iisdem complicatis, et de luxationibus. Potissimum autem, vt in toto opere, sic praesertim in capite primo, extremitates inferiores respicit. Neque extensio neque contraextensio, vulgarem in
- p. 13. modum suscepta, Nostro arridet: ossis enim fracti partes per se non mouentur, sed tantum musculis adhaerentibus cedunt; hinc primarius finis eo tendere deberet, vt musculis requies conciliaretur, quod
- p. 17. certe membrum extendendo non attingitur. Inde adeo facilis est repositio fracti humeri, quoniam et aeger et chirurgus vna eo allaborant, vt brachium in statum flexionis redigatur: inde, qui femur frangerunt, ipsi sua sponte eum situm eligunt, quo genu flexo, et femore extrorsum collocato, musculi non
- p. 19. agant. Hoc inprimis tunc attendendum est, cum fracturae tumor superuenit, qui extensione musculorum non potest non augeri. Relaxatis contra mus-
- sculis,

sculis, relaxatio protinus, neque adeo multo temporis requisito, succedit.

Inter medicamenta, parti laesae applicanda, p. 20. emplastra sic dicta roborantia prorsus reicit: siue autem illa sub forma cerati, siue epithematis adhibeantur, eo tamen respiciendum est, vt semper commode tolli possint sine eo, quod membro inde vllō modo vis inferatur.

Fasciae triplicem ob finem applicantur, vt nempe fractura rite contineatur, fluxus humorum reprimatur aut praeuertatur, et callus regularem formam consequatur: sed eae ipsae, quamquam necessariae omnino sunt, tamen non praecipuum, sed accessorium tantum auxilium praebent, et in illarum applicatione, quod primum momentum spectat, sedulo omnino cura habenda est, ne membro ipsi oneri sint, aut saepius renouandae coalitum ossis impediant. Quod ad secundum attinet, tumor omnis, licet aliquem eius gradum admittant chirurgi quidam, omnino alienus est ac noxius. Quoad calli formationem, eius excrescentia non a solo nimio affluxu succi nutrientis, in os conuertendi, pendet, sed ab indole fracturae ipsius, ab eius iam reductae inaequalitate, et a situ incongruo partis laesae. Fascia octodecim capitum, aut alia ei similis, in simplici etiam fractura optima est: melius tamen est, si illa cum hac, quae longitudinaliter sub eadem parti fractae immediate apponitur, angulos acutos, quam rectos, format; quod et addita icone illustratur. p. 25. p. 26. p. 32. p. 33. p. 37.

Ferulae breuiores, et paullum tantum supra et infra laesionem eminentes, non nisi linteorum, comprimantium vices gerunt, neque hoc adeo bene, cum iis duriores sint: verum quia vsus earum is esse debet, vt totum membrum firmum teneatur, neque tamen fractura vllō modo comprimatur, longiores

effici debent, et non nisi duae, in utroque latere vna, applicari, ita quidem, ut femore fracto altera earum a coxa ad malleolum externum, altera paulo brevior ab inguine ad malleolum internum; in crure fracto utraque a genu ad malleolum externum et internum, protendatur.

- P. 43. Maxime necessarium momentum in situ membri repositione iam facta, positum est, qui idem esse debet, quam sub repositione ipsa, nimirum in statu flexionis, musculis relaxatis. Hoc postmodum cubiti, femoris et cruris vel alterutrius ossium huius exemplis demonstratur. Copiose postmodum hanc methodum contra obiectiones, ipsi faciendas, Noster defendit, eiusque inprimis utilitatem eo in casu ostendit, ubi fractura fibulae cum luxatione tibiae coniuncta est,
- P. 44. quod etiam icones adiuncta clarius redditur. Duo tamen casus sunt, in quibus flexio membri laesi adhibenda non est, nempe fractura olecrani et patellae. Sed uterque in eo respondet iis, quae hucusque diximus, quod, extensione membri facta, musculi, parti fractae adhaerentes, relaxantur. Rigiditas genu, post fracturam patellae relicta, non extrausato nimia copia succo nutritio, callum praebenti, sed longius protractae quieti articulationis ipsius, iniuriae, ligamento illatae, et indoli fracturae ipsius adscribi debet.
- P. 57.
- P. 64.
- P. 66.
- P. 67.

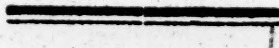
Denique paucis notionem partis prominentis ossis fracti exponit Noster. Certum est, in osse fracto alteram partem prominere, alteram deprimi: ergo scire oportet, priorem situm naturalem servare, neque igitur deprimi debere, sed posteriorem in statu praeternaturali versari, atque ideo chirurgi operam in eo ponendam esse, ut membro, in iustum situm collocato, pars depressa eleuetur, adeoque, disiunctis partibus, debita aequalitas reddatur, quod primo claviculae exemplo docetur, et postmodum ad pedis fracturas applicatur.

Progređimur ad tractationem de fracturis complicatis, in qua primo ea exponuntur momenta, P. 73.
 quae amputationem exigunt, quae tempestive fieri debet, antequam gangraena altius serpens, et fractae aegri vires eamdem successu sperato priuent: nimis enim rara, ex mente Cl. Auctoris, sunt exempla, in contrarium adducta, quam quibus cum aliqua spe prosperi euentus inniti possimus. Si vero spes affulget, nos huic operationi superfedere posse, repositio fracturae vel faciliior vel difficilior est, cum ob generalem huius laesionis naturam, tum ob particularem dispositionem ossis ratione coniuncti vulneris. In fractura obliqua rarius, et nonnisi summa P. 79.
 urgente necessitate, opus est, partem acutam protrusam ossis ferra rescindere: duo alia auxilia saepe repositionem fracturae melius iuvant, nimirum situs membri fracti mutatus, qui relaxationi partium faueat, (omnino enim et huc convenire, quae prius de fractura simplici dicta sunt, facile quisque perspiciet), et P. 86.
 ubi hoc non suffecerit, dilatatio vulneris. In cura fracturae compositae non eadem semper remedia applicanda sunt; cataplasmata enim emollientia, quae partibus laesis, multum cum dolore tumentibus, egregiam opem ferunt, necessariamque tunc temporis suppurationem excitant, in mitiori vulneris statu aliena sunt, ubi potius discutientibus opus est, iunctis simul venaesectionibus et regimine antiphlogistico, ut quantum fieri possit, impetus inflammationis auertatur; qua methodo ipse Cl. Au- P. 98.
 ctor usus ab eiusmodi fractura felicissime conualuit. Prolixe postea totam curandi methodum, si suppuratione accedat, describit, et caute monet, ne regimine antiphlogistico et remediis relaxantibus iusto P. 97.
 diutius inhaerentes, corpus nimium exauriamus, sed opportune ad roborantia transeamus.

- Tristior et casus, ubi gangraena aut sphacelus accedit, ubi, gangraena iam praesente, amputationi nullus amplius locus est, siquidem ne vnum quidem euasisse Cl. Auctor vidit: videndum potius, vtrum natura vlllo modo, in separanda parte mortua, iuuari queat, quod pro diuersitate corporum, vulneris, caussarum gangraenae cet. variis omnino remediis efficiendum est, de qua ergo re particularia praecepta exhiberi non possunt. Antisepticorum stimulantium applicationem et scarificationes partium, quibus gangraena imminet, Noster reiiicit.
- p. 102.
- p. 106. Ex his tandem, quae copiose disputauit, tria esse momenta temporis, colligit, amputationi idonea, nempe, vel immediate post illatam laesionem, priusquam inflammatio inualuerit; vel, cum, gangraena et sphacelo subsequutis, partes mortuae perfecte separantur; vel, cum larga suppuratio vires exhaurire lentamque febrim inducere minatur: quae momenta rite inter se distinguui et ad administrandam operationem caute obseruari oportet.
- p. 108. Eadem principia, quae in doctrina de fracturis adeo insignis vsus esse monstauerat Noster, etiam ad doctrinam generalem de luxationibus refert, ostendendo, musculorum adhaesionem et actionem praecipue in iis attendendam esse, quibus tamen considerationem ligamentorum, cartilaginum et partium earum, quae synouiam suppeditant, accedere oporteat. Postmodum generalia quaedam axiomata, ad doctrinam de luxationibus pertinentia, stabilit, quae tamen omnia recensere non possumus. A ligamentorum capsularium, quae multum cedunt extendique se patiuntur, priusquam rumpantur, laceratione non adeo multum incommodi metuedum esse monet.
- p. 115.
- p. 116. In reponenda luxatione tota res eo debet redire, vt omnis vis in hac operatione adhibenda ad alteram extremitatem

extrēmitatem ossis luxati ipsius applicetur, neuti- p. 116.
quam vero extrēmitati luxatae ipsi, aut ossi sano ad-
iuncto. Ultima regula haec est, eaque omnino at- p. 124.
tentione dignissima, vt quaecumque violentia ad re-
ponendam luxationem requisita fuerit, non nisi per
gradus adhibeatur et intendatur. Omnia haec axio-
mata multis exemplis, ab auxilio tam manuali, quam
per machinas, huic fini destinatas, praestito, petitis, ex-
actissime illustrantur.

Summo cum iure huic operi Cl. POTT aliud
recentius, aliud itidem celeberrimi Anglorum chirur-
gi subiungimus, quod huius primarius finis ille vi-
detur fuisse, vt varia, quae prior proposuerat, accu-
ratus examinarentur; imò suo modo refutarentur;
quod tamen ita quidem factum esse fateri debemus,
vti virum doctum et ingenuum decet. Est autem
is eius titulus:

VII.

Observations upon Mr. POTT's general remarks on fractures, etc. in three letters to a young surgeon intending to settle in the Country. With a postscript, concerning the cure of compound dislocations; in which the usual method of treating wounds of the tendons and ligaments is briefly considered. By THOMAS KIRKLAND, Surgeon. London, Printed for T. Becket and P. A. De Hondt 1770. 8. mai. pagg. 90. sine introductione.

i. e.

Observationes super Cl. POTT annotationes generales de fracturis cet. in tribus epistolis, ad chirurgum iuniorem, sedem fixam in patria sibi constitutum, directis, cum postscripto de cura luxationum complicatarum, in quo simul methodus, vsu recepta, tendinum, ligamentorumque vulnera tractandi, breuiter consideratur.

p. 1. **I**n epistola prima non, nisi de nouitate vel antiquitate doctrinae Cl. POTT de fracturis, disseritur; et quamuis varii Auctores eandem iam indicauerint, imo iisdem quoque principiis, in tractandis laesionibus, vsu fuerint, iusta tamen illi laus denegari nequit, eum totam hanc doctrinam omnium primum, methodo scientifica, proposuisse.

p. 8. In secunda epistola doctrina eius, de amputatione in fracturis complicatis grauioribus, protinus instituenda, impugnatur. Cl. Auctoris argumentum hoc est: gangraena extimescenda vel localis est, vel vniuersalis;

uniuersalis; prior curari poterit, membro simul ser-
uato; posterior aegrum trucidat, licet quoque
membrum amputatum fuerit. In duabus ergo istis
gangraenae et subsequenter sphaceli speciebus, rite
inter se distinguendis, totius cardo rei positus est.
Sphacelum ab iniuria externa, quantacumque eadem p. 17.
fuerit, ortum, sanationem admittere, praeter alios
effatum Cl. ГООСН post quadraginta annorum in
arte exercitium testatur: quod autem Cl. ПОТТ
hoc adeo raro contingere viderit, dispositioni ae-
grorum in nosocomiis adscribendum est, qua faci-
lius, ob non satis renouandum aerem compluresque
alias causas, resolutioni humorum morbisque putri-
dis obnoxii redduntur, quam aegri, extra nosocomia
versantes; qua etiam occasione varia monentur, de p. 21.
moderandis sanguinis missionibus et nimio diaetae ri-
gore, quibus saepe adeo facilis resorptio puris, a vi-
tio locali, adscribi meretur.

In tractatione, de deligandis fracturis complicatis p. 22.
Noster ea, quae Cl. ПОТТ dixerat, supplet,
docens, qua ratione vulnus in hac vel illa regione
partis laesae, v. c. extrorsum, deorsum cet. existens
tractandum sit, quo neque membrum sub quauis de-
ligatione moueri debeat, neque pus, profundius ser-
pendo, sinus formet, sed libere exire possit: quae ta-
men regulae ex praesuppositis generalibus satis
patent.

Immediatus coalitus vulneris rarissime euenit, sed p. 29.
frequentissimum est suppurationem excitari, quae lin-
teis siccis, vti Cl. ПОТТ suaferat, non adeo bene adiu-
uatur, quam balsamis digestiuis, statui aegri accomoda-
tis, tunc autem, cum suppuratio stabilita est, lintea sicca
vel sola, vel ex tinctura myrrhae leuiter expressa, melius
omnino conducunt. Quo fasciarum apparatus pu- p. 34.
rus seruetur, neque pus copiosius deligationem, cre-
brius suscipiendam, exigat, Cl. ГООСН lintheum ce-
raturum

ratum in parte exteriori pannorum comprimentium applicari iussit, cui Noster spongas tum supra, tum infra vulnus addit, quae pus emanans fugendo, attrahant.

- P. 35. Ferularum usum in principio curationis saepe suspectum reputat, et non, nisi sub finem, eiusdem prosperum effectum iis tribuit. Vbi pars affecta roboranda est, plus a fasciis, sensim arctius adstringendis,
- p. 36. quam a medicamentis roborantibus solis expectat, et postea illius remedii usum in praecauendis sinibus declarat, ac denique illam epistolam annotationibus quibusdam generalioribus admonitionibusque utilissimis omnino, ad iuniores chirurgos directis, ut theoriae artis plus operae impendant, neque in solis addiscendis operationibus sic dictis capitalibus acquiescant, claudit.
- p. 47. In epistola tertia doctrina Cl. POTT de luxationibus iustis itidem laudibus condecoratur, et consensus eius cum aliorum celeberrimorum chirurgorum praeceptis declaratur, memorat nonnullis exemplis prosperarum curationum in eiusmodi casibus
- p. 57. ab Auctore Cl. ipso peractarum. Luxatio femoris, sursum et retrorsum facta, rarissima est, si unquam possibilis, et forte scriptores, qui eiusdem mentionem fecerunt, nonnisi HIPPOCRATEM exscripsisse existimandi sunt, qui tamen eam potius ex ingenio finxisse, quam ipse observasse dicendus
- p. 60. erit. De luxatione humeri fuse disserit Noster, et varia, in eodem reponendo, observanda proponit, quae vero omnia ex theoria, prius proposita, facili negotio fluere videntur. Idem quoque de luxationibus aliarum partium, brevius additis, patet.
- p. 63.
- p. 68. In postscripto Cl. Auctor primo in loco quodam Cl. POTT haeret, ubi ille de luxatione complicata, seu cum vulnere partium exteriorum coniuncta, per quod malleolus internus protruditur, disserit,

differit, qui casus non raro fatali gangraena terminetur, ne amputatione quidem, licet tempestiva, praecauenda. Cum autem haec non nisi localis, esse possit, eadem hic valere Noster monet, quae superius, de hoc argumento, proposuerat. Licet omnino Cl. ГООСН adstipuletur, luxationes complicatas peiores esse fracturis eius generis, felici tamen cum successu amputationem evitari posse arbitratur, si p. 70. ex mente eiusdem viri protrusa ossis pars serra rescari queat: cuius asserti veritatem observatione, a se ipso facta, confirmat.

Disputat denique de noxiis effectibus olei terebinthinae et similium in ligamentorum ac tendinosorum partium laesionibus, hacque occasione in notiones, quas veteres vocibus *nerui*, *tendinis*, *ligamenti* cet. tribuebant, inquit, easdemque inter se comparare studet, ostendens simul, quam perniciosos in medendo effectus perversa harum vocum interpretatio, atque inde enata confusio, produxerit. Quae tamen omnia, etsi lectu iucunda et scitu utilia, nunc tamen recensere non possumus, cum in id tantum alloborandum nobis esse duxerimus, ut potiora huius libelli argumenta Lectoribus nostris exhiberemus.

VIII.

Diff. inaug. de usu salutari extracti aconiti in arthritide, observationibus comprobato, Praeside PHILIPPO ADOLPH BOEHMERO Medicin. Anatom. et Chirurg. Prof. P. Ordin. etc. Auctore Ioanne Friderich Andrae. Hal. ad Salam. 1768. 4 pl. 41.

Variis rebus, ad Stoeerckiana *) medicamenta pertinentibus, praemissis et controuersis nonnullis

*) v. secundae dec. comment. nostr. supplem. I. p. 46 sq.

nonnullis contra ea commemoratis, ad aconiti, quod
tiam Cl. STÖERCKIUS*) disquisiuit, vires in ar-
thritide, perferutandas sese Cl. Auctor accingit. Ad
hanc rem efficiendam viam sibi pandit tribus exem-
plis, ex quibus aconitum salutare esse remedium in
arthritide elucet.

p. 10.

Facta sunt haec experimenta in collegio clinico,
quod Halae ad Salam floret, duce b. TUNCKERO.
Exhibebantur nimirum tribus aegris, arthritide labo-
rantibus et extremitatum vsu potissimum destitutis,
pulueres, ex concharum praeparatarum drachmas
quinque et totidem extracti aconiti granis compositi,
quibus accuratae mixtis, et, in triginta doses aequales
diuisis, mane et vesperi vna deglutienda erat ab ae-
gro dosis. Elapsis vix octodecim diebus, arthritis
imminuebatur, et aeger sanitatem pristinam nancisce-
batur. Alterum exemplum erat aegra, quadraginta
et quatuor annorum, quae post infelicem febris ca-
tharralis decursum, arthritide vexabatur graui ac per
aliquot iam annos saeuiente et vehementer dolente
cum tumoribus colli aliarumque corporis partium.
Variis medicamentis frustra adhibitis, horum pul-
verum viginti propinabantur, arthritis fiebat remis-
sior et tumores subinde discutiebantur. Ob febris
lentae autem ortum et sudoris copiam, diuturniori
aconiti usui non inhaerere quidem potuit, attamen
arthritidis tanta cum molestia non rediit. Tertius
aeger erat vir, viginti quatuor annorum, qui, vagis
arthriticis doloribus ante quatuor annos perpeffis at-
que curatis, dirissima corripiebatur arthritide cum
tumoribus et articulorum contracturis, quae diapho-
reticis, diureticis, alexipharmacis, moderantibus,
antispasmodicis, antimonialibus parum mitigata est.
His vero sepositis, per hos pulueres aeger ita sani-
tati penitus restitutus est, vt, praeterlapsis duabus
septima-

*) v. comment. nostr. Vol. XI. p. 237. seqq.

septimanis, omnibus suis negotiis interesse posset. Quod ad effectus attinet, hi commemorantur: largus sudor, anxietas quaedam cum leuamine, interdum diarrhoea.

Quamquam adhuc plura in promptu habet Noster exempla, de salutari aconiti usu in arthritide, tamen haec sufficere ad probandam sententiam: aconiti extractum, parca licet in dosi datum, breue intra tempus arthriticos sustulisse dolores ac tophos, ac potius id quaerendum esse arbitratur: num aconitum in omni arthritide conducat? Quapropter arthritidem Cl. Auctor contemplatur, eamque ita definit, vt sit dolor articulorum acutus, non tamen inflammatorius, a causa proxima interna ortus. De sede arthritidis inter medicos disputatur quidem, a Nostro tamen illa verissima iudicatur, quae adscribitur isti membranae nerueae, quae ligamenta et tendines obtegit. p. 13.

Causa itaque arthritidis, in irritanda hac substantia neruea, a Nostro ponitur et cernitur in congectione humorum sola, eorum spissitudine, acrimonia multiplici, acrimonia humorum, cum spissitudine coniuncta, et consensu partium. His pertractatis, ad aconiti vires, cum causis arthritidis conferendas, progreditur. Ac primum quidem vires considerat. Aconitum solida irritat absque tamen eo, vt, si interne exigua dosi datur, dolorum hinc aut prouentus aut incrementum sit metuendum. Aconiti vis est resolutoria. Varias mouet excretiones ac neruorum actionem imminuit, quae in primis ex anxietate, quam aegri post aconiti usum sentiunt, elucet, et a Cl. Auctore ex HELMONTII observationibus probatur, nec non aconiti vires, opio analogas, arbitratur. p. 17.

Iam vires aconiti cum causis arthritidis non diu multo ante commemoratis contemplatur Cl. Auctor. Nos hic de vltima causa huius morbi, quae in consensu p. 24.

sensu partium spectatur, videamus. Est vero et arthritidis species, quam primarum viarum excitat consensus. Non negat quidem Cl. Auctor emetica et laxantia hic conducere, putat tamen his posse narcotica adiungi. Consueta narcotica aut opium non eligit Noster, quoniam primarum viarum vim infringunt, et earum excretionem languidam reddunt. Quod si vero narcoticum tale exhibetur, quod opio analogum est, nec primis viis nocet, suadet Noster eius usum. Ac cum aconitum hoc praestet, praeter-
eaque impuritates per aluum educat, illud et huic arthritidis speciei convenire annuit Cl. Auctor.

p. 29. Quamquam autem hic intelligitur, aconitum ita in corpus agere, ut causis arthritidis generalibus omnibus propellendis inferuire queat, licet non in aequali gradu, tamen cuiuscunque arthritidis curatio ab aconito non expectari potest. Nam in haereditaria, senili, aliisque arthritidis speciebus nihil praestare, quid, quod nocere posse, Noster aumat. Quemadmodum itaque Cl. Auctor aconitum non omnium naturam ferre lubenter largitur, sic tanto excellentius hoc remedium habendum esse arbitrat, quanto certius est, illud non solum causas arthritidis tollere, sed et eiusdem reliquias, e. c. topheos partiumque immobilitatem superare. Quapropter et quaerit Noster, nonne aconitum in veteratae podagrae atque rheumatismo, colicae pictonum accedenti, conducat?

p. 31. Tum ad alia, quae non omittenda et usui aconiti iungenda sunt, auxilia Noster progreditur. Haec sunt, habita tamen aegrorum et variae arthritidis ratione, venaesectiones, scarificationes, hirudines, emetica, purgantia, massam humorum depurantia et diluentia, roborantia aliaque.

p. 32. Tandem Cl. Auctor monita quaedam circa usum aconiti addit. Ac primum quidem parca dosis, quae
subinde

subinde augeri potest, sit ab initio propinanda, ne anxietas intolerabilis, febres aliaque incommoda inde nascantur. Haec enim si accidunt, a diuturniori illius usu desistendum esse Noster putat. Dein inter eius usum, omnia, quae digestionem reddant difficiliorum, ut oleosa, pinguis, acidaque, sunt euitanda et iuscula tenuia, mucilaginosa, decocta resoluentia, copiose suadenda. Porro aere tepido, ad diaphoresin conseruandam, aegri sunt tenendi. Ac si forte inter usum aconiti nimis incretcerent anxietates, aut sudoris nimia fieret profusio, quaerit Noster, an non liceat emulsiones et alia oleosa interponere, atque Ill. LINNAEI mentionem facit, qui ex aconito, cum paxillo olei commisto, nullum obseruauit detrimentum.

IX.

SAMUEL ABRAHAM. REINHOLD diff. inaug. de aconito napello Argentorat. 1769. 4. ppg. 42.

Aconiti antiquitate, etymologia atque botanica p. 2 descriptione generis aequae, ac specierum eiusdem praemissis, chemicam illius disquisitionem addit Cl. REINHOLD. Ac cum ob raritatem huius plantae impeditus sit, quo minus cum diuersis eiusdem partibus institueret experimenta, in foliorum praecipue succum et extractum aconiti Cl. STÖRCKII chemice inquisiuit.

Foliorum succus expressus atro rufus, vnguino-p. 14. fus, viscidus, ingrato odore et leniter adstringente et aliquantis per, austero vrenteque sapore praeditus, nec cum variis alcalinis nec cum diuersis acidis et fortioribus efferuescit. Quo cum oleo tartari per deliquium ad partes aequales mixto, plurimae vnguinae, saponis ad instar, ex viridi flauae lamellae formabantur permanentes insimulque odorem florum
Tom. XVII. Pars IV. Vv berberum

berberum hircosum, vase aperto autem, euanescentem, spargentes. Ex huius succi expressi vniū circiter viginti et duabus leni igne ad syrupi spissitudinem extractum Noster parauit, quod colore, odore atque sapore parum differebat. Tam illud redigit ad extracti vegetabilis soliditatem, quod et molliorem viscidam, colorem ex fusco rufum et saporem falsum, leuius acrem et nauseosum, odorem sat foetum, aliquatenus virosum et tritae plantae odori similem, prodebat. Hoc, hypocausto et vasi vitreo, haud arcte clauso, commissum, hebdomade vix elapso, humiditatem aeris adeo copiose attraxerat, ut magma badium, tenax et viscidum, ut prius oleum et sapiens, deprehenderetur. Ad huius magnatis extractum aquosum obtinendum sumsit Noster eius viciam dimidiam, cum totidem aquae, saepius et tam diu denuo affusae, quam haud amplius tincta foret, et tam diu quoque lente digessit. Color huius erat atro rubens, sapor leniter falsus parum acris et adstringens, odor sat nauseosus, parum foetidus et virosus Nostro videbatur. Post colaturam et euaporationem fugaces cuticulae sese formabantur et post inspissationem et exsiccationem in massam lentam splendentem, fuscā abiit, et exhibuit gummosi fatui et vix olidi, aeris humiditatem sibi vniētis, scrupulos quinque et fere dimidium. Residuum a tinctura, cum alcohole denuo satis dilutum, digestum et eius colatum, per abstractionem exsiccatum, dedit resinosi tenacis, insipidi et haud olentis, aere vix deliquescentis, inflammabilis circiter scrupulos tres cum dimidio. Remanens pulvis aequabat drachmam dimidiam forte, sapore, odore et sumtus omni effectu destitutus. Idem obtinuit Noster ex extracto STÖERCKII.

p. 16.

His expositis, ad vires aconiti considerandas Noster progreditur. Ac primum quidem diuersas aconiti partes earundemque vires, a plerisque pro summe

summe venenatis habitas a primis vsque ad ST O E R-
 CKII tempora persequitur, multorumque Aucto-
 rum sententiam de huius plantae viribus addit atque
 definit. Dein asserit, extractum napelli esse egro-
 gium, validius agens et morbos quosdam breui de-
 bellans, remedium, quod primum, vasorum orificia
 atque tractus penetrat, solida leniter stimulat, irritat,
 fluida incidit, resoluit atque attenuat; dein vero se
 et excretionum negotium promouet, auget, neruo-
 rum et fibrarum irritabilium vim et motum ordinat,
 imminuit; tandem quoque humoribus motum et te-
 nuitatem iustam conciliat eosque depurat, fibris di-
 versis variam laxitatem tenuitatemque seu rigidita-
 tem ac densitatem, pro structurae diuersitate et virium
 ratione, inducit, quoniam spissitudines, stases, quid
 quod acrimonias fluidorum mutat, abigit, viscerum
 infarctus et obstructions incipientes potissimum ex-
 pedit, tollit, dolores sedat, impedit ac perspiratione
 aucta vel sudore, vrinae aut alui fluxu morbosa eli-
 minat. Id quod a Nostro partim ex CL ST O E R-
 CKII de aconito obseruationibus et ex dissertatione,
 quam paulo ante breuiter indicauimus, partim ex
 aliis Auctoribus probatur, iisque quaedam obserua-
 tiones, de aconito ab Argentoratensibus medicis non-
 nullis collectas, adduntur, quas breuiter adhuc nostris
 Lectoribus trademus.

Prima obseruatio est Nostro tradita a Cl. GUEP. 30.
 RIN et arthritidem attinet, quae cum saccharo
 mixti extracti primum decem granis, dein viginti inter-
 diu bis, interpositis laxantibus, penitus sublata est.
 Perspiratione atque excretionem alui in primis aucta,
 iudicari, depurari et sanari videbatur hic morbus.
 Altera agit de femina, arthritide nodosa vehementissi-
 ma laborante, a Cl. EHRMANN cum Nostro com-
 municata. Extracto aconiti exhibito, cuius dosis,
 quinque septimanarum spatio, ad grana duo aucta
 VV 2 quotidie,

quotidie, omnia in melius vergebant, cum excretion-
es per sudorem, urinam et aluum vna copiosissima
promouebantur cum leuamine.

P. 32. A Cl. EHRHART sequentes Noster accepit ob-
seruationes. Femina hysterica, catamenia aegry
fluentia, multis praegressis doloribus, experta, uri-
nam spasticam atque parcius reddens, et aluo mox
fluida, mox constipata laborans, palpitationibus va-
riis, femorum tremore ac spasmodicis abdominalibus
vexata cum insigni horum malorum leuamine, quae
nullis remediis, multis quamuis adhibitis, cedebant,
vsa est extracto aconiti in pilulis ita, vt penitus haec
aegra sanitati sit restituta. Huic similem adiungit
morbi historiam Cl. EHRHART ac asserit, hoc ex-
tractum aconiti interdum, cum aliis remediis coniun-
ctum ac circumspecte datum hystericis, et hypochon-
driacis saepius esse proficuum. Alios duos arthriti-
cos ex Baccho et Venere curauit cum extracto aco-
niti fluidiori per saccharum lactis in pilulas redacto,
atque excretiones, supra iam commemoratas, cum
leuamine et in his est expertus Noster.

P. 35. Sacerdos iunior, literis et lucubrationibus ni-
mis deditus, ex hypochondriis laborabat et biliosa
febre maligna cum dysenteria corripiebatur, qua non
potuit liberari a medicis. Ad hunc plane emacia-
tum, perpetuo febricitantem, sero delirantem,
omnia nauseantem, dysenteria et malo ischiadico ad
latus sinistrum dire excruciatum, lectulo affrum,
missis adhuc aliis molestiis, vocabatur Cl. EHR-
HART. Cum roborantibus et leniter nutrientibus
hic potissimum opus esse indicaret, iis quoque uti-
batur, et ad nutriendum inprimis laudat serum lactis
tenuius, paucarum amygdalarum dulcium mucila-
gini et oleo nuptum, quod et huic aegro multum
praestitit. Nihilominus tamen malum ischiadicum
saepius

saevire desinebat, imo vires aegri recuperatas, febre inde iterum excitata cum noctibus insomniis, sopiebat illud. Rebus aegri itaque sic se habentibus atque in deteriora iterum ruentibus, constituit CL. EHRHART secum, ad aconiti usum confugere, cum decocto graminis pro potu quotidiano. Ac cum successu felicissimo et hic illud adhibuit. Ad solitas excretionem, quae aconito promouentur, et ex antecedentibus patent, accedebat et hoc, quod decimo octavo die, inter usum aconiti, aegri epidermis, undique fissis, a toto corpore decederet absque ullo dolore in membranis albis, pellucidis, teneris et latis.

Tandem quoque veritati deuotus non silentio praeteriit CL. EHRHART, se quoque hoc extractum in arthritide, rheumatismo et malo hysterico incassum quidem, attamen absque malis et incommodis, dedisse.

Tandem hic leguntur CL. RIBE observationes p. 37. cum aconito in arthritide. Quibus, cum non differant a praecedentibus, curatius excerpendis, hic susperfedemus. Hoc vnum autem addemus, CL. RIBE, cum curationem per aliquot dies interrumpere oporteret, ob penuriam medicamenti, digitorum rigiditates ac dolorum reuersionem in aegra observasse, qui quidem, propinato iterum aconiti extracto, paulo post cessarunt; nec vnquam in hac aequae ac in reliquis aegris sunt reuersi.

His denique addit CL. REINHOLD monitum p. 41. a CL. EHRHART datum: extracto aconiti vten-
tibus infusa aut decocta simplicia copiose et ecoprotica quandoque omni octavo die esse exhibenda, interdum et bis, atque vt plurimum tenuem, diluentemque dietam esse vtilem.

Ex his omnibus autem concludit Noster, aconiti radices et folia, inprimis recentia, esse plantarum

venenum facile princeps, atque etiam exsiccata remedium infidum, drasticum, virosum. Succus vero foliorum ita, vti supra cum Cl. **REINHOLD** monuimus, in extractum mutatus, subinde aegrotis porrectus, penetrans, leniter irritans, potentius incidens, resoluens, diaphoreticum, sudoriferum, diureticum, aluum soluens, antispasmodicum et anodynum est remedium, commendandum atque securum.

X.

Traité pratique de l'hydropisie, et de la jaunisse developpé par l'expérience. Auquel on a joint quelques observations anatomiques et pratiques de quelques médecins sur d'autres maladies, par Mr. **MARQUET** doyen du Collège Royal des médecins de Nancy, revu par Mr. **BUCHOZ** aggregé aussi du dit Collège. à Paris chez Humblot, 1770. 8. mai. plagg. 11.

i. e.

Commentatio practica de hydropo et ictero, experientia duce exposita; accedunt observationes quaedam anatomicae et practicae super aliis morbis a medicis quibusdam factae. Auctore Cl. MARQUET. Denuo edidit Cl. BUCHOZ.

Tres sectiones, vti vel titulus edocet, liber hic complectitur, quarum prior, eaque amplissima, varias species hydropis pertractat, et copiosas observationes practicas super hoc morbo subnectit; altera simili modo de ictero, vtpote morbo prioris saepe prodromo, exponit, subiunctis itidem obser-

vatio.

vationibus; tertia observationes miscellas anatomico practicas, a medicis Lotharingiae conscriptas, continet.

In hydropis consideratione nouem capitibus agitur de anasarca et leucophlegmatia, hydrocephalo, hydrope pectoris, pericardii, ascite, tympanite, hydromphalo, hydrope vteri et ouarii, ac denique hydrocele et hydrope labiorum externorum pudendi in feminis.

Anasarca et leucophlegmatia gradu inter se diff. p. 3. ferunt, ideoque haec facilius est curatu, quam illa. Producitur vterque morbus a copiosissimis causis; quibus mistis humorum deprauatur et solidorum robur tollitur: indicationes in eo curando ad id respiciant, vt aquae euacuentur, fibrae roborentur, et viscerum integritas restituatur, ne morbus recrudescat. Si morbus vsui apozematum purgantium remediumque tonicorum et resoluentium, purgantibus subiunctis, non cedit, balneum vaporosum ex herbis aromaticis adhiberi debet, et post eius usum aeger fricari pannis asperioribus, qui suffumigia ex succini et aethiopis mineralis aequalibus portionibus susceperunt, et bibere ptisanam diaphoreticam, haecque auxilia pro re nata semel iterumque de die repeti; seruanda praeterea est caute dieta, et morbo etiam superato viso, tonicorum et purgantium moderatus vsus continuandus. Hydrocephalus, siue externus siue internus fuerit, pro causa proxima effusum in hac illaue parte capitis serum agnoscit, siue haec effusio a dilatatis vltra modum, siue a ruptis vasis lymphaticis pendeat: causae remotae omnes eae sunt, quae liberum refluxum sanguinis ex exterioribus capitis partibus aut ceruice versus venam cauam impediunt, v. c. tumor qualiscumque glandularum colli, nimia constrictio capitis, contusiones, exostoses cet. Internus oritur etiam ab intercepta resorptione humoris in cavitatibus

bus cerebri. Externus cognoscitur ex tumore molli, indolente, inaequali, si immediate sub cute est; vel magis aequali, elastico et doloroso, si inter pericranium et cranium haeret: internus vero ex proclivitate in somnum, intumescencia capitis infantilis, turgente facie et flaccescente reliquo corpore; aucto malo palpitatione cordis, difficultate respirandi, et nonnunquam abolitione visus accedentibus. Hic plane insanabilis est: exterior, si sub cute haeret, facilius curatur, quam, qui sub crano sedem figit. Resolventibus et evacuantibus pro conditione aegrorum variis opus est: neque externa auxilia negligi debent, inter quae cataplasma ex limacibus contusis vel per se, vel ex decocto radicum petroselinii, eryngii, ononidis coctis, saepius tenendum; epithemata roborantia et adstringentia; inunctiones cum oleo chamaemeli, commendantur. Paracenthesi in utraque specie hydrocephali externi locum habere potest; in interno autem inutilis, imo noxia iudicari debet. In externo etiam scarificationes, vesicatoria, setacea, aut ad observationem CAROLI PRISONIS cauteria laudantur.

p. 17. Hydrops pectoris interdum utramque, interdum alterutram eius cavitatem, interdum pericardium, de qua specie postmodum, interdum duplicaturam mediastini, interdum spatium inter pleuram et costas occupat. Causa eius proxima in ruptura vasorum lymphaticorum seu chylosorum sita est, quae a nimium distentis vasis sanguiferis maioribus pendet: hic effectus potissimum a lentore humorum, aut obstructione glandularum lymphaticarum proficiscitur, quae mala innumeras fore causas agnoscunt. Diagnosi morbi difficilissima est, isque saepe cum asthma et catarrho confunditur: praecipua autem signa sunt situs horizontalis in lecto plane impossibilis ob suffocationis metum: somnus brevis

brevis, ob eandem causam subito iterum turbatus; necessitas sedendi inclinato antrorsum corpore, quo melius respirent; sensus angustiae pectoris et difficilior versus vespeream respiratio: in progressu morbi tussicula et febris exigua, tumor pedum, doloris sensus in parte anteriore et inferiore pectoris, ad diaphragmatis adhaesionem se extendens; denique paucis ante mortem diebus manus inflantur: vrina per totum morbum non mutatur, neque appetitus perit. Lentus ut plurimum morbus est, nonnumquam tamen subito suffocans. Difficillime etiam curatur: si in principio paracenthesis instituatur, spes aliqua superest, morbum catharticis et diureticis victum iri: nonnullae tamen Cl. MARQUET observationes felicem eius medelam demonstrant, priorum etiam auxilio non in usum vocato.

Hydrops pericardii causis generalibus iisdem, a p. 32. quibus aliae species nascuntur, originem debet: oritur post pleuritidem, asthma, phthisin et inflammationem membranae huius: cognoscitur ex palpitatione, tremore, animi deliquio, respiratione difficili, si corpus potissimum lateri incumbit, tussis dolore et oppressione circa partem anteriorem pectoris, pulsu plerumque duro et forti, et sub ipsa palpitatione sensu fluctuationis inter tertiam et quintam costam. Solum auxilium in paracenthesi pericardii, intra tertiam et quartam costam sinistri lateris instituenda positum est.

Ascites lacteus seu chylosus rarior morbus est, p. 23. frequentior serosus: causa proxima itidem in nimia dilatatione vel disruptione vasorum lymphaticorum quaerenda, cuius praecipuae causae ad scirrhos viscerum abdominalium, ad nimiam copiam potulentorum aquosorum assumptam, ad impeditas excretiones sudoris, transpirationis insensibilis, sanguinis per haemorrhoides vel menstrua, ac denique ad

Vv 5 compressa

compressa vasa maiora redeunt. Nimis dilatata vascula lymphatica in sectione cadauerum saepe, sub specie hydatidum, in conspectum veniunt. Symptomata praecipua ascitis sunt tumor oedematosis pedum, femorum, genitalium cet. venter consipatus, vel ob defectum bilis, vel ob tenacitatem mucosae intestinalis; diarrhoea in aliis, aut ob chylosificationem laesam, aut ob acridinem succi intestinalis a bile abundante; sitis ingens ac tussis siccæ, ob salivam tenaciorem et salsiorem; respiratio, sub sita supino, difficilis; vrina parca et saturata; macies insignis partium superiorum, inflatis inferioribus. Signa incipientis ascitis sunt inflatio pedum, vesperi aucta, mane dissipata, sensim ad abdomen usque ascendens, quod tunc percussum, fluctuationis sensum tacite et sono prodit; confirmato morbo, accedit febris lenta, somnus parcissimus, appetitus nullus. Inter signa, quae eum incipientem annunciant, haemorrhagiae etiam pertinent: differt a graviditate, quod in ascite tumor ventris non est elasticus, et vbiuis aequalis, secus ac in illa. Diarrhoea in principio morbi accedens eum saepe leuat, et bonum signum est; quae autem eidem inueterato superuenit, relaxatas tunicas intestinorum futuramque gangraenam demonstrat. Ad curandum morbum opus est, vt primo vasa obstructa referantur, quo liber circulus humorum restituatur, posteaque humores, extra vasa missi, educantur. Prius aperientibus et resoluentibus praestatur, posterius hydragogis, iisque in subiectis robustis fortioribus: tandem ad tonica, v. c. rheum, in aqua absinthii insusum, progrediendum est. Diaphoreticis in hac morbi specie nullus est locus. Calor, febris et tussis saepe in usu aperientium et purgantium attentionem insignem postulant, ne morbus iis exacerbetur. Paracenthesis in eo inprimis morbo utilis est, qui a suppressa vrina enascitur, quam-

quamquam raro absque aliis remediis morbum tollit.

Tympanites ab ascite in eo differt, quod venter p. 33.
durior paulum est, et percussus, sonitum, tympani
ad instar, percipiendum praebet, neque pedes in-
flantur: reliquum corpus magis macilentum est,
ventrisque dolor acerbior. Obnoxii huic morbo
sunt, qui flatibus aut vermibus vexantur, quibus
haemorrhoides non rite fluunt, aut, qui febribus
male curati sunt: item feminae, abortum passae. Olei
amygdalarum dulcium internus et clysterum emol-
lientium cum foeniculi vel anisi seminibus externus
usus, applicato simul super abdomen emplastro sa-
ponato BARBETTI, curationem auspicari debent:
quibus non sufficientibus, ptisana emolliente uten-
dum est, et alius, purgante medicina, ex folliculorum
senae drachmis tribus, pulueris cornachini drach-
ma dimidia et syrupi de spina cerui vncia dimidia, du-
cenda, continuatis simul remediis externis, tandem
neque inde minuto tumore, abdomini imponenda
aqua gelidissima vel glacies, quo aer condensatus
spatium minus occupet. Vitanda sunt alimenta fla-
tulenta, et morbo quoque superato, omni mense al-
vus purganda. Hydromphalus cognoscitur infla- p. 35.
tione umbilici, adeo, ut cutis pellucida sit: absentia
doloris, inflammationis, incarcerationis, nauseae
cet. eum ab hernia umbilicali distinguit. Pertun-
denda est cutis foraminibus minoribus, quo stag-
nanti humori exitus paretur, et fons calidus adhi-
bendus ex aqua calcis, in qua lapis medicamentosus
CROLLI solutus fuerit, aut emplastrum Norim-
bergense. Alii speciei hydropis superueniens non-
nisi hac curata tollitur. Hydrops vteri distinguitur p. 36.
ab ascite, quod tumor non integrum abdomen, sed
inferiorem tantum partem occupat; neque vultus
adeo pallet aut marcescit, neque siccitas linguae sitis-
que

que tanta est, et in genere omnia symptomata leviora sunt. Menstrua quidem aequae suppressa sunt, ac in graviditate, sed defectus lactis in mammis, quas collapsas sunt et molles, sensus nullus motus infantis, sed tantum fluctuantis aquae, dolor et pondus maius in abdomine, tensio aequalis abdominis, et color faciei peior, quam in graviditate, sufficientia signa distinctionis praebent. Cura eadem est, quae ascitis. Hydrops ovariorum difficilius cognoscitur: ubi adest, semper hydroperitonaei coniunctum habet. Medela etiam cum medela ascitis convenit, nisi quod lenioribus remediis opus sit, ut

p. 38. que non adeo diu insisti oporteat. Hydrocele saepe, si viscerum nulla subest labes, sola paracenthesi tollitur: aliis speciebus hydropis accedens, iisdem remediis, quibus haec, curatur; si a nullo morbo primario pendeat, aqua secundaria calcis in epithematibus applicanda et aeger pilis leniter resolventibus tractandus est; conducunt etiam emplastrum de ommino, saepius de die renouatum, et lintea spiritu matricali calido imbuta: his non sufficientibus, aeger purgandus est, et ne hoc quidem remedio disculsa inflatione, ad paracenthesin progrediendum. Hydrops labiorum externorum pudendi in feminis iisdem remediis leniter resolventibus indiget, ac demum incisionibus in ipsas partes factis, tollitur; potissimum gravidis hic morbus molestus esse solet.

p. 41. Pars secunda huius tractationis de hydropere tria capita complectitur, quorum prius sistit quadraginta quinque observationes Cl. MARQUET, alterum duas consultationes EIUDEM, et tertium duas observationes Cl. BUCHOZ, quae omnes morbi huius species concernunt, et quidem ordine chronologico, non ad nexum doctrinae, ordinatae sunt. In his recensendis breuitate uti poterimus, cum eo prolixius

prolixius iam methodum medendi, quæ Cl. MAR-
QUET vsus est, in ipsa morborum recensio-
ne declarauerimus. Frequenter vitur puluere hydra-
go ad purgandos hydropicos, qui constat ex turpe-
thi vegetabilis, mechosannæ, hermodactylorum,
radicis ialappæ, ac diagrydii singulorum drachmis
duabus, et cremoris tartari vncia vna; dosis a di-
midia drachma ad quatuor scrupulos, vel per se, vel
adiuncta manna, sicut etiam proportionem horum
ingredientium inter se inuicem nonnumquam mu-
tat. Alterum remedium purgans, eidem fini infer-
uens, ex libræ aqua vitæ Ocitanienfis consistit, in
qua vncia vna radicis ialappæ digeruntur, additis
nonnumquam aromatibus quibusdam et cremore
tartari; sub faciem vel saccharum, vel syrupus vnus
aut alter, interdum etiam aqua cinnamoni adduntur;
huiusque remedii vnciæ duæ ad tres pro varietate
circumstantiarum exhibentur. Decoctum illecebræ
vel solum vel melle temperatum, remedium exter-
num efficacissimum est ad vlcera cacothetæ et ipsam
gangraenam. In hydropo vniuersali iam dicta tin-
ctura ialappæ; addito syrupo capillorum veneris
gratior reddita, cum quarto quouis die ad vncias
duas sumeretur, altera iam dosi exhibita, taeniæ par-
tem quatuor vel quinque pedum longitudine, et cum
post octiduum demum eadem dosi repetita fuisset, rur-
sus aliam partem longitudine vlnæ Parisienfis, sic et tres
subsequentes doses iterum partes eiusdem expulerunt,
ita, vt pars, quæ vltima vice excerneretur, duas cum
dimidia vlnas longitudine æquans et extemplo mor-
tua, croceum colorem et figuram admodum irregu-
larem referret: reliquæ partes antea exeretæ par-
tim mortuæ erant partim, etsi capite destitutæ, vi-
uentes: singula articulatio peculiari motu gaude-
bat, adeo, vt verò simile videretur, vermem istum
nonnisi

nonnisi ex pluribus minoribus inter se cohaerentibus constare.

- p. 102. Anasarca cum symptomatibus grauissimis, haemorrhagiam vteri sequuta, indicationum inuentionem difficillimam reddidit, cum hic morbus adstringentia et consolidantia, ille e contrario aperientia et euacuantia postulet: coniunctis tamen remediis adstringentibus et diureticis, nempe ptisana ex fructibus cynosbati, radicibus altheae, bistortae, tormentillae, symphyti et glycyrrhizae: ex aqua minerali martiata coctis, interposita per intervalla drachma vna pulueris hydragogi, supra descripti: diuresis restituta et largior reddita fuit, et
- p. 110. aegra conualuit. Grauissimus etiam anasarcae status in femina, partui proxima et ad incitas iam redacta, Nostrum permouit, vt forfice in partibus exterioribus vaginae incisiones quasdam faceret, quibus insignis copia aquarum stagnantium effluxit, infans ex vtero exiit, et femina conuenientibus remediis seruata fuit.
- p. 112. Infans quinque annorum itidem morbos contrariae curationis complicatos inter se ostendit, ex dysenteria vehementissima in anasarcam, marasimum, lienteriam, famem caninam et hydrocelem delapsus; quare eidem mane grana viginti pulueris millepedum ex pauco vino vel iusculo, et vespere conferuae cynosbati tantum, quantum nucem auellanam aequat, exhibita sunt, strictissima diæta obseruata, et pro potu ordinario aqua martiali data; quibus post longam curationem ille denique conualuit.
- p. 113. Progredimur ad tractatum de ictero. Signa eius facilia sunt cognitu. Distinguitur essentialis, qui ab obstructo vel vitiato hepate pendet, ab accidentali, quem aliae corporis mutationes inducunt. Obstructio hepatis aut a solidis aut a fluidis enascitur; quicquid ergo aut nimis constringit, aut relaxat vias bilis

bilis, icterum efficere potest: idem etiam valent omnes eae causae, quae bilem aut condensant, aut acriorem reddunt. Ad curationem necessaria est p. 125.

cognitio causae, et quem ea effectum in hepate bilisque viis exseruerit: his ergo constrictis, prima indicatio eo tendat, ut partes tensae relaxentur. Inde venaesectio in brachio instituenda, et, pro causae morbi varietate, repetenda; postmodum danda emollientia, et fomenta ac balnea eiusdem indolis adhibenda; ubi purgantia nimis acria eum prodixerunt, frequenter oleum amygdalarum dulcium exhibendum. Si aeger somno frui nequit, neque medicamenta satis cito effectum exserunt, vesperi anodynum ex vini cochleari, aut dimidia drachma theriacae propinanda sunt: exterius etiam applicate convenit linimentum ex theriaca, spermate ceti, oleo nucistae, croco et camphora confectum; usus etiam est insignis clysterum, eorumque repetitorum, ex aqua fluuiatili cum tertia parte olei oliuarum, non numquam cum lacte calido et balsami tranquillantis una alteraque drachma. In ictero essentiali curan- p. 127.

do duae indicationes ante oculos medentis versari debent, ut nimirum obstructiones in viis biliaribus tollat, et circulationem sanguinis, a cuius lentore obstructiones existant, restituat, primum obtinetur ptisanis resoluentibus, quibus apozemata purgantia leniora iungenda sunt, ut tertius quisque dies ab iis immunis sit; his remediis adhibitis, utendum est aquis Sedlicensibus, quibus sub finem curationis sal DE SEIGNETTE et parca dosis terrae foliae tartari addatur. Postea balneis domesticis per sex vel octo dies, et, iis finitis, pilulis ex cremore tartari, coccionella et sapone veneto, aut si his malum nondum cedat, aliis ex sapone veneto, croco, gummi ammoniaco, aethiope minerali et croco martis aperitio utendum est. Neque aquae minerales in curationis

rationis decursu posthabendae sunt, quae, si natura-
les haberi nequeant, arte parari possunt, coquendo
aquae fluuiatilis vel fontanae libras quinq[ue]
tartari martialis solubilis et salis GLAUBERI sin-
gularum vncia vna, donec quinta pars consumpta
fuerit; postmodum vas ab igne remouendum, liquore
colandus et frigidus in vsum seruandus est. Per
omnem curationem aeger omni hebdomade purgan-
dus, imo duobus granis tartari emetici, coctis pe-
ribus, vomitus ciendus est. Finem curationis ro-
borantia, in principio leniora, postea fortiora, cum
conueniente diaeta et corporis exercitio, absolunt.

P. 131. Haec omnia subiunctae octo obseruationes, a Cl.
MARQUET factae, excipiunt et vterius confirmant.

P. 144. Accedimus nunc ad obseruationes anatomicas
et medicas nonnullorum aliorum Auctorum, quae
tertiam partem libri huius constituunt. Prima est
a Cl. BAGARD de vtero duplici. Femina quadra-
ginta octo annorum, viuida alias, quatuordecim
liberorum, quorum tamen nonnullos praematura
enixa est, mater, ante quoduis puerperium magnam
sanguinis iacturam passa, atque post eadem semper
male habita, tabe glandulari pulmonum extincta, est.
Cadaueris sectio exhibuit vterum insignis magnitudi-
nis, qui curatius disquisitus, duplex inuentus est, ut
vt fundus vtriusque ad pollicis distantiam separatus
ab altero, collum vero coniunctum conspiceretur,
et vterque orificio interno communi gauderet; tu-
gura, structura et crassities naturalis; tuba fallopi-
na, ouarium, ligamentum rotundum singulo vtero
singula adhaerebant. Orificium internum commu-
ne apertum cavitatem intus politam ostendebat, in
cuius medio, superiora versus, eminentia quaedam
erat, quae duas profunditates intersepiebat, ad ori-
ficia, cuius vtero propria, ducentes: cuius vteri
cavitas

crinitas ollare capax erat. Ex hoc exemplo superfetationis possibilitas clare patescit, quando uidem et ipsa haec femina dicebatur, vno post abortum gemellorum, quibus vna placenta fuerat, mense fetum sex hebdomadam edidisse; memoratur etiam exemplum alius feminae, quae fetum maturum enixa, cum post 40 dies in publicum prodisset rursus, elapsis inde sex septimanis, fetum trium circa mensium peperit; in qua igitur itidem duplicis vteri suspicio enascitur.

2. De morbo Nanceii anno 1757. grassato, re-p. 150
latio, ex schedis Cl. MARQUET petita. Peripneumoniam fuisse, febris, pectoris oppressio, tussis et sanguinis excreatio euincebant. Causa remota sita erat in aere hiberno frigido, circulum sanguinis in pulmonibus impediens, vnde, ruptis vasculis tene-rioribus, sanguis in vesiculas pulmonales effundebatur, et causam morbi proximam constituerebat. Ad febrim, inflammationem oppressionemque pectoris minuendam, venae sectio in brachio, eaque tertium vel quartum administrata fuit: vsus postea est ptisanis pectoralibus, tepide haustis, atque in quibusdam aëgris iulapiis pectoralibus et sudoriferis, adiunctis pulueribus anthelminticis ac diacodio; in aliis tartaro emetico, manna atque itidem anthelminticis. Fluxum ventris, vix non omnibus solemnem, mox in principio cum diascordio, tum adstringenti cohibuit; prout enim aluus euacuatur, pectus magis oppletur, cohibitaque expectoratione sanguis, in pulmonibus haerens, tristissimos effectus causatur. Declinante morbo, infusa theiformia herbarum vulnerariarum et potio purgans, anthelminticis sociata, profuerunt.

3. Cl. BAGARD de sanguine in pericardii caui-P. 153.
tate effuso. Femina sexaginta annorum, sana et alacris ceteroquin, subito dolorem et oppressionem
Tom. XVII. Pars IV. X x circa

circa sternum sensit, quam ex instanti oppressio-
 toris cum suffocationis metu, anxietate summa,
 pulsu magno, pleno, duro, frequente, rubore ge-
 narum, sudore ardente quasi in facie et pectore, et
 summa corporis inquietudine et inelatione excep-
 runt. Protinus in brachio vinctae duodecim sangui-
 nis mittebantur, quod, hora elapsa, repetebatur, in-
 tra quod tempus frequenter utebatur potione vi-
 neraria; symptomata inde pacari visa, vesperi tamen
 qua ante, vehementia recrudescebant; sanguinis
 missiones in brachio ac pede oppressionem tantum
 ac suffocationem minuebant: reliqua symptomata
 per noctem diemque insequentem durabant, pulsu
 perpetuo intermittente; denique elapsis, a principio
 morbi, quadraginta octo horis syncoptici morien-
 tur. Aperto cadauere, hepar insignis molis intum-
 tum est, adeo, ut spatium septem inferiorum costarum
 occupans diaphragma sursum vigeret: in cavitate
 sinistra thoracis, vitrum circiter seri limpidi, et
 pulmo dexter in superficie maculis nigris, lentae
 magnitudine, obsitus. Pericardium autem totum
 seri offerebat circiter sequilibram sanguinis coagu-
 lati, cor plane ambientis: cor flaccidum, vix
 facile lacerandum, in apice multas maculas nigras,
 gangraenosis similes, ostendebat; in ventriculo sinis-
 tro nihil, in dextro aliquantum sanguinis nigri et
 coagulati. Causam huius collectionis sanguinis,
 licet probabilem tantum, Cl. Auctor solum in dis-
 rupto, versus apicem cordis, venae coronariae ramo
 quaerit, quam laesionem constricto saepius ac post-
 modum multum dilatato cordi, ob tristes animi affe-
 ctus, adscribit. Cum haec femina sterilis fuisset, in
 eius status causam inquirens, inuenit Cl. Auctor ori-
 ficium vteri internum durissimum et clausum, atque
 in vtero ipso corpus glandulosum, rotundum, com-
 pactum, intus substantiae corticali cerebri simile,

sed

sed durius, multis in locis vtero adhaerens, ipsumque exacto replens, vnius circiter vnciae pondus aequans; ouaria minimae molis, alba, dura.

4. Auxilium vitae diu protrahendae, ex schedis p. 159.

Cl. MARQUET, in eo consistit, vt cubantes pedes plus eleuemus, quam reliquum corpus, capite et pectore exceptis.

5. Cl. BAGARD de incarceratione intestini p. 160.

recti, a pessario inducta. Causa isthaec post mortem demum detegebatur, quae morbum atrocissimum duodecim dierum insequuta fuerat, incassum adhibitis venaesectionibus, narcoticis, demulcentibus et emollientibus, intus sumtis et extus applicatis. Cadauer verum tympanitem, intra peritoneum existentem ostendit, quo vix inciso, aer maximo cum sonitu ac summo foetore exiit: intestina ter circiter naturali statu ampliora, hinc inde perforata, sanguine farcta, inflammata et gangraenosa, potissimum in ea parte, qua mesenterio adhaerebant: ventriculus ac duodeni principium flaccida, pallida: rectum ad sex circiter vel septem pollicum distantiam ab orificio, summe contractum, ac si ligatum fuisset: scybala nec in recto, nec in coeco, sed omnia regressa in colon. In fundo vaginae, immediate sub vteri orificio, haesit pessarium rotundum et solidum, marginibus nonnihil extenuatis: inde comparuit, hoc instrumento sensim constrictum esse intestinum rectum, vt nec scybala flatusque egredi, nec clysteres ingredi possent. Solum remedium, quod, cognita hac causa applicari potuisset, in cereo longo et rotundo, oleo amygdalarum dulcium inuncto, positum fuisset, qui in anum, et, si vmquam fieri potuisset, supra constrictam vsque partem ingeri debuisset.

6. Relatio de porco monstroso, Metis decimo p. 166. sexto seculo in lucem edito, ab AMBROSIO PA-

re o conscripta; qui octo pedes, quatuor aures, caput caninum, corpus, posteriora versus vsque ad ventriculum diuisum ac postea vnitum, linguas duas, transuersim in gula positas, quatuor dentes maiores superius et inferius in vtroque latere, sexus partes distinctas, offerebat.

P. 167. 7. Cl. BAGARD in cadauere feminae, ex illius profapia oriundae, inuenit ventriculum versus hypochondrium sinistrum situm, et in eius fundo, pro pylorum, scirrhum duorum ad minimum pugnorum magnitudine, in tota substantia exulceratum, posterius et inferius pancreati, quod totum corruptum erat, adhaerentem, cuius pondus ventriculi ad regionem lumbarem vsque, versus renem sinistrum, descendere coegerat; cohaerebat idem etiam cum lobo maiori hepatis, eo in loco exulcerato, et cum visceribus pluribus vicinis. Sanies carcinomatosa, paucis ante mortem diebus, ex hoc scirrho in peluim descenderat, et serum, in cauitatem abdominis effusum, viridescenti et lacteo colore imbuerat. Idem tumor positus erat supra aorta, arteria coeliaca, emulgente sinistra, splenica et mesenterica superiore, quarum pulsationes, ipsi communicatae, aneurysmatis praesentiam mentiri in corpore vivo poterant.

P. 169. 8. De paralyfi, per febrim putridam soluta, Auctore Cl. HARMAN. Aeger, post ictum solis, febre vehementissima affectus conualuit quidem, sed hemiplecticus remansit. Post biennium febre putrida maligna laborauit, qua sedata liberum membrorum motum atque vsum recuperauit; paucis tamen annis post purpura scorbutica eum inuasit, quae octo decim circa menses perdurans, eum phthisicum reddidit et exanimauit: vxor eius eodem morbo, per contagium affecta, minus, quam annuo spatio hydropse extincta fuit.

9. De tumore scirrhuso carcinomatico prope in-P. 171.

fortionem oesophagi in cardiam, Auctore Cl. B A-
ZAN. Oyebatur a particula femoris columbae,
sub prandio deglutita, et aegram, ob denegatam
prorsus alimentorum assumptionem post quindecim
menses tabidam mori coegit, ita extenuatam, vt
corpus antea ultra centum et sexaginta libras pon-
dere aequans, post mortem viginti septem demum
ponderaret, virque libras tres sanguinis offerret.
Tumor, duos pollices ab cardia remotus, in oesopha-
go haerebat, magnitudine oui minoris, crassitie di-
midii pollicis in ambitu, parca portione in ipsum
vsque ventriculum penetrans, qui ita contractus
erat, vt intestino tenui similis esset: in oesophagum
inmissa iniectio prorsus non penetrabat ad ventri-
culum, sicut et in viuo corpore omnia vomitu do-
lorosissimo reiecta fuerant.

10. De empyemate, post exfoliationem partis p. 176.

cuiusdam costarum verarum sanato, Auctore Cl.
CAESTRYCK. Miles viginti octo annorum, ante
aliquot anni annis bis abscessibus ad sternum affectus,
iisque incisis et depuratis, sanatus, pleuritide labo-
rabat, et post nonnullos dies versus mammam dex-
tram, tumorem emphysematicum et fluctuantem
offerebat, quo inciso, per musculos intercostales, a
pure corrosos, puri exitus patuit. Febre, vt decet,
tractata, puris tamen copia semper aucta fuit, donec
portio quartae vel quintae costae vera exfoliatione
separata exiret, quo facto omnia melius cesserunt, et
aeger optime curatus est.

11. Cl. BORON refert, iuuenem febre conti-P. 180.

nua affectum die decimo quarto sudorem criticum
expertum esse, ab hoc autem ad vigesimum vsque
tantum in digitis vtriusque manus sudasse, vt gut-
tatim sudor perpetuo destillaret, imo iuscula talia,
qualia assumserat aeger, paullum tantum falsiora
gustu,

gustu, neque adeo pingua, redderet. Lene autem
 purgans extraordinariam hanc excretionem tollebat.
 p. 181. 12. IDEM in femina haemorrhagiam vteri, per
 octo menses durantem, et aegram summe debilitantem
 ptisanæ, leniter carminatiuæ et laxantis, clysteri
 emollientis et iulapii ex aqua plantaginis, syrupo li-
 moniorum et diacodii intra sex vel septem dies resti-
 tuit: elapsis autem quinque hebdomadibus, eadem
 infantem perfectum et sanum in lucem edidit, licet
 ipsa gravidam se esse nescisset.

XI.

Noui Commentarii Academiae scientiarum Im-
 perialis Petropolitanae. Tom. XI. pro anno
 1765. Petropoli a. 1767 typis academiae
 scientiarum 4 mai. 3. Alph. 3. pl. 17. tab. aen.
 Tom. XII. pro anno 1766. et 1767. ibid.
 a. 1768. 3. Alph. 6. pl. 14. tab. aen.

In classe scriptorum physico-mathematicorum vo-
 luminis vndecimi continentur:

T. XI. 1. *Supplementum de figura dentium rotarum.* Au-
 p. 207. tore L. EULERO. *)

p. 232. 2. *De motu fluidorum, a diuerso caloris gradu ori-
 undo.* Auctore EODEM. Cel. Aucter in disserta-
 tione hac non de eo motu intestino, qui fluidorum ele-
 mentis a calore inducitur, loquitur, sed mechanicas
 081. 3. *principiis inhaerens, in eos fluidorum motus inqui-
 rit, qui in eorum tota mole a diuerso caloris gradu
 produci debent.*

3. De

*) vid. Nov. Com. Acad. Petropol. Vol. IV.

3. *De admirando frigore artificiali, quo mercurius p. 261.*
seu hydrargyrus est congelatus. Auctore I. A.

BRUNIO. *)

4. *Dissertatio, continens partim additamenta noua p. 302.*
et supplementa ad dissertationem de congelatione mer-
curii seu hydrargyri, partim in alia corpora frigoris
artificialis insignioris novos effectus. Confirmat hac
dissertatione Cl. Auctor pluribus experimentis ea,
quae de mercurii congelatione, frigoris artificialis
ope peracta, in commentario superius commemorato
olim proposuit. Punctum congelationis mercurii
intra 640-650. gradum est, (ad quem gradum, arte
producendum, ad minimum frigoris naturalis gradus
175. scalae Delilianae requiritur). Spiritus nitri
Glauberianus optimum est fluidum ad frigoris gra-
dum, quo congelatio contingit, producendam. Ex-
perimenta, cum oleo vitrioli et spiritu salis instituta,
succesfu caruerunt, frigoris tamen naturalis gradu
200 in aere existente, mercurius, licet imperfecte,
massa frigorifica ex niue et spiritu vini rectificatis-
simo adhibita, congelatus est. Nix recens lapsa
niui veteri omnino praefenda est, quod et de spi-
ritu nitri, recenter parato, valet, qui maiorem vim
soluendi ninem possidet. Mercurius purissimus
vulgari difficilius congelatur. Mercurius congelatus
magis flexilis Cl. Auctori, quam plumbum et auram pu-
rum visus est. In fine huius dissertationis occasione li-
quorum non congelabilium (qualia olea aetherea, lixi-
uium muriae cet. sunt) Cl. Auctor monet, non existere
fluidum per se et absolute incongelabile, nec aerem et
ipsum aetherem per se incongelabilem haberi posse.

5. *Observationes meteorologicae. anni 1742 Tur. p. 320.*
meni, Turinii, Werchoturiae et Solikamii in itinere

X x 4

potissimum

*) De hac dissertatione quae seorsim impressa iam a.
 1760 prodit, vid. Comment. nostr. Vol. X. p. 212.

*potissimum, a GMELINO institutas. Potiora me-
menta exerpfit et in ordinem redegit, I. A. BRAU-
NIUS. Obseruationes alias meteorologicas in Sib-
ria a GMELINO institutas iam in nouis com-
mentariis Petropolitanis *) Cl. Auctor proposuit.
Hic itaque traduntur aliae, quas in itinere exSibiria
Petropolim versus idem Cl. Auctor instituit.*

6. *Epitome obseruationum meteorologicarum anni
p. 350. 1761. Petropoli institutarum, cum conspectariis, Au-
ctore I. A. BRAUNIO.*

7. *Obseruationum meteorologicarum anni 1762,
p. 368. ff. v. epitome cum conspectariis inde deductis, Auctore
EODEM.*

8. *Obseruationum meteorologicarum, Petropoli
p. 382. factarum, epitome per singulos menses anni 1763. ff. v.
cum conspectariis, et in eas considerationibus, Auctore
EODEM.*

In Classe physica varia tantum Cl. KOELREU-
TERI scripta reperiuntur.

I. *Insectorum musei Petropolitani rariorum Ame-
p. 401. ricarum potissimum meridionalis incolarum descriptio-
nes, Auctore I. F. KOELREUTER. Sunt ea: 1) Scarabaeus thorace utrinque in cornu antrorsum prod-
uctum, capite in cornu recurvatum ac tridentatum def-
nente (Scarabaeus actaeon LINN.) Varietates quo-
que nonnullae huius insecti describuntur. 2) Scar-
baeus thorace tricorni, intermedio longiore, subtus bi-
bato; capite in cornu bifurcatum defnente. Haec
Scarabaeo Simson L. affinis est. 3) S. thorace turrilo
inclinato, bicorni; capite in cornu modice recurvatum
ac bidentatum defnente. Noua species, aut a SWAM-
MERDAM.*

*) Vol. VI. p. 425.

MERDAMMO tantum descripta est. 4) S. *Hercules*
urwa. In hoc insecto elytra materia pellucida albi-
 cante obducuntur; pluribus punctis nigricantibus et
 lineis pertusa vel conspurcata, de quantum origine
 dubius adhuc Cl. Auctor loquitur. Synonymon
 SWANMERDAMMI & LINNAEO ad hanc spe-
 ciem relatum, ad sequentem pertinet. 5) S. scilicet
thorace in cornu imberbe subincuruum antrorsum, prolon-
gato; nasi cornu unidentato, subrecuruo; extremitate
utriusque bifida.

2) *Descriptio fuci foliacei frondibus fructificantibus* P. 424.
papillatis. Auctore EODEM. Est fucus *ceranoides*
 LINN. Ex mari albo allata est haec species, eam
 tamen et mari mediterraneo communem esse et ad
lichenes sic dictos *foliaceos* accedere. In historia Aca-
 demiae huius volumini praefixa *) notatur. Su-
 perficie huius fuci phura corpuscula elliptica infi-
 dent, quae vel semina vel pulverem maculum esse
 Cl. Auctor suspicatur.

3. *Aves Indicae rarissimae et incognitae*, Auctore P. 429.
 L. F. KOEHLREUTER. Prima avium harum, (a BRISSONIO,
 cuius liber ad Nostrum tunc temporis nondum perue-
 nerat, maxima ex parte iam descriptarum) est *merops*
fuscus; ani regione flava; cauda ex incano nigricante,
longissima. (an *Merops cafer* Linn. syst. ed. X. et XII.)
 In historia huius voluminis **) annotatur in no-
 vissimo systemate hanc speciem a BRISSONIO *pro-*
meropem vocari, a LINNAEO vero in novissima
 seu duodecima editione referri ad *upapas* et in SE-
 BAE quoque thesauro rudem eius figuram existere.
 Patet exinde *meropem castrum* LINN. et *upapam pro-*
meropem EUSD. unam eandemque avem esse; 1) est:
Certhia corpore supino viridi; gula lutea; pectore abdo-
mineque ex viridi et luteo variegatis (*certhia Cayanensis*

Xx 5

viridis

*) p. 40.

**) p. 38.

viridis. 3. *Passer violaceus*, nigricans,
fronte, mento, gula, pectore abdomineque saturate
flavis. (*Tanagra violacea* LINN.) 4. *Fringilla vi-*
ridis, capite spadiceo, pectore abdomineque cyaneis
basi alarum flava. (*Tanagra gyrola* L.) 5. *Cathartes*
nigra, fronte alba; abdomine croceo; uropygio cyaneo.
(*Pipra serena* L.) 6. *Fringilla coerulescens*, mento, gula,
alarum basi, dorisque parte antica nigris. Est
Certhia cyanea LINN. 7. *Corvus atrus*, capite, collo
pectoreque flavis. Est *Oriolus isidorocephalus* LINN.
8) *Lanius* capite, collo pectoreque e violaceo nigrican-
tibus, digitis duobus anticis eodemque posticis. Est
Trogon curruui LINN. 9) *Loxia atris*, uropygio
flavo seu *Loxia Capensis* LINN. 10) *Turdus* uero
fascia capitis longitudinali, uropygioque luteis; basi
alarum alba. Est *Lanius tyrannus*, LINN.
Tomus duodecimus, qui ad annos 1766 et 1767
pertinet, sequentes continet commentarios:

T. XII. In classe physico mathematica.

- p. 129. 1) *Methodus facilis motus corporum coelestium
utrumque perturbatos, ad rationem calculi astronomici
reuocandi.* Auctore CL. L. EULERO.
- p. 166. 2) *Disquisitio de vera lege refractionis radiorum
diuersicolorum.* Auctore EODEM.
- p. 195. 3) *De nouo microscopiorum genere, ex sex lentibus
composito.* Auctore EODEM.
- p. 224. 4) *De telescopiis, quatuor pluribusue lentibus
instructis eorumque perfectione.* Auctore EODEM.

5) *De rotatione solis circa axin, ex motu macula-* P. 273.
rum apparente, determinanda. Auctore Cl. I. A.
 BULERQ.

In classe physica.

1) *De caloris communicationis exceptione phaen-* P. 289.
omena noua, experimentis elicit, et explicationes, Au-
 ctore Cl. I. A. BRAUN. Obseruauit Cel. Auctor,
 quod iam a KICHMANNO repertum erat, aquam
 aut spiritum vini rectificatissimum, vasi infusum, inque
 eo alii vasi, aqua ebulliente impleto, impositum, quan-
 tumuis aucto calore ignis nunquam tamen ebullire,
 sed calorem, puncto ebullitionis in thermometro no-
 vem gradibus inferiorem, perpetuo seruare. Secus
 tamen euenire deprehendit, si vasa clausit, aut
 aquae loco vinum oleumque adhibuerit. Huius rei
 causam in eo latere putat, quod aqua ebulliens de-
 finitum caloris gradum non transgrediatur, vasa vero
 impediunt, quo minus iis conteata fluida pari calore
 afficiantur, cum vinum et oleum, vt et aqua in va-
 sis clausis multo maiorem calorem recipiant, ideo-
 que cum imposito vase etiam non totum calorem,
 tantum tamen eius communicare possint, quantum
 ad ebulliendum sufficiat.

2) *De electricitate barometrorum disquisitio,* Au- p. 303.
 ctore F. V. F. AEPINO. Excitarunt Cel. Aucto-
 rem ad explorandam theoriam electricitatis barome-
 trorum duo phaenomena, dudum iam a physicis ob-
 seruata, quod nimirum in quibusdam, si noctu agi-
 tetur mercurii superficies, colluceat, deinde, quod
 filum e talium barometrorum summa parte suspen-
 sum, descendente mercurio, attrahatur, ascendente,
 repellatur. Vtrumque explicat e theoria electrici-
 tatis generali et praesertim posterius nouis experi-
 mentis

mentis confirmat, institutis ope barometrorum, quorum summam partem foliis metallicis circumdederunt, quibus electrica materia retineatur, quare exadua frictione mercurii positius electricitas inferioris superficie per vitrum agit. Ad illustranda phaenomena negatiuae electricitatis descendente mercurio, conspicuae, tetigit summitatem barometri corpore non per se electrico, ne materia electrica vitri, vilius repulsa, in extrema superficie accumulata, potius inde in corpus admotum transeat.

P. 325. 3) *Examen theoriae magneticae*, a Col. ROB. NAVARRO propositae, Auctore EODEM. Cl. MAYERUS duas regulas proposuerat, quibus problema, de motu corporis magnetici in aliud, quacunque distantia remotum, ad calculum integralem reuocabat. His cum veritate consentiant AETIUS Cl. experimentis explorauit, variasque hic contra illas dubitationes proponit.

P. 351. 4) *Descriptio noui phaenomeni electrici detecti in chrysolitho seu smaragdo Brasiliensi*. Auctore EODEM. Notum est Cl. WILSONUM a Cl. NEZ DEZ DE COSTA ante aliquot annos accepisse lapidem quendam, qui, quoad electricas proprietates cum Turmalino lapide conuenit, quamuis genere longissime ab eo differat *). Est vero proprie species lapidis corneicrystallifati viridis WANDERII, quam nostri metallifossiles Schörl seu Schirl vocant atque in Brasilia in fluuiis reperitur. Color eius color vitri viridis vikoris notae similis est. Cum huius lapidis aliquot fragmentis, a WILSONO Cl. transmissis, Noster varia experimenta instituit, atque non solum electricitatem huius lapidis, turmalino penitus analogam esse, obseruauit, sed et cum WILSONO deprehendit.

*) vid. Philos. Transact. Vol. LII. P. II. p. 443. Comm. nostr. Vol. XIII. p. 6.

deprehendit: directionem fluidi electrici, se in hoc lapide mouentis, sequi directionem striarum siue columnarum, ex quibus constat haec crystallus, vno harum columnarum extremo semper posituam, altero negativam acquirente electricitatem. Porro crystallum eiusmodi Cl. Auctor ita diffregit, vt fracturae planum ad strias crystalli esset normale, atque invenit partes in lapide integro contiguas, in diffracto contrarias possidere virtutes, et hac in re summam esse inter hunc lapidem et magnetem similitudinem.

§) *De vitro fossili naturali siue de achate Islandico*, p. 359.

Auctore Ch. I. G. LEHMANNO. Lapis hunc, quem Cl. CRONSTAEDE *achatem Islandicum nigrum* vocat et inter scorias vulcanorum refert, est lapis satis durus, coloris primo nigri, vbi vero in tenuiores finditur lamellas obscure bruni, in igne per se facile fluens, cum chalybe percussus, scintillas edens et polituram elegantem admittens. Plura cum eo experimenta Cl. LEHMANNUS instituit, viditque nulum menstruum siue acidum siue alcalinum vim solvendi in eum exercere: fusiones vero cum variis corporibus declarare, partes nonnullas metallicas et quidem martialis indolis ei inesse. Nulla tamen ratione ferrum, quod minima tantum copia adest, in metallica forma obtinere potuit. Cum vitro autem satis convenit et sine additamento moderato igne, in vitrum iam abit. De origine mirandi huius lapidis suspicatur, esse illum vitrum per ignes subterraneos ex aliis lapidibus productum, et forte vnum eundemque esse lapidem, quem PLINIUS hist. nat. L. XXXVI. Cap. 26. *lapidem obsidianum* vocat, quo nomine alii putarunt gagatem et samothraciam (seu lignum fossile bituminosum nigrum intelligi *). Oritur vero achates Islandicus ex Nostri Auctoris opinione

*) Alii ad marmora referunt,

nione imprimis ex lapidibus amyanthinis et asbestinis. Sub speculo enim caustico lapides hi in simile vitrum mutantur *) et scoriae achate Islandico satis similes Olonitzi ex furnis fusoriis profluunt, in quibus minerae ferri, quarum matricēs ex asbesto et amiantho constant, coquuntur.

- P. 368. 6) *De cupro et orichalco magnetico*, Auctore eodem. Orichalcum magneticum esse ante aliquot annos Gallus quidam observauit, Cl. vero Auctor per vltiora experimenta cognouit, hunc magnetismum a partibus martialibus, lapidi calaminari, ex quo cum cupro fuso orichalcum praeparatur, immixtis, et in praeparatione orichalci per phlogiston reductis, pendere. Plura deinde experimenta cum lapidis calaminaris variis speciebus, cadmiis fornacum, pseudogalenis variis cet. instituit, easque materias zincinas cum cupro anatica proportione commiscuit et observauit: magnetismum cupri et inde parati orichalci a partibus martialibus lapidi calaminari, cadmiis fornacum, pseudogalenis cet. admixtis dependere; orichalcum, ex cupro et zinco purissimo elaboratum nullum magnetismum, monstrare; quo magis materiae zincinae martialibus partibus abundant, eo maiorem esse magnetismum atque, quo fortius et diutius lapides calaminareos cum phlogisto absque eo calcinentur, si tantum vitrificatio euitetur, eo maiorem magnetismum eos acquirere: mineras contra et cadmias zinci, pseudogalenas cet. ferro destitutas nullum magnetismum monstrare. Quo vero pateat, qualis esse debeat proportio ferri ad cuprum, si illud magneticum reddere volumus, varia experimenta fecit eaque in tabulam aliquam redegit, ex qua patet, quindecim iam grana chalybis duodecim drachmas cupri magneticas reddere, ideoque ^{ferri,}

*) vid. Hamb. Magaz. T. V. p. 278.

ferrillam sufficere. Occasione tutiae sic dictae Ale. p. 381. xandrinae monet Cl. Auctor eximiam eius quantita- tem a Iudaeis aliisque in Polonia praeparari, eosque ad hunc laborem flores zinci, tectis ustrinarum, in qui- bus orichalcum praeparatur, adhaerentes, colligere, at- que ex iis et lapide calaminari griseo cum terra pin- gui tubulos formare.

7) *Specimen oryctographiae Stara-Russiensis* et p. 391. *lacus Ilmen*, Auctore EODEM. Varias obseruatio- nes mineralogicae, in hac regione a beato Auctore factae, hic exhibentur. Describuntur in primis sali- nae Stara-Russiensis et aquarum examen exhibetur, ex quo patet, illas praeter salem communem, sal quod- dam medium sal mirabili analogum, continere. Cir- ca opidum Stara-Russa vbique terra reperitur nigra et pinguis, quae fortissimum hepatis sulphuris odorem spirat, qua occasione Cl. Auctor variis argumentis probat, nullam salis natrii fodinam aut muriae scatu- riginem reperiri, quae non vestigia sulphuris et acidi vitriolici exhibeat.

8) *De formatione intestinorum praecipue, tum et p. 403. de amnio spurio aliisque partibus embryonis gallinacei, nondum visis, obseruationes in ouis incubatis institutae.* Auctore C. F. WOLFF, P. I. et II. Cl. Auctor iam olim in eleganti et multo studio scripta disserta- tione, qua *theoriam generationis* exhibuit et de qua alio loco ad lectores retulimus, asseruit *): nihil praexistere in corpore animali et vegetabili quod ru- dimentum eius sit; omnia ex minimo puncto etiam inorganico organica fieri per *ενεργειαν*; ad illa vero

*) Prodiit Halae 1759. vid. Comment. Vol. X. p. 217. Confer. quoque de Cl. WOLFF theoria III. HAL- LERI *Elem. Physiol.* T. VIII. p. 113. et Suppl. huius voluminis p. 118. nec non EIUSD. *Opuscula* T. II. P. I. p. 54. et P. II. p. 312. vid. Com. nostr. Vol. XIV. p. 529.

vero efficienda maximopere requiri vim quandam *essentialem* quam vocat, ab attractione aëre cetera *versam*, quae cum *solidescencia* succi, seu alia vi, totam formationem perficiat. Hanc theoriam etiam novis, in ovis incubatis factis, experimentis confirmat, atque cum partes corporis non in ovo praesistere, sed sensim formari vis essentialis ope putat hanc rationem describit, qua in ovo incubato intestina formari vidit. Describit vero primum *singularem* pulli involucri, quod magnam cum amnio similitudinem habet eidemque exterius circumducitur, quod *amnium spurium* vocat; *arteriam vasculosam* eiusque vasa; venam scilicet terminalem, quae circumferentiam areae describit, et quam HALLERUS *circulum venosum* vocat, venam adscendentem, quae ex caua superiori pulli, descendentem, quae ex ima embryonis parte, laterales, quae ex vena portae oriuntur cetera. *areolamque pellucidam*, peculiariae interstitium inter utramque areae vasculosae membranam, in quo embryo continetur. Die incubationis secundo finito, in hac areola amnium spurium formatur et deinde areola pellucida evanescit. Deinde vero intra amnium hoc spurium amnium verum oritur et amnium spurium resolvitur. Quod vero ad intestinorum formationem attinet, Cl. Auctor asserit, interiores amnii spurii partes ad embryonem produci et ipsa intestinorum primordia sistere. Est enim in ea amnii spurii parte, quae cardiaca regioni in fetu respondet, fovea quaedam, quae orificium speluncae cuiusdam sistit, quae ventriculum refert, ut itaque ventriculus sub primo initio antèr apertus sit. Ab hac fovea deorsum rima continuatur, etiam a membranae amnii spurii media parte formata, quam intestinorum tubum esse contendit. Hic primo rectilineus est, deinde vero, dum crescit, in varios gyros flectitur. Est vero semper versus anteriorem partem

hic

P: 449

hic tubus apertus et inferius fouea terminatur, quae
intestinum rectum refert.

9) *Observationes et descriptiones botanicae.* Au-p. 508.

Etore SAMUEL GÖTTLIEB GMELIN. Non
solum plantas varias iam cognitae Cl. Auctoris suis ob-
servationibus illustrat, sed et novas quasdam pri-
mus describit. Sunt eae: 1) *Scandix infesta*, semini-
bus exterioribus hirsutissimis, interioribus glabris.
Quae planta a Cl. FORSKOEHL in Aegypto lecta, ex eius
observatione venenatam proprietatem et vim nervos
obtundentem habet. 2) *Bunias Aegyptiaca*. 3) *Pi-
per longum arboreum*. Hanc plantam SLOANEUS
iam, sed minus accurate delineavit; novam itaque
descriptionem et figuram ad siccam plantam exara-
tas Cl. Auctor hic communicat. 4) *Triumfettae*
LINN. genus examini ulteriori subiicitur et in plu-
res, quam a LINNAEO factum est, species distin-
guendum illud esse, probatur. 5) *Asplenium Jamai-
cense* PLUKENETHII, ut novam speciem a LINNAEO
omissam, describit Noster. 6) Duas *Osmundae* spe-
cies, quas alii varietates *Osmundae lunariae* vulgaris
esse putarunt, ut singulares species proponit atque *lan-
ceolatae multifidae*que nominibus insignit, 7) Duas no-
vas *pteridis* species, a STELLERO missas, Auctor
exhibet, P. scilicet STELLERI et *argenteam*; tan-
demque 8) *Liquidambaris asplenifolii* varietas deli-
neatur.

10) *De proprietatibus plantarum ex charactere bo-
tanico cognoscendis.* Auctore EODEM. Characteres
illos evidentes, quos natura plurimis plantis impressit,
ad medicam eorum vim eruendam vtilissimos esse,
Cl. Auctor probat pluribus exemplis. Sic *byssi*, *con-
feruae* et *fuci* vim saponaceam et deobstruentem ha-
bent: *lichenes* salino-resinosum, acre, fixum et cum
Tom. XVII. Pars IV. Yy phlogisto

phlogisto intime coniunctum principium continent, vimque incidentem, calidam et stimulantem possident: *musci* austeri sunt et adstringentes: *filices* gummosas partes, cum resinosis mixtas, quibus terra et ferri partes pro basi inseruiunt, vimque rebovantem, incidentem, aperitiuam habent: *graminum* semina emolliunt et nutriunt, folia et radices resoluunt et demulcent. *Leguminum* semina nutriunt, radices, folia et flores abstergunt, resoluunt et diuresin promouent. *Lilia* aperiunt, variasque excretiones promouent. *Scitamina* aethereum oleum continent et aromatica, *umbelliferae* vero calidae et sudorificae, et quae ad aquas crescunt plerumque venenatae sunt. *Compositae* omnes resoluentes sunt, et *radiatae* quidem aegros leniter, *capitatae* intensius, et *corymbosae* propter calidum innatum, vehementissime efficiunt. *Cucurbitaceae* mucilaginosae et refrigerantes sunt: *orchides* calidae, aphrodisiacae, sed simul nutrientes: *coniferae* balsamicae: *amentaceae* adstringentes: *malae* emollientes: *solana* venenatae narcoticae, cum quibus *asclepiadeae* conueniunt. *Oleraceae* vin digestivam emollientem et temperantem, similemque *asperifoliae* habent, quae tamen magis mucilaginosae sunt. *Gentianis* virtus tonica et aromatica: *anagallidibus* analeptica, refrigerans et excitans: *ringentibus* *verticillatis* aromatica et restaurans: *personatis* resolvens, abstergens, diuretica et tonica et *nasturtium* antiscorbutica inest. Exempla et exceptiones nonnullas omittimus.

P. 549. II) *De glacie mariae Ruthenica*, Auctore EDM. Micae lamellis magnis parallelis CRONSTAEDTII historiam ex GMELINI senioris et STELLERI itinerariis exhibet Cl. Auctor. Repertur ea potissimum in ea Sibiriae parte, quae ad Witim fluvium sita est, in rupibus ingentibus umbratis et

et aridis. Versus omnes plagas occurrit, sed in ea quae septentrionem respicit optima gignitur, in meridionali vilior et rubiginosa. Non in venis, sed in nidis sparsis crescit. Teguntur illi vel circumdantur materia quadam, inter micam et talcum media, friabili, quam *Bargam* vocant. Situs stratorum variat. In vertice montium rarissime eiusmodi nidus occurrunt; optima glacies in medio aut circa radices reperitur. Varietates deinde plures huius glaciei Noster describit, et in fine suam de origine huius corporis fossilis sententiam ita profert, ut doceat, formari illud ex substantia terrea, a gypsea non multum abluente eamque ab humiditate subterranea ita emolliri et solui, ut leuiore partes cum acido sursum emergant, et in laminas glaciei concrecant. Quae de modo effodiendi, pretio cet. habet, ne nimis longi simus, omittimus. Vetusta et rubiginosa glacies purificatur vapore lixiui e cineribus parati.

12) *Descriptio tubulariae fungosae prope Wolodi. p. 565.*
merum mense Iulio 1768 observatae. Auctore P. S. PALLAS. Noua haec tubulariae species omnia zoophyta, quae aquis dulcibus insunt, magnitudine superat et ad marina potius accedit. Conuenit satis cum *tubularia gelatinosa* Auctoris (vid. Elench. zoophyt. p. 85.), differt tamen in eo, quod in maius volumen excrescat, solidior sit, et semper in glomeres collecta, fungoidea crusta conchyliis obuoluens, repta sit. Ratione structurae cum *fungitis* vulgo dictis *petrescentis* satis conuenit; ut petrescens hoc, vel ex ipsa hac tubularia, vel ex simili zoophyto maximo ortum duxisse verosimile sit.

XII.

Plantae cryptogamicae florum Göttingensium, collectae et descriptae FRID. GUILIELM. WITT.
M. D. Göttingae sumptibus Viduae Abr. Vandenhoeck. 1770. 8. pl. 22. tab. aen. 1.

Iam anno 1769 libello sic inscripto Cl. Auctor incipit
cimen ad honores doctoris, in academia Göttingensi obtinendos, edidit in quo cum omnia quae in libro, quem nunc Lectoribus commendamus, a pagina 1 ad 35 repetita inveniuntur, hoc indicium sufficiat. In hoc vero libro Cl. Auctor ex vasta copia plantarum, in agro Göttingensi sylvisque Solingensibus provenientium, plantas tantum cryptogamicas, quae ab Ill. HALLERO et b. ZINNIO in enumerationibus plantarum eiusdem agri, antea editis, haud indicata fuerunt, fusius descripsit, ut et hanc partem botanices difficillimam, expectationibus suis aliorumque selectis vberimisque, cuique generi et speciei adpositis, aliquomodo tironibus faciliorem redderet et usum earum medicum oeconomicumque ostenderet. Annos fere tres et quod excurrit adiuncto sibi socio Cl. RULINIO practico Nordheimensi Noster in iis colligendis, examinandis, describendisque consumpsit, tribusque classibus ordine Linnaeano, quem tamen in speciei descriptione non ubique observavit, in qua partim Ill. HALLERUM partim SCOPOLI secutus est, omnes comprehendit, exceptis fungis, quos cum Ill. LINNAEO *) et Generosiss. Lib. Barone de MÜNCHHAUSEN **) potius pro artificialibus productis et habitaculis insectorum, quam plantis veris habet,

P. 3.

*) vid. diff. mundus invisibilis. Holmiae, 1767. p. 12.
et Amoen. Acad. Vol. VII. p. 385.
**) Der Hausvater T. II. p. 751.

cum etiam per experimenta horum virorum constet, pulverem ex lycoperdis agaricisque, tepidae per aliquot dies aquae commissum, in vermiculos degeneratum fuisse, qui primum globulos paruos mobiles exhibuere, deinde in fungos veros intumescere, quam ob rem Cl. Auctor in ea sententia perseverat, ut putet, eos prorsus ex regno vegetabili excludendos esse.

His praemissis, ad ipsam iam descriptionem plantarum cryptogamicarum progreditur, ubi classe prima, quae tertia secundum Ill. LINNAEI systema est, p. 9. Algae enumerantur, ad quas pertinent byssus, conferua, viua, tremella cet. quae sunt plantae, veris staminibus et petalis destitutae, et eorum loco tantum quibusdam corpusculis, quae farinam seminalem siue semen ipsam continent, praeditae, quae, quoad partes fructificationis, plantis perfectioribus analogae sunt. Substantia praeterea gaudent vel pulverulenta, lanuginosa, filamentosa, foliacea vel gelatinosa, caloris impatiens; radicibus vero vel scutiformibus aut filamentosis, caulibusque in plerisque, a foliis non distinctis; vitam perennem habent diuque exsiccatae, affusa aqua, pleraeque denuo reviviscunt, omnique anni tempore, praecipue vero decrescente autumno et per hiemem verisque initio, vigere solent; loca amant pleraeque umbrosa et vda, nonnullae ipsam aquam, aliae in aridis locis, saxis, arboribus aliisque plantis crescunt. Virtute medica, quamvis paucae adhiberi soleant, gaudent, deobstruente, purgante, anthelmintica, mucilaginoso, pectorali et roborante. In oeconomicis nonnullae pannis variis, coloribus tingendis, inseruiunt. Quod ad mutationes in hac classe occurrentes, attinet, notamus, Cl. Auctorem byssi genus duabus speciebus, ab Ill. LINNAEO nondum observatis, nempe byssop. 18. aeruginosa et cellari auxisse; byssum *Flos aquae*, L. vero, quam summi botanici hucusque retinuerunt,

- nec ad hoc genus nec ad plantas viuas pertinere contendit, cum secundum Nostri sententiam hoc nihil aliud sit, quam collecta materia & particularis putredine destructarum plantarum aquaticarum, ob leuitatem summam aquae petentibus superficierum. *Vilum granulatum* L. generi tremellae adnumeravit. Tremellam *Auriculam* L. quae iam Periza concaua, rugosa auriformis *) dicitur, ad fungos pertinere, nec non tremellam *purpuream* L. initium tantum agarici cuiusdam esse monet. Charam, quam Cl. GOMBERUS monoeciam monandriam **) detexit, hic denuo reuocauit, quia nec potuit eius flores nec stheras nec stigmata detegere. Conferuam *gelatinosam* L. ponit nouam speciem charae, quae dicitur chara *batrachosperma*, caule ramoso, filamentoso, ramis foliaceis, capillaceis, in glomeres lubricos geniculatos articulatos circa caulem dispositis, praedita, quam etiam subiuncta figura, ad trium picta et aeternitatis incisa, a b. BUTTNERO Cl. Auctori communicata hic sistit, fusius describitur. Tremellam *Lichenoidem* L. ob scutellas, quae feminis milii magnitudinem habebant, in ea repertas, ad lichenes amandauit et lichen foliaceus gelatinosus foliorum segmentis capillaceis scop. flor. Carn. dicitur. Lichenis *laciniosi* tres varietates α . saxatilem, (qui L. *saxatilis* L. est) β . arboreum, γ . physodem (qui L. *physodes* L. est) constituit, ad lichenem caninum quoque L. *aphthosum* L. vt varietas, refertur. Scyphiferos vero omnes ad vnicam speciem reduxit, quae omnes reliquas, vt varietates, comprehendit. Mnium, foliis distichis, pinnis subtus auriculatis L. *Iungermannia cochleariformis* ab eo dicitur.

Classis

*) vid. Linn. Syst. N. ed. XII. [no. 1215. et Comment. nostr. Vol. XVI. p. 108.

**) vid. LINN. Syst. N. ed. XII. p. 613, et Mantiss. p. 23. et Comment. nostr. Vol. XVI. p. 124.

Classe secunda muscos vti mnia, brya, hypna p. 135.
 cet. completitur; quorum postquam structuram,
 modum florendi et propagationem, de qua eandem,
 quam Cl. MEESE *) et NECKER **) fouet sen-
 tentiam, exposuit, genera et species, secundum has
 notas disposuit, scilicet Mnia dicit, omnes muscorum p. 143.
 species, quae duplices surculos habent, alios stelligeros,
 alios capsuligeros, capsula, calyptra laevi instructa; Po-
 lytricha, quae item gaudent duplicibus surculis aliis
 stelligeris, aliis capsuligeris, capsula vero, calyptra pi-
 losa; Brya, quae solas capsuligeras proferunt setas in-
 ferne nudas; Hypna, quae item solis capsuligeris setis,
 inferne perichaetio cinctis, instructae sunt. Quam di-
 stinctionem Cl. Auctor minus difficilem esse credit,
 eum quivis cognitam speciem facile possit ad genus,
 quod illi magis placeat, referre. Mmium, calyptra p. 173.
 villosa L. ad polytricha refert, et polytrichum, capsu-
 la cylindrica erecta, surculis simplicibus, brevissi-
 mis, foliis serrulatis praeditum, dixit; necnon bryum p. 175.
 striatum L. ad hoc genus amandavit. Mmium pur. p. 198.
 pureum L. bryis et bryum caespitium, capillare,
 glaucum, murale, Hypnoides, scoparium, heteromal-
 lum nec non mmium setaceum et cirrhatum, LINN.
 hypnis associavit. Hypnum rusciforme species est p. 228.
 noua, nondum a LINNAEO descripta.

Classe tertia filices enumeravit, quae, cum veris p. 277.
 distinctis seminibus propagentur, propius ad perfe-
 ctiores plantas accedunt quam algae et musci. At-
 tributa eorum generalia haec sunt: Plurimae sunt suf-
 frutices, annuae et arborecentes, quarum maxima pars
 regiones Indiae vtriusque calidiores, pauciores Eu-
 ropae incolit; ex radice firma sublignosa surgunt
 frondes foliaceae, solitariae aut plures, cauliculo
 Yy 4 inniten-

*) vid. Comment. nostr. Vol. XVII. p. 645.

**) vid. Acta academiae Theodoro-Palatinae. Tom. II.
 p. 423.

- innitentes longo, qui proprie *stipes* vocatur, in plurimis triquetro, interius sulcato, inferne squamulis furfuraceis in iunioribus obsito, per aetatem decidentes. *Fronde* eorum nunc ex uno simplici folio, integro, (*frondes simplicissimae*) vel in lobos plures; (*frondes lobatae*) aut pinnulas, basi cohaerentes, dissectas (*frondes pinnatifidae, subpinnatae*) nunc e pluribus foliis, quae pinnae dicuntur, constant; (*frondes pinnatae*) nunc in minores frondes laterales lobatas, aut pinnatas, ramorum instar, diuisae, (*frondes subbipinnatae, semi bipinnatae, bipinnatae*) quae iterum aliquando in minores lobos aut pinnulas distinctae sunt, (*frondes compositae*) et ulterius repetita ramificatione (*frondes decompositae, supra decompositae*) nominantur. Fructificationes omnes e copiosis capsulis constant, quarum nonnullae annulo elastico cinctae sunt, et in auersa parte pinnarum frondis collectae, sub forma punctorum, aut linearum totum dorsum frondis occupant, vel spicam peculiarem sub nomine *scapi florigeri* formant, in quibus semina vel solitaria vel plura, similia tenuissimo pollini colorati continentur. Quod ad interiora filicum attributa, saporem nempe, odorem, viresque medicas attinet,
- p. 281. Cl. Auctor haec refert: sapor varius, quarundam austerus, subadstringens, amaricans, aliarum subdulcis, plerarumque nauseosus. Odor permultarum specierum, praecipue recentium, grauis, nauseosus, foetens, sensus ad tempus obtupefaciens, cephalalgiam produciens. Vi medica gaudent pituitam incidendi et eliminandi, nervorum sensibilitatem nimiam infrigendi et placandi, in qua indicatione, recentibus utendum; ob amarum vero principium vermibus enecandis et expellendis inferui possunt. Mutationes, a Cl. Auctore hac in Classe susceptae, praecipue hae sunt: *Osmunda spicant* L. peculiare genus *Struthiopteris* Ill. HALLERI auctoritate
- p. 287.

ritate constituit, cuius speciem dixit struthiopteria frondibus sterilibus, pinnatifidis, pinnulis densis, oblongis, falcatis; fructificantibus maioribus, laxius pinnatis, angustioribus. Acrostichum *Thelypteris* L. Polypodiis adiunxit. Polypodium *Filix femina*, quatuor varietates constituit, nempe α . *crenatam* *) β . *dentatam*, (quae P. *Filix femina* L. est) γ . *spinosa*, δ . *cristatam*, (quae an sit P. *cristatum* L. dubitat Noster, cum frondes subtripinnatas habeat.) Polypodium *fragile* et *rhaeticum* L. ut varietates ad polypodium p. 319. quod *fumarioides* appellat, refertur, primaque dicitur polypodium frondibus bipinnatis, pinnis remotis suboppositis, pinnulis obtuse lobatis, fructificationibus dense confertis; altera pariter frondibus p. 326. bipinnatis: pinnis remotis suboppositis, pinnulis vero acute laciniatis, et fructificationibus laxioribus.

Equiseta Cl. Auctor prorsus e filicum numero exclusit, dum inquit: *non potui commode ad hunc ordinem referre. Affine quidem videtur equisetum, ob spicas florales, a reliquo caule distinctas, Osmundae, et crura florum equiseti mobilia, pollen alterna contractione et dilatatione explodentia, similitudinem quandam habent cum annulis elasticis capsularum quarundam filicum, sed reliquus habitus tam diuersus est, ut immediata coniunctio locum non habeat.* Hinc Cl. Auctor equisetum cum b. BUTTNERO generi Ephedrae, donec aliquid certi a summis botanicis de hoc genere decernatur, proximum ponit. Ceterum libellum hunc, ob descriptiones et observationes bonas, cuius speciei adiunctas, tironibus vtilissimum censemus.

*) Hoc est Polypodium (*molle*) frondibus subbipinnatis pinnulis lanceolatis obtusiusculis apice crenulatis SCHREBERI; vid. eius *Spisileg.* Fl. Lips. no. 1027.

Praemium 1771, quaestioni: de legibus retardationis, quam patiuntur fluida in canalibus etc.) destinatum, ab Academia scientiarum, inscriptum et elegantiorum literarum *Tolosana* adiudicatum est Cl. abbati BOSSUT.

Cum vero haec eius elaboratio canales solummodo attineat apertos, eandem ad praemium 1774 reportandum non potuit non Academia ita propellere: *ut leges retardationis, quam patiuntur fluida in canalibus clausis, quoad peripheriam et angulos determinentur. (d'éclaircir les loix du retardement, qui survient les fluides dans les conduites dont les tuyaux sont fermés sur tout dans ceux, qui sont des contours et des angles.)*

Quod autem praemia 1772 et 1773 spectat, quoniam huius quaestio ad nos non pertinet et illius, **) quod inoculationem concernit, iam mentio facta est, mittimus, nec legibus enarrandis, quae in mittendis commentariis sint observandae, cum iam aliquoties a nobis sint repetitae, immoramur.

Quamquam ab Academia regia scientiarum *Berdegalensi* duplex praemium 1771, moneta nimirum aurea trecentarum et argentea totidem librarum, quaestioni de sacchari coctura **) dicatum, distribui potuerat, tamen hoc non factum, sed eandem quaestionem 1774 usque dilatare esse Academia vulgavit. Omnino enim *Eadem* iustam ac integram huius rei explanationem non breui posse expectari, sed nos potius, ad experimenta, accurate atque assidue instituenda, requiri, bene intellexit. Quapropter cum Academia eandem repetimus.

Optat

*) vid. Comment. nostr. Vol. XVI. p. 707.

**) v. ibid.

***) vid. Comment. Vol. XV. p. 707.

Optat nimirum Ea, ut quis simpliciore minusque sumtuosam, ac censat, methodum, saccharum coctura optimum reddendi, tum qualitate, cum quantitate, persequatur. (qui donneroit un procédé plus simple et moins dispendieux, que ceux, qui sont connus et qui, d'ailleurs fut le plus soûn pour obtenir par le raffinage le sucre de la plus belle qualité et dans la plus grande quantité possible.)

Quaestio 1771 proposita est haec: Vult nempe Academia, ut exhibeantur notiones clarae et distinctae virtutum medicarum regni animalis, ut species verae medicamentosae eruantur, ac potissimum in vipera, cancro fluviatili, testudine et spermate ceti, singularum harum specierum analysis chemica addatur, et morbi, quibus adhiberi possunt, attente observentur ac describantur. (Que l'on donne des notions claires et précises des propriétés médicinales du regne animal, que l'on indique les espèces vraiment médicamenteuses et qu'en particulier on étende ses recherches sur les vipères, les écrevisses, les tortûes et le blanc de balaine; qu'on donne l'analyse chymique de chacune de ces substances et qu'on l'appuie d'observations exactes et faits avec soin dans les maladies pour lesquelles on les aura employées.)

Caeterum 1772 tria praemia distribuit Eadem Academia, quorum duo a nobis sunt commemoranda. Vnum illudque duplum, quaestioni 1770 propositae: quatenam optima methodus mari metiendi celeritatem seu cursum navium etc. *) dictum est; alterum praemium pertinet ad quaestionem hanc: quatenam sint alimenta hominibus potissimum convenientia (quels sont les alimens le plus analogues à l'espèce humaine.)

Iis, qui his de rebus cum Academia elaborationes sunt communicaturi, ante 1 diem aprilis 1772 commen-

*) vid. Comment. nost. Vol. XV, p. 173.

commentarii sunt mittendi. Quomodo et cui sint tradendi, supra *) iam narrauimus.

Praemium ducentarum librarum Gallicarum Academiae scientiarum *Vesontiensis* 1772 adiudicabitur ei, qui declaraturus est: *quaenam vegetabilia in annonae caritate iis, quae solito hominibus praebent nutrimentum, possint substitui, et quaenam eorum praeparandorum methodus? (qui indiquera les végétaux, qui pourroient suppléer en tems des disette à ceux que l'on emploie communement à la nourriture des hommes et qu'elle en auroit être la préparation?)*

Reliquas ab *Eadem* virorum eruditorum examini subiectas quaestiones, cum a nostro instituto sint alienae, hic non curabimus, hocque vultum praeterea addemus, quod commentarii ante diem 1 maii 1772 Cl. DROZ, qui Academiae perpetuo ab epistolis est, ita sint tradendi, vti aliis Academiae solent.

Moneta aurea trecentarum librarum Gallicarum, praemium Academiae scientiarum elegantiorum literarum et artium, quae *Ambiani* floret, et quaestioni, quae spectabat relationem morum Gallicorum ad eorum sanitatem etc. **) dicatum, Cl. MARET Academiae scientiarum, artium liberarum et elegantiorum *Diuionensis*, secretario, cuius elaboratio digna est iudicata, quae praemio condecoraretur, est distributa.

Directorium regium *Berolinense* generale reddituum supremum tres quaestiones 1772 eruditorum virorum subiecit examini.

Ac prima quidem sic se habet; *possuntne in regionibus Borussiae lapides tales produci atque reperiri,*
qui

*) vid. comment. nostr. Vol. XV. p. 443.

**) vid. comment. nostr. Vol. XVI. p. 709.

qui Markersbacensibus vel meliores vel similes, sunt apti ad substructionem (*Futterung* vel *Vorderleine*).

Qui, nisi reperiri possint, expectatur compositio eiusmodi, huic vsui accommodata. Praemium huius quaestionis constat ducentis imperialibus, ac distribuetur post 30 diem iunii 1772, quo explanationem huius quaestionis directoribus iam traditam esse oportet.

Altera quaestio ita est comparata: *quaenam sit optima siphonis species, ad flammam exstinguendam apta, quae in terra continenti et utilissima et commodissima sit, nec pretium centum imperialium excedat, simul cum descriptione de eius usu et conseruatione.* Praemium est idem et terminus die 30 sept. 1772.

Tertia tandem quaestio eo redit, vt declaretur *modus, quo ferrum ex arenosa et (brandigen) sic dicta alba minera ferri ortum et fusum facillime et ita corrigendum sit, vt eius tenacitas et inflexilitas (Kaltbrüchigkeit) tollatur atque necessaria malleabilitas, ductilitas et flexilitas acquiratur.* Terminus est idem, praemium mille imperialium.

Respicendum autem est ei, cui hanc in rem inquirere placebit, ad minerae praeparationem, quae huic vsui est conuenientissima, porro ad furni fusorii dispositionem, et ad fluxum necessaria maximeque idonea additamenta; dein ad flammam (*Frischfeuer*) huius formandae, excitandae atque dirigendae rationem, malleique grauitatem, eamque, qua ille incidit, altitudinem. Ac potissimum quidem quod flammam concernit, id videndum est, vt ferrum depuratum (*Stabeisen*) tribus octauis vel vna tertia impuri ferri parte tantum deperdita, nec nisi centum et decem modiorum vel centum nonaginta duorum pedum cubicorum cum dimidio carbonum, ad quinque centenarios adhibito, sumpta perficiatur,

Nuper

Nuper retulimus ad nostros Lectores de nova Societate physico-experimentalium cum privilegio statuum Belgicorum Batava ab amico quodam scientium atque scientiarum fundata Rotodami, cuius instituti rationem, quantum nobis tunc tempore constiterat, ibi dedimus.

Iam is quaedam, quae postea legimus relat- demus. Ac primum quidem ille amicus, et huius fundationis Auctor est STEPHAN HOOGEN- peritus mechanicus, horologiorumque faber eiusdem civitatis. Dein summa pecuniae, cuius partem unam Societas iam accepit, et alteram post eius obitum nanciscetur, constat 150000 flor. batavis.

Viennae ab Augustissimo Imperatore Academia artium ac scientiarum fundata est, sub protectione Celsissimi Principis KAUNITZ, cuius instituti rationem quamquam nondum experiri potuimus, hoc tamen interea narrabimus, Cl. RIEDELII, Professore Erfordensem ibi esse vocatum et sodalem huius Academiae cum annuis redditibus ac dignitate esse electum; qui quoque Erfordiam iam reliquit et hoc munus adiit.

Hamburgi, Cl. P. D. GISEKE Cl. WOLFF physices, poeseos et historiae naturalis professoribus 17 decembris 1771 successit.

Erfordiae, IOANNES CAROLUS OETTINGER, medicinae doctor nuperrime medicinae Professor Extraordinarius est designatus.

Gieffae, Cl. CHRISTOPHORUS LUDOVICUS NEBEL medicinae doctor professionem medicinae extraordinariam obtinuit.

Nox

Non successisse *Lugduni Batauorum* Cl. GUALTIER VAN DOEVEREN, b. BERNARDO SIEGFRIEDO ALBINO, vti retulimus *), sed fratrem eius FREDERICVM BERNARDVM ALBINVM, qui quoque nouum hoc munus adiit die 30 aprilis 1771 oratione *de ambulatione de eaque utili et necessaria*, experti sumus.

Cl. DOEVEREN, vero, eodem tempore in hanc *Academiam Lugdunensem*, vocatus, ac quoque professor medicinae ordinarius nominatus, orationem aditalem die 6 maii 1771 *de recentiorum inuentis, medicinam hodiernam, veteri praestantior*em, reddentibus habuit.

In *Eadem* Academia Cl. EDVARDVS SANDIFORT anatomiae et chirurgiae professor extraordinarius *) est designatus, qui die 22 maii 1771 *de optimo anatomico* verba fecit.

Exeunte iunio 1771 obiit *Amstelaeldami* TOICARDVS SNIP medicinae doctor atque anatomiae et chirurgiae professor, cui successit ANDREAS BONN medicinae doctor.

Patauii, 5. nouembris die 1771 anno octuagesimo nono aetatis IOANNES BAPTISTA MORGAGNI de Forli vitam cum morte commutauit, cuius memoriam vt in posterum tradamus, omnem nauabimus operam.

Londini IOANNES BEVIS cognitione stellarum earumque cursus in primis clarus die 26 nouembris 1771 desit viuere.

Dublino die 5 nouembris 1771 Experientissimus CAROLUS LVCAS, qui artis pharmaceuticae gnarus

*) Comment. nostr. h. vol. p. 163.

**) v. Comment. nostr. l. c.

rus primum, dein medicinae sese dicavit summoque in ea obtinuit honores, ac potissimum in examine aquarum, quas et accurate descripsit, et de aqua simplicibus, medicatis et balneis naturalibus egit, versatus est, ex hac vita discessit,

Parisis Rex Galliae nouum ordinem noua cum dignitate Directoris obseruatorii regii cum stipendio annuo trecentarum librarum Gallicarum in usum Cl. CASSINI AB THURN constituit. Filius patri succedet.

Hamburgi aedes Eimbeckianae theatro publico anatomico sunt destinatae, quod die 10 decembris 1771 cadauere infanticidae, omni, qua par est, solemnitate a Cl. IOACHIM. FREDERIC. BOLTEN oratione aditali: *de necessitate, ut medici et chirurgi sint anatomici et obsestrices eiusdem artis peritae* celebratum est. His rite peractis, a Cl. BOLTEN cadaueris anatomia est incepta.

Altdorfii memoria aedificii publici vniuersitatis, quae ibidem floret, die 30 septembris 1571 constituti ac per duo secula omni incolumitate conseruati, eodem die 1771 a GEORGIO ANDREA WILL est renouata peculiari libello ita inscripto, **) in quo multae res, initia huius Academiae concernentes, simul continentur.

Parisis vir quidam aetate prouectus lethargia ita afficiebatur, vt vere mortuus videretur et sepeliret.

*) vid. comment. nostr. prim. decad. suppl. I. p. 7

**) Gedächtniß des vor zweyhundert Jahren den 30 Sept. 1571 gelegten Grundes des vorzreflichen Collegien-Gebäudes der Uniuersität Altdorf, erneuert am 30 Sept. 1771. von GEORG ANDREAS WILL. Altdorf, 4.

retur. Sepulcro autem octo diebus post iterum aperto, locus, vbi cadauer nuperrime inhumati depositum esset, vacuus, corpus ipsum vero longe abhinc lintheaminibus, quibus investitum fuerat, sanguine plenis tinctisque inueniebatur atque brachiis demorsis.

Non possumus non alicuius pulueris, contra pestem effectum, qui profecto omnem meretur attentionem et cuius veritas magnopere exoptanda est, hic annunciare. Relatum nimirum nuperrime in variis publicis nouellis legimus, vbi de Russia quaedam res proponebantur, esse ibidem medicum, qui puluere quodam, ab eodem inuento, homines contra pestem tueretur. Id quod ab eo viginti et quinque exemplis probatur atque illustratur. Hi enim erant malefici, quos, sumto hoc puluere, non solum lectulis, in quibus peste laborantes sunt mortui, affixit, sed etiam lintheaminibus ac vestimentis peste demortuorum inuoluit sine vlla omnino pestis infectione. Cum vero multi sint, hunc morbum pestis nomine insigniendum esse dubitantes, qui ibidem grassatur, nec medici, qui hoc expertus est, nobis sit notum, nomen totaque res non omni omnino dubitatione vacare videatur, aliquam inter legendum subdubitandi rationem, quam non nisi experimentorum, tam feliciter institutorum, continuatio est sublatura, nobis fuisse enatam fatemur.

XIV.

Continuatio indicis scriptorum physico-medico-
corum, quae anno 1769 prodierunt.

Treatise on the cause and cure of the gout. By
JOHN CAVERHILL. Lond. 8. mai.

Moral and medical dialogues. By CH. COLI-
NON. Cambridge, 8.

Eiusd. medicina politica. ib. 8.

Traité de la vérole et de toutes les maladies véné-
riennes, par Mr. COSTE iun. à Paris, 8.

HENR. IO. NEPOM. CRANTZ stirpium Austria-
carum Pars I continens fasciculos tres cum figu-
ris aeneis. Edit. alter. auct. Vienn. 4.

Eiusd. stirpium Austriacarum Pars II. continens fa-
sciculos tres, cum figuris aeneis. ib. 4.

Eiusd. classis cruciformium emendata in necessarium
institutionum rei herbariae, supplementum Lips.
8. mai. c. fig. aen.

Eiusd. de duabus draconis arboribus botanicorum
Vienn. 4. mai. c. fig. aen.

A plain account of the diseases incident to children
with an easy method of curing them. By JOHN
CROKE. London, 8.

A treatise on the structure and formation of the
teeth. By R. CURTIS. ib. 8.

REN. DAHÜRONS vollständiger Gartenbau. Achte
Auflage. Weimar, 8. m. K.

Vergleichung der natürlichen und eingepfropften Blat-
tern nach Vernunft, Erfahrung und Religion an-
gestellt von IOHANN FRIEDRICH DAN-
NEIL Consistorialrath und Pastor in Quedlinburg.
Quedlinb. 8.

HENR. FRID. DELII de vultu sereno morien-
tium oratio, qua piis manibus CHPH. IAC.

TREW

TREW Academiae Fridericianae Erlangensis nomine parentavit. Erlang. 4.

A letter to Dr. R. HUCK on the construction and method of using vapour-baths by THOM. DENMANN. Lond. 8.

Agriculture, Vol. II. By ST. DICKSON. ib. 8.

THOM. DIMSDALE nytt och för tiden antagit hoppymprungs sätt iämte några försök som visa at samma methoden med framgång bliswit nyttiad i naturlige koppar. The Stockholm, 8.
(*Haec versio facta est ab ABRAHAMO BAECK*)

Raadgevinge om de inentinge der ziekte van t' rundvee op eene gemaakkelyke, onkostbaare en voordeelige manier te doen, uit eigene ondervindige opgemaakt door GVALT. VAN DOEVEREN Med. D. en Professor te Groningen. Te Groningen, 8.

Méthode pour cultiver les arbres à fruit et pour les élever en treille. Par les Sieurs DE LA RIVIERE et DUMOULIN. à Paris, 12. Vol. I.

I. B. EBERENZ *erste Gründe der Wasserbaukunst an reißenden Flüssen, theoretisch und practisch beschrieben.* Frankf. am Mayn, 8. m. K. 2 Theile.

10. PET. EBERHARD *Gedanken von dem Nutzen der Mathematik und ihrem Einflusse in den Staat.* Halle, 8.

10. THEOD. ELLERS *Physiologie und Pathologie* herausgegeben von D. I. L. ZIMMERMANN 3te vermehrte Auflage. Altenburg, 8. mai.

Einleitung in die Vieharzneykunst von IO. CHRISTIAN POLYCARP ERXLEBEN. Göttingen und Gotha, 8.

CHRIST. EHRENF. ESCHENBACH *Oblervata anatomico chirurgico medicariora.* Rostoch. 8. c. f. Editio altera aucta.

L. A. EULERS *Briefe an eine deutsche Princessin über verschiedene Gegenstände aus der Physik und Philosophie. Erster und zweyter Theil.* Leipzig, 8 mai.

An essay on the medical virtues of acids. By SAMUEL FARR. Lond. 8.

IO. FRIDR. FASELII *gerichtliche Arzneygelahrheit. Zwote verbesserte Auflage.* Budissin, 8. mit Kupf.

FRANC. RIGAIL FELIX *diff. inaug. de intestinorum intusufceptione.* L. B. 4.

Elements of the practice of physic. By GEO. FORDYCE. Vol. II. London, 8. (*Volumen primum anno 1770 demum prodit.*)

Eiusd. Grundsätze der ausübenden Arzneygelahrheit. Die Geschichte und Behandlungsarten der Fieber und innerlichen Entzündungen. Nach der zwoten und verbesserten Ausgabe, übersetzt aus dem Englischen. Kopenhagen, 8.

Rariores observationes medico practicae anatomicae a CASPARO M. FORLANI editae. Decas prima. 8. c. f.

Cours d'hippiatrique, ou anatomie physiologique et pathologique du cheval: Ouvrage enrichi d'environ 60 planches en taille douce, dessinées d'après nature et gravées avec soin. Par Mr. LA FOSSE. à Paris, fol.

Observations et experiences sur le charbon malin avec une methode assurée pour le guérir par Mr. FOURNIER médecin pensionné de la ville de Dijon. à Dijon, 8. mai.

Experiments and observations on electricity made at Philadelphia in America. By BENIAMIN FRANK-

LIN

LIN. To which are added letters and papers on philosophical subjects. The whole corrected, methodized, improved and now first collected into one volume and illustrated with copper plates. Lond. 4.

DAV. FRENZELS *Verzeichniß der Edelgesteine, Fossilien, Naturalien, Erdarten und Verfeinerungen, welche in den Bezirken der Stadt Chemnitz in Meissen gefunden und bemerkt worden.* Chemnitz, 8 mai.

GEORG. ALBR. FRIED *der Arzneygelahrtheit Doctors und Geburtshelfers der Stadt Strasburg, Anfangsgründe der Geburtshülfe zum Gebrauche seiner Vorlesungen.* Strasburg, 8. m. Kupf.

PET. ADRIAN GADD *diff. de originaria corporum mineralium electricitate.* Resp. B. Iacob Ignatius. Abo, 4.

Eiusd. diff. om akta safran och des splantering, ib. 4.

Eiusd. diff. de insectis piscatoribus, in maritimis Finlandiae oris, noxiis. ib. 4.

Eiusd. diff. om siöfogels wärd och ans. ib. 4.

Essays sur la putrefaction des humeurs animales, sur la suppuration et sur la coëne inflammatoire, traduits du latin de différens auteurs. Par 108.

IAC. GARDANE. à Paris, 12.

The practical gardener and gentlemen's directory for every month in the year. By IAC. GARTON. Lond. 8.

A reply to Dr. SAUNDER'S pamphlet relative to the dispute concerning the Devonshire cyder. By FR. GEACH. ib. 8.

JO. AUG. PHILIPP GESNER *).

A treatise on continual, intermitting, eruptive and inflammatory fevers, with observations extracted from the writings of the most eminent practitioners,

Z z 3

*) v. supra p. 555.

ners, both ancient and modern and confirmed by the Author's own experience in the course of twenty years practice. To which is added an account of epidemic fevers from HIPPOCRATES SYDENHAM and LANCISI. By JOHN GIBSON. London, 8 mai.

10. GOTTL. GLEDITSCH *Betrachtung des Bienenstandes in der Mark Brandenburg, nebst einem Verzeichnisse von Gewächsen, aus welchen die Bienen ihren Stoff zum Honige und Wachse einsammeln.* Riga und Mitau, 8.

Eiusd. alphabetisches Verzeichnis der gewöhnlichsten Arzneypflanzen, ihrer Theile und rohen Produkte, welche in den größten deutschen Apotheken gefunden werden, vor die Anfänger in der Arzneywissenschaft, Wundarznei und Apothekerkunst entworfen. Berlin, 8.

Treatise on the effects and various preparations of lead, translated from the French. By Mr. GOU-LARD. Lond. 8.

10. IACOB. GREINER diss. inaug. de vesicatoriorum praestanti in variolis usu, magno pro extirpatione argumento. Praemissa inoculationis historia. Argentorat. 4.

10. IAC. GRIESINGER *Stadtorganisten in München, vollständiges Bienenmagazin, in welchem von der Bienenpflege überhaupt, der Bienen natürlichen Generation, Ursprünge und Präparation ihres Honiges und Wachsbaues, deren Gebrechen etc. aus eigener und anderer gegründeter Erfahrung, durch Exempel mit ganz neuen Entdeckungen erläutert, auf das vollständigste gehandelt wird. Mit vielen Kupfern.* Ulm. 8.

FRANC. ANT. GUERIN diss. inaug. de fontibus medicatis Alsatie. Argentor. 4.

Traité sur les maladies des yeux, contenant un nou-
vel

vel instrument pour faire l'opération de la cataracte. Par Mr. GUERIN. à Lyon, 12.

Nouveau choix de récréations physiques et mathématiques. Par Mr. GUYOT. à Paris, 4. c. f. Vol. 4.

ANT. DE HAEN ratio medendi. Tomus sextus partem XI. completens: Accessere tractatus varii, scilicet historia morbi miri, incurabilis: de deglutitione et de methodo inoculandi variolas. ib. 12.

Physikalische Betrachtungen über die Weidenwiesen und die in Preußen sechszehn befindlichen Weidenarten, von IO. HEINR. HAGEN Königl. Hofapotheker. Königsb. 8.

ALB. DE KALLER nomenclator ex historia plantarum indigenarum Helvetiae excerptus. Bern, 8.

Eiusd. Erster Umriß der Geschäfte des körperlichen Lebens. Aus dem Lateinischen übersetzt. Berlin, 8.

Traité général de pêches et histoire des poissons, quelles fournissent tant pour la subsistance des hommes, que pour plusieurs autres usages, qui ont rapport aux arts et au commerce. Par Mr. DUHAMEL DU MONCEAU et Mr. DE LA MARRE Sect. I. II. à Paris, fol.

Philosophical essays on the following subjects 1) on the ascent of vapours, the formation of clouds, rain and dew and on several other phaenomena of air and water 2) observations and coniectures on the nature of the aurora borealis and the tails of comets 3) on the principles of mechanics. By HUGH HAMILTON Edit. 2 improved and enlarged. Lond. 12.

GEORG. ERHARD. HAMBERGERI elementa physiologiae medicae, demum edita et nonnullis adnotationibus locupletata a C. F. MAYERO. Ienae, 8.

PETR. IMMANUEL HARTMANN diss. inaug. Zz 4 sistens

sistens cautiones nonnullas, ad liquoris mercurialis
Plenckiani vsum spectantes. Resp. *Christ. Jacob
Sommer*. Franc. ad Viadr. 4.

Eiusd. diff. inaug. expendens controuersias, de exan-
thematum acutorum ortu nuper motas. Resp.
I. H. Pietsch, ib. 8.

Eiusd. diff. inaug. de salice laurea odorata LINNAE
pertandra. Resp. *Christ. Henric. Speckbuck*, ib. 4.

Two papers on the use of oil cum asphalti in ulcers of
the intestines, lungs and other viscera taken
from the verhandeligen van de Maatschappye
te Harlem, translated by *TH. HEALDE*. Lon-
don, 8.

Obseruatio transitus veneris ante discum solis d. 3.
iunii, 1769 a *R. P. MAXIMIL. HELL* e. S. I.
Wardoehus. et Masn. 4. c. f.

CAR. FRIED. CHRIST. HENNEMANN diff. in-
aug. de obliquitate uteri et positura infantis obli-
qua et iniqua. Gotting. 4.

* * * *HELSHAMI* physica experimentalis
Newtoniana ex edit. 3. Londin. Anglica in lati-
num translata a *GEORGIO MEZBURG* e. S. I.
Vindob. 4. c. f.

IOACH. FRIEDR. HENCKELS neue medicinische
und chirurgische Anmerkungen mit Kupfern erläu-
tert. Erste Sammlung. Berlin und Stralsund, 8.

IOH. FRIEDR. HENCKELS kleine mineralogische
und chymische Schriften mit Anmerkungen von *G. F.
ZIMMERMANN*. Wien, 8. m. K.

IO. PAC. HENR. HERRMANN diff. inaug. de va-
riis causis infanticidiorum. Lipf. 4.

IO. DAV. LUD. HERZOG diff. inaug. de morbo
articulari, speciatim venereo, praesertim de ar-
thritica quadam feliciter sanata. Helmft. 4.

Apologie de la nouvelle méthode d'inoculer par *Mr.
HEWIT*. à Breme, 8 mai.

The vegetable system or a Series of experiments and variations tending to explain the internal structure and the life of plants their growth and propagation. The number, proportion and disposition of their constituent parts with the true course of their iuices: the formation of the embryo, the construction of the seed and the encrease from that state to perfection including a new anatomy of plants. The whole from nature only. By JOHN HILL M. D. Lond. 4. c. f.

Eiusd. Hortus Kewensis secunda editio. Lond. 8.

Eiusd. The vegetable system or the internal structure and the life of plants, their parts and nourishment explained, their classes, orders, genera, and species ascertained and described in a method altogether new comprehending an artificial index and a natural system. with figures of all the plants designed and engraved by the Autor; the whole from nature only. Vol. XIV. et XV. fol.

Eiusd. herbarium Britannicum, exhibens plantas Britanniae indigenas, secundum methodum floralem nouam digestas, cum historia, descriptione, characteribus specificis viribus et vsibus; tabulis aeneis illustratum. Vol. I. Lond. 8. mai. c. f.

Eiusd. the family practice of physick or a plain intelligible and easy method of curing diseases with the plants of our own country. The asthma with bitter-sweet. The gravel with uva ursi. The dropsey with bark of elder. Bleedings with iuice of nettles. And other disorders with simple medecines prepared from such plants, which are safe and effectual in any hands, to be had at a small price in all places in town or country; and accompanied with such directions that any person may use them successfully for himself or his family: saving to all the danger of rough medecines

cines, and to the poor the expence of physicians and apothecaries. ib. 8. mai.

Polipody. The ancient doctrine of the virtues of that herb tried and confirmed. By J. HILL. Lond. 8.

Eiusd. a method of curing the jaundice and other diseases of the liver by the herb agrimony taken in sue manner of tea. ib. 8.

Briefe über verschiedene Gegenstände aus dem Reiche der Arzneywissenschaft von IO. LEONH. ELIAS HIRSCHEL. *Zweyter Theil.* Berlin, 8.

Eiusd. Gedanken von der Starrsucht oder Catalepsi nebst einigen Zusätzen zu den Gedanken von der Heilungsart der hinfallenden Sucht. ib. 8.

I. M. HOFFMANN'S Med. Doct. zu Franchfurt am Mayn, unpartheyische Nachricht und Beurtheilung an das vernünfftige Publicum, von den verächtigtigten TISSERANT und dessen Bemühungen kröpfte, Taube, Stumme, Bucklichte, Lahme, mit der hinfallenden Sucht behaftete und dergleichen mit seinen Händen zu heilen. Fr. am Mayn, 8.

Examen des principales méthodes d'administrer le mercure dans les maladies vénériennes par Mr. DE HORNE. à Paris, 8. Vol. I.

PHILIPP D'HUCQUETS *Arzney und Chirurgie der Armen, odzr allgemeines und nützliches Hausarneybuch. Aus dem Französischen.* Augsb. 8.

Dissertation sur le farcin, par Mr. MUREL. à Paris, 12.

IO. HUXHAMS *Sammlung medicinischer Schriften. Zwote vermehrte Auflage.* Bremen, 8.

CHRIST. FRID. IAEGER diss. inaug. de cantharidibus, earumque actione et usu. Resp. Christ. Ferdinand. Kayser. Tubing. 4.

Eiusd. diss. inaug. sistens experimenta de submersis cum subiuncto examine phaenomenorum, in iis obseruandorum. Resp. Eberh. Gmelin. ib. 4.

Practi-

Practical thoughts on the prevention and cure of the scurvy especially in the British navy. By WILL. JERVEY. Lond. 8.

A new system of midwifry in four parts; founded on practical observations, the whole illustrated with copper plates. By ROBERT WALLACE JOHNSON M. D. London, 4 mai.

10. IONSTONI historia naturalis de arboribus et plantis libri X. tabulis centum triginta septem, ab illo celeberrimo MATTHIA MERIANO aeri incisus ornati, ex scriptoribus tam antiquis, quam recentioribus maxima cura collecti, quos ob raritatem denuo inprimendos suscepit. Tom. II. CXXXVII tabulas exhibens. Heilbrunn, fol.

Traité des lésions de la tête par contre coup et des conséquences pratiques par Mr. DUPRE DE L'ISLE. à Paris, 12.

Mémoire sur la culture de l'Esparcette ou sainfoin par Mr. RIGAUD DE L'ISLE. à Valence en Dauphine, 8.

Eiusd. traité des maladies de la poitrine connues sous le nom, de phthisie pulmonaire, ou l'on développe les causes, qui concourent à les produire, les accidens, qui en résultent, et la manière de les traiter dans les différens degrés. ib. 12.

FRID. CHRIST. IUNCKER diss. inaug. de arthritide suppuratoria. Resp. C. L. Wagner, Hal. ad Salam, 4.

Eiusd. diss. inaug. de spasmo febrili, Resp. G. F. S. Cramer, ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de morbi ac symptomatis notione vera, Resp. C. O. Stegemann, ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de inflammatione pedis et abscessu femoris, sub curatione fracturae fibulae ortis, Resp. I. C. Rock, ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de chirurgiae, medicinae et philosophiae

phiae superstructae praestantia, Resp. E. S. Unk.
ib. 4.

JACOB KAAS diff. inaug. observationes quaedam
de borace, inprimis de eius sale narcotico. Traiect.
ad Rhen. 4.

ABRAH. GOTTH. KAESTNERS *Anfangsgründe
der höhern Mechanik der mathematischen Anfangs-
gründe, vierten Theiles zweyte Abtheilung.* Götting.
gen, 8 m. K.

*Lehrbegriff der gesammten Mathematik aufgesetzt von
WENCESLAUS IOH. GUSTAV KARSTEN
III. und IV Theil.* Greifswalde, 8. m. K.

FRANC. ANTON KELLER diff. inaug. de em-
pyematis singularis historia et epicrisi. Argent. 4.

SIMON HEINR. ADAM KEISERS *Versuch einer
theoretischen und practischen Einleitung in die allge-
meine und besondere Geschichte der Blattern oder
Pocken, Lemgo, 8.*

IO. CHRIST. KERSTEN sermo panegyricus, ad
augendum incolarum in Russia insufficientem nu-
merum pro ruricolis plebeiis maxime monita et
praecepta medica diaetetico-therapeutica. Mos-
cuae, 4.

Reply to Maxwells answer by way of dialogue. By
T. KIRKLAND. London, 8.

IO. THEOD. KLEINII *oryctographia Gedanensis
oder Beschreibung und Abbildung der in der Danzi-
ger und umliegenden Gegend befindlichen Versteine-
rungen, nebst 14 illuminirten Tabellen.* Nürnberg.
fol. min.

*Vergnügen der Augen und des Gemüths in Vorstellung
einer allgemeinen Sammlung von Schnecken und Mu-
scheln, welche im Meere gefunden werden, heraus-
gegeben von GEORG WOLFGANG KNORR und
dessens Erben in Nürnberg. 4. 4ter Theil.*

ANTON KOCLIANS *Prüfung der Ursachen von*
der

der Hornviehseuche mit dem Vorschlage, auf was Art derselben am sichersten Einhalt gethan werden könne. Wien, 8.

Supplementum florae Gryphicae, herbationibus accommodatum scripsit ALEXANDER BERNH. KÖLPIN. Gryphiswald. 8.

L. S. KOREFF diff. inaug. de causis febrium intermittentium autumnalium. Hal. ad Salam, 4.

G. F. KORDENBUSCHENS *Bestimmung der denkwürdigen Durchgänge der Venus durch die Sonne 1761. Nurnb. 4. mai. mit illuminirten K.*

CHRIST. GOTTL. KRATZENSTEIN diff. inaug. de duplici febrium indole. Auctor et Resp. Io. Clemens Tode. Hafn, 8.

Verzeichniß der vornehmsten Schriften von der Electricität und den electrischen Curen gesammelt von D. IOH. GEORG KRÜNITZ Leipz. 8.

IGNAT. XAVER. EMERIC. LACHAUSSE diff. inaug. sistens observationum bigam. Argent. 4.

Récherches sur la cause de la pulsation des artères, sur les mouvemens du cerveau et sur la coeune du sang par Mr. DE LAMURE Doyen des Professeurs Royaux. à Montpellier, 8.

Du passage de venus devant le soleil en 1769. par Mr. DE LA LANDE. à Amst. 4.

IO. IOACH. LANGENS *Anweisung zur mineralogia metallurgica mit Anmerkungen* IOH. CHR. MADIHNS. Halle, 8.

IO. COAKLEY LATTSON diff. inaug. sistens observationes, ad vires theae pertinentes. L. B. 4.

LEHMANN V. SAGE

H. B. L. LEMBKEN'S *Beantwortung der Schrift des Herrn D. I. I. WALLBAUMS die Beschwerlichkeiten der Geburtshülfe aus Beyspielen erwiesen. Lübeck und Leipzig, 4.*

LEBR. FRID. BENI. LENTINI observationum medicarum fasciculus III. Cellae, 8.

G. F. LEUTNER diff. inaug. de nonnullis circa sudores frigidos in febre acuta attendendis. Hal. ad Sal. 4.

Précis de la médecine pratique contenant l'histoire des maladies et la manière de les traiter avec des observations et remarques critiques sur les points les plus intéressans par Mr. LIEVTAUD. à Paris, 8. Voll. 2.

Eiusd. synopsis vniuersae praxeos medicae. Edit. noua multo amplius et accuratior. ib. 4. Voll. 2.

CAROL. LINNAEI systema naturae per tria regna naturae, secundum classes, ordines genera, species cum caracteribus et differentiis. Tom. I. II. III. Hal. ad Sal. 8. mai.

Eiusd. amoenitates academicae seu dissertationes variae physicae, medicae, botanicae antehac seorsim editae nunc collectae et auctae cum tabulis aeneis. Vol. VII. Holm, 8 mai.

CHRIST. GOTTL. LUDWIG institutiones medicinae clinicae praelectionibus academicis accommodatae. Ed. 2. Lips. 8.

Eiusd. progr. de lucubrationis damnis, in memoriam Sylversteinianam. ib. 4.

IOH. GOTTLIEB LEHMANN'S kurzer Entwurf einer Mineralogie zum Gebrauche der Vorlesungen, 3te Auflage. Nürnberg. 8.

Lezioni di chirurgia dette da IPPOLITO ANDREA LOMI Fiorentino. Date alla luce dal Dottor LVCA GHERARDINI. In Firenze, 4.

A. C. LORRY von der Melancholie und melancholischen Krankheiten. Aus dem Lateinischen übersetzt von M. C. A. W. mit einer Vorrede von D. CARL CHRIST. KRAVSE. Frankfurt. 8 mai.

ANT. LOVIS de methodi Hawkinsianae in calculorum sectione praestantia positiones anatomicae et chirurgicae. Resp. Petr. Faguer, Paris, 4. c. f.

C. LUCAS *Versuch von Wasser 3ter Theil, von natürlichen Bädern. Aus dem Englischen übersetzt.*
von IOH. ERNST ZEIHEN. Altenb. 8. mai.

Astronomical observations made in St. John's college Cambridge in the years 1767. and 1768 with an account of several astronomical instruments.
By M. LINDLAM. Cambridge, 8.

Procédés chymiques rangés méthodiquement et dé-
finis: on y a joint le précis d'une nouvelle table
des combinaisons ou rapports pour servir de suite
aux instituts de chymie par Mr. DE MACHY Apo-
thicaire des académies Impériale des curieux de
la nature et Royale des sciences de Prusse. à Pa-
ris, 12.

Mémoire sur l'inoculation de la petite vérole, par
Mr. MANGIN. à Paris, 8.

CHPH. ANDR. MANGOLDI opuscula medico-
physica collegit et edidit ERNEST. GODOFR.
BALDINGER. Altenb. 8.

Mémoire sur la manière d'agir des bains et d'eau
douce et d'eau de mer et sur leur usage, qui a
remporté le prix en 1767. au jugement de l'Aca-
demie Royale de belles lettres, sciences et arts de
Bordeaux par Mr. MARET. à Paris et a Bor-
deaux. 8.

Viaggi per l'isola di Cipro e per la Syria e Palaesti-
lina fatti da GIOVANNI MARITI Fiorentino
dall a. 1760 al 1768. in Lucca. 8 mai.

Nouvelle méthode facile et curieuse pour connoître
le pouls par les notes de la musique par feu Mr.
F. N. MARQVET; seconde édition augmentée de
plusieurs observations et reflexions critiques et
d'une dissertation en forme de thèse sur cette mé-
thode, d'un mémoire sur la manière de guérir la
mélancholie par la musique et de l'éloge histori-
que de Mr. MARQVET. Par PIERRE JOSEPH
AVCHOUZ. à Amstear et à Paris, 8.

Pratique

Pratique de l'hydropisie et de la jaunisse, développée par l'expérience, auquel on a joint quelques observations anatomiques et pratiques de quelques médecins sur d'autres maladies par Mr. F. N. MARQUET; révisé par Mr. BUCHON. Paris, Vol. 1.

Neues systematisches Conchylien-Cabinet geordnet und beschrieben von FRIDR. HEINE. WILLH. MARTINI Der Arzneygelahrtheit Doctor und Practicus in Berlin, und unter dessen Aufsicht nach der Natur gezeichnet und mit lebendigen Farben erleuchtet. Erster Band. Nürnberg. fol.

Zweytes Dutzend Beobachtungen, welche das Hirn betreffen von FERDINAND MARTINI. Kopenhagen. 8.

I. H. MAUGLIERE nomenclatura critica morborum ocularium, or a critical index to the distempers of the eyes. Lond. 8 mai.

Expositio de transitu veneris ante discum solis die 23. maii 1769. Auctore CHRIST. MAYER. Petropol. 4. c. f.

10. FRID. MAYERS Fürstl. Hohenloh. und Waldenburg Schillingsfürstischen Pfarrers zu Kupferzell Beyträge und Abhandlungen zur Aufnahme der Landwirthschaft nach den Grundsätzen der Naturlehre und der Erfahrung entworfen. Frankf. am Mayn. 8.

F. C. MEDICVS von dem Bevölkerungsstande in Churpfalz vorzüglich in Mannheim. Frankfurt und Leipzig, 8.

FRANC. CAROL. MELZER diss. inaug. de hernia crurali incarcerata. Argentorat. 4.

Medicinische Abhandlungen von den Vorbauungsmitteln nach den Tissotischen Grundsätzen entworfen, von CHRIST. JACOB MELLIN. Langensalze, 8.

Manière

Manière d'agir des bains d'eau douce et d'eau de mer par Mr. MERET Médecin à Dijon. Pièce qui a remporté le prix de l'Académie de Bordeaux. à Paris, 8. Vol. I.

10. FRID. MEYERS *Lehre, vom Gypse, als einem guten Dunge zu allen Erdgewächsen.* Anspach, 4.

Elementa physiologiae medicae Hämbergeriae, in usum praelectionum academicarum concinnata edidit CHRIST. THEOPH. MEYER, M. D. Ienae, 8.

De l'éducation des enfans tant physique que morale par Mr. THEO. SALOM. DE MEZA Médecin Portugais et Practicien à Copenhague depuis 16 ans. Copenhag. 8.

GEORG. PHILIPP. MICHAELIS diss. inaug. prolapsus ventriculi ab umbilico, Resp. Joh. Iust. Ebert. Marburg. 4.

Observations on the asthma and on the hooping cough. By JOHN MILLAR M. D. Appendix containing remarks of asa foetida. Lond. 8 mai.

Eiusd. Bemerkungen über die Engbrüstigkeit und das Hühnerweh. Nebst einem Anhang von der stinkenden Asa. Aus dem Englischen übersetzt von D. c. C. KRAUSEN. Leipzig, 8.

PHILIPP MILLERS *Gärtners der Apothecker-gesellschaft in den botanischen Garten zu Chelsea, allgemeines Gärtnerlexicon, d. i. ausführliche Beschreibung der Geschlechter und Gattungen aller und jeder Pflanzen, nach dem neuesten Lehrgebäude des Ritters Linné eingerichtet, worinnen zugleich eine Erklärung aller botanischen Kunstwörter, und eine auf vieljährige Erfahrung gegründete praktische Anweisung zum Garten- Acker- Wein- und Holzbau enthalten ist. Nach der allerneuesten, sehr vermehrten und veränderten Ausgabe. Aus dem Englischen übersetzt. Erster Theil, Nürnberg. 4.*

Eiusd. Abbildungen der nützlichsten schönsten und seltensten Pflanzen, welche in seinem Gärtnerlexicon Tom. XVII. Pars IV. A a a vorkommen,

vorkommen, auf das genaueste, nach den von der Natur genommenen Zeichnungen, in Kupfer gestochen und illuminirt, auch mit einer ausführlichen Beschreibung und Anzeige der Classen, worunter sie nach RAI, TOURNEFORTII und LINNAEI Classification gehören, erläutert. Aus dem Englischen übersetzt. Nürnberg. fol.

P. G. MILLORADOVICS diss. inaug. de surditate, ex retropulsa crusta lactea orta. Hal. Magd. 4.

10. MITCHELL diss. brevis de principiis botanicorum et zoologorum, deque nouo stabiliendo naturae rerum systemate congruo cum appendice aliquot generum plantarum recens conditorum et in Virginia observatorum. Norimberg. 4.

Traité de la vitriolisation et de l'alunation, ou l'art de fabriquer les vitriols et l'alun. Avec une dissertation sur la minéralisation et sur l'état du soufre dans les mines et les métaux. Par Mr. MONNET. à Amsterdam et à Paris. 8. c. f.

Médecine d'armée, ou traité des maladies les plus communes parmi les troupes dans les camps et les garnisons par Mr. MONRO médecin des armées Britanniques. Traduction de l'Anglois avec des augmentations considérables par Mr. LE BEGUE DE PRESLE Docteur Régent de la Faculté de Médecine de Paris, Censeur Royal. Ouvrage, qui contient des recherches sur les progrès de la médecine d'armée et le catalogue de livres publiés sur ses diverses parties: Les moyens de fortifier et conserver la santé des troupes dans les camps et les garnisons. L'établissement et l'administration des hôpitaux militaires soit fixes, soit ambulans avec leurs réglemens. Les symptômes, le traitement et les remèdes des maladies communes parmi les troupes dans les camps et les garnisons. Tome premier contenant le discours préliminaire et l'introduction. Tome second

second contenant les symptomes et le traitement
des maladies. à Paris, 8.

ANTON. MONTANI de remediis tractatus Pisae,
8 mai.

10. AUG. MONTANI diss. inaug. de curatione vl-
cerum per puris resorptionem. Erford. 4.

Mémoire sur la meilleure manière d'ensemencer les
terres par le Sieur ARMAND MONTREAL de
Montpellier. à Montpellier, 4.

10. BAPTIST. MORGAGNI de sedibus et caussis mor-
borum per anatomén indagatis. L. B. et Lipsf.
4 mai.

Eusd. the seats and causes of diseases illustrated by
anatomy translated by B. ALEXANDER. Lond.
4. Vol. I-III.

SIEG. MÜLLER diss. inaug. sistens raram de cal-
culo vesicae observationem et epicrisin. Argen-
tor. 4.

10. ANDR. MURRAY *Abhandlungen von einer
böartigen Bräunie und einer widernatürlichen Haut
in der Luftröhre; von den Krankheiten der Kinder
im Mutterleibe etc.* Göttingen und Gotha, 8.

Eiusd. de vermibus in lepra obuiis, iuncta leprosi hi-
storia et de lumbricorum setis, obseruationes, re-
giae societati scientiarum, Gottingensi praelectae.
Gotting. 8. c. fig. aen.

1. N. DE NECKER deliciae Gallo-Belgicae sylue-
stres s. tractatus generalis plantarum Gallo-Bel-
gicarum ad genera relatus cum differentiis spe-
cificis secundum principia Linnaeana. Tom. I.
II. Francof. ad Moen, 8. c. f.

Nouvelles recherches sur les découvertes microscopiques etc. de l'Abbé SPALLANZANI avec des
notes, des recherches physiques et métaphysi-
ques sur la nature et la religion et une nouvelle
théorie de la terre par M. NEEDHAM F. R. S.
etc. à Paris, 8. mai.

FRANC. ALEXANDR. NEUHAUS diff. inaug.
sistens colicae hystericae casum cum sua epistola.
Argentorat. 4.

E. A. NICOLAI *Pathologie, erster Band. Halle, 8.*

ADAM NIETZKI diff. inaug. de febris malignae
ex hectica ortu eiusque eventu. Resp. C. F.
Leutner, Hal. ad Sal. 4.

Cours de médecine pratique redigée d'après les
principes de Mr. FERREIN par Mr. AR-
NAULT DE NOBLEVILLE. à Paris, 12.
Vol. I. II. III.

L'art des expériences ou avis aux amateurs de la
physique, sur le choix, la construction et l'usage
des instrumens, sur la préparation, et l'emploi
des drogues, qui servent aux expériences par Mr.
l'Abbé NOLLET de l'Académie royale des scien-
ces etc. ib. 12. Vol. I. II. III.

*Eiusd. Vergleichung der Wirkungen des Donners mit
den Wirkungen der Electricität. Leipz. 8.*

J. PHILIPP NONNE diff. inaug. de antispasmo-
dicorum modo agendi et vsu. Resp. Rudolph.
Angust. Benedict. Saltzmann, Erford. 4.

ANDR. NUNN diff. inaug. de duabus propi-
perinaeum fistulis, vrinam purulentam ex-
cernentibus. Resp. Matth. Franc. Alix. ib. 4.

*Eiusd. diff. inaug. de peripneumonia. Resp. Jo.
Willh. Bornmann, ib. 4.*

GER. CHRIST. OEDERS *Verzeichniß der in den
Königl. Dänischen Landen bereits gefundenen und
vermuthlich wildwachsenden Kräuter. Copenhagen,
8 mai.*

Eiusd. Nomenclator botanicus, ib. 8.

*Abbildung der wilden Bäume, Stauden und Buschge-
wächse, welche nicht nur mit Farben nach der Natur
vorgestellet, sondern auch nach ihrer wahren Beschaf-
fenheit, nach den Stand ihrer Blätter, nach ihrem
Wachstume und Alter, das sie gewöhnlich erreichen,
nach*

nach ihrer Erziehung und Pflege, die sie erfordern, kurz und gründlich beschrieben werden von CARL CHRISTOPH OELHAFEN VON SCHOELENBACH der Reichsstadt Nürnberg Waldamtman. Herausgegeben, verlegt und mit den in Kupfer gestochenen und illuminirten Abbildungen versehen von ADAM WOLFGANG WINTERSCHMIDT Kunstverleger und Kupferstecher in Nürnberg. 4.

FRID. CPH. OETTINGER de viribus radices rubiae tinctorum antirrhachiticis. Tubing. 4.

SIM. PALLAS praktische Anleitung die Knochenkrankheit zu heilen. Berl. und Stralsf. 8.

Spicilegia zoologica, quibus novae inprimis et obscurae animalium species iconibus, descriptionibus atque commentariis illustrantur cura PET. SIM. PALLAS Fasciculus V. VI. et VII. Berlin. 4. c. f.

Eiusd. Naturgeschichte merkwürdiger Thiere in welcher vornehmlich neue und unbekannte Thierarten durch Kupferstiche, Beschreibungen und Erklärungen erläutert werden. Aus dem Lateinischen von E. G. BALDINGER. Erste Sammlung. Berlin und Stralsund, 4.

Traité historique et pratique de la gravure en bois, par Mr. PAPILLON graveur en bois ancien associé de la société anatomique des arts; ouvrage enrichi de plus de mille morceaux de sa composition et de sa gravure. à Paris, 8. Vol. I. II.

Avis au public sur son plus grand intérêt, ou l'art de se préserver de la petite vérole réduit en principes et démontré par l'expérience par Mr. FAULET. à Paris, 12.

Chymisch-medicinische Abhandlung von denen destillirten Wassern und brennenden Geistern, dargestellt von D. IOH. PAULI. Kopenhagen, 8.

IO. THADDAEUS ANTON PEITHNERS erste Gründe

Gründe der Bergwerkswissenschaften aus dessen physisch metallurgischen Vorlesungen. Prag, 8 mai.

Indian zoology P. I. By TH. PENNANT. Lond. fol. c. fig. color. distinct.

Experiments and observations on water, particularly on the Hara pamp water of Manchester. By TH. PERCIVALL. ib. 8 mai.

Discours sur la physionomie et les avantages de connoissances physionomiques par DOM. PERNET- TVS. à Berlin, 8.

La pagonotomie, ou l'art d'apprendre à se raser soi même, avec la manière de connoître toutes sortes de pierres propres à affiler tous les outils ou instrumens tranchans et les moyens de préparer les cuirs pour repasser les rasoirs, la manière d'en faire de très bons; avec le secret du fameux rouge d'Angleterre pour le poli de l'acier, approuvé par l'Academie royale des sciences suivi d'une observation importante sur la saignée par I. I. PERRET maître et marchand coutellier, ancien iurégarde. Paris, 12. Vol. I.

P. PETERSENS *Beschreibung der Königlichen Re- seapotheke nebst Anweisung, wie die Krankheiten, welche Reßenden zustoßen, erkannt und gehoben werden. Lübeck, 8.*

CHR. ANT. PEUSCHELS *Abhandlung der Physiognomie, Metoposcopia und Chiromantie etc. Leipz. 8. m. K.*

M. VAN PHELSUM *historia ascaridum pathologica. Leoward. 8.*

Eiusd. explicatio partium phytographiae LEONH. PLUKENETI. Harling. 4.

JOSEPH IACOB PLENCKS *neues Lehrgebäude von Geschwülsten. Aus dem Lateinischen übersetzt. Dresden und Leipzig, 8.*

Eiusd. Anfangsgründe der Geburtshülfe. Erster und zweyter Theil. Wien, 8 mai.

105. IAC. PLECKS *neue leichte Art dem mit der
Lustseuche angeflekten Kranken das Quecksilber zu
geben. Aus den Lateinischen übersetzt. Zweyte
verbesserte und vermehrte Auflage. Dresd. u. Lpz. 8.*

*Eiusd. Sammlung von Beobachtungen über einige Ge-
genstände der Wundarzneykunst. 1ster Th. ib. 8.*

*Traité des affections vaporeuses des deux sexes par
Mr. POMME. à Paris, 12. Vol. 1. II.*

*Physiocratie ou constitution naturelle du gouverné-
ment le plus avantageux au genre humain par*

Mr. DU PONT. à Berne, 8. Tom. I- VI.

*Observations on the nature and consequences of
those iniuries to which the head is liable from
external violence. By PERCIVALL POTT.*

Lond. 8.

*Eiusd. Bemerkungen über den Wasserbruch und andere
Krankheiten der Hoden; nebst eben desselben Bemerk-
ungen über Beinbrüche und andere Verrenkungen.*

Aus dem Englischen übersetzt. Kopenhagen, 8.

*Landwirthschaftliche Erfahrungen zum Besten des Land-
mannes. Eine Wochenschrift von IOH. HEINR.*

*PRATIE. Zweytes und drittes Quartal. Altona,
8. mai.*

*An account and method of cure of the bronchocela
or derbyneck. To which are subjoined remarks
on some parts of M. ALEXANDER's experimental
essays. By THOM. PROSSER. Lond. 8. mai.*

*De la conservation des enfans ou les moyens de les
fortifier, de les préserver et guérir des maladies,
depuis l'instant de leur existence, iusqu'à l'âge de
puberté par Mr. RAULIN. Tom. II. à Paris, 12.*

*Eiusd. Von Erhaltung der Kinder von dem ersten Au-
genblicke ihres Entstehens an bis zu ihrer Mannbar-
keit. Aus den Französischen. Erster Theil. Leip-
zig, 8 mai.*

Eiusd. Instructions succintes sur les accouchemens,

en faveur des sages femmes de Province, faites par ordre du ministère. à Paris, 12. c. f.
Eiusd. observations sur l'usage des eaux minérales de Pougues avec l'analyse chimique de mêmes eaux par Mr. COSTEL. ib. 12.

Catalogue raisonné des tableaux, bronzes, terres cuites, figures et bustes de plâtre, dessins en feuilles et sous verre, estampes de toutes les écoles livres d'estampes et bijoux, qui composent le cabinet de feu Mr. CAYEUX sculpteur ancien officier de l'Academie de Saint Luc. Par PIERRE REMY, ib. 12.

La botanique mise à la portée de tout le monde, ou collection des planches représentant les plantes usuelles d'après nature avec le port, la forme et les couleurs, qui leur sont propres, gravées d'une manière nouvelle par Mr. REGNAULT de l'Academie de peinture etc. ib. fol. mai.

Essai sur les écrouelles par Mr. RENARD Doct. en médecine. ib. 12.

J. A. H. REIMARI *Ursache des Einschlagens vom Blitze nebst dessen natürlichen Abwendungen von unsern Gebäuden.* Langensalza, 8.

IOH. IAC. REINHARDS *Marggräflisch Baden-Durlach wirklichen geheimden Rath's vermischte Schriften. Achtes Stück mit zwei Kupferplatten und Register über das ganze Werk.* Franckfurt und Leipz. 8. (Plurima oeconomiam concernunt.)

SAMUEL ABRAH. REINHOLD *diff. inaug. de aconito napello.* Argentorat. 4.

MELCH. REYE *diff. inaug. de dolore colico.* Götting. 4.

Histoire naturelle de l'air et des météores par l'Abbé RICHARD Vol. 6. à Paris, 12.

CHRIST. RICKMANN *diff. med. de usu atque abusu medicamentorum terrarum absorbentium.* Auctore Henr. Carol. Reich. Ien. 4.

10. CHRIST. RIEDELS *verbessertes und vermehrtes Gartenlexicon, nebst einem nützlichen Garten-calender.* Nordhausen, 8.

DE LA RIVIERE V. DUMOULIN.

Parallèle de la condition et des facultés des hommes avec la condition et la faculté des autres animaux traduits de l'Anglois par Mr. ROBINET. Bouillon, 12.

Oekonomische Reliquien in Zehenden abgetheilt, als eine Fortsetzung der Abhandlung von gelehrten Landwirthen. Erstes Zehend, verfertigt von FRIEDRICH MORITZ VON ROHR Herzogl. Würtemberg Oelßnischen-Regierungsr. Breslau, 8. mai.

Beschreibung einer glücklich abgenommenen krebshaf-ten Brust von 12 medicinischen Pfunden, an einer 62-jährigen Frau im Lazareth des Königl. großen Hospitals von IOH. IAC. ROSCIUS. Königsb. 4.

L'art du menuisier contenant 40 feuilles et 50 planches, faisant le quarante-troisième cahier de la description des arts et métiers par MM. de l'Academie royale des sciences. Par M. ROYBO fils compagnon menuisier. à Paris, fol.

La toilette des pieds, ou traité de la guérison des cors, verrues et autres maladies de la peau: et dissertation abrégée sur le traitement et la guérison des cancers. Par le Sieur ROUSSELOT Chirurgien. ib. 12.

I. F. RÜBELS *gründliche Untersuchung und Beantwortung wie alle Arten von Friesel zu curiren sey?* Franchf. am Mayn, 8.

Examen chymique de différentes substances minérales. Essais sur le vin, les pierres, le bézoards et d'autres parties d'histoire naturelle et de chymie. Traduction d'une lettre de Mr. LEHMANN sur la mine de plomb rouge. Par Mr. SAGE. à Paris, 12.

ULRICH CHRISTOPH SALCHOW *chirurgische Betrachtungen zur Befestigung der unnöthigen Amputation und des Nutzens der Bleymittel. Hamb. 8.*
 GEORG SANDEMANN *diff. inaug. de rheu pal- mato. Edimburghi, 4.*

Theſaurus diſſertationum, programmatum aliorum- que opusculorum ſelectiſſimorum, ad omnem me- dicinae ambitum pertinentium, collegit, edidit et neceſſarios indices adiunxit EDUARDUS SAN- DIFORT. Vol. IIdum. Roterodam. c. tab. aen.

Eiusd. natuur en genees kundige bibliotheek. Be- vattende den zaakelyken inhoud der nieuwe wer- ken, welke in de geneeskunde en natuurlyke hi- storie buiten ons vaderland uitkomen. Vyfde Deel In's Gravahage. 8 mai.

IAC. CHRIST. SCHAEFFER *Abbildung und Be- schreibung einer dreyſach nützlichen Sägemaschine, zum Holzſchneiden in der Wirthſchaft, zur Leibri- bewegung für Gelehrte und Kränkliche, und zum Steiſchneiden, für die Naturalienſammlungen. Re- gensb. 4. m. K.*

Eiusd. Entwurf einer allgemeinen Farbenverein, oder Versuch und Muſter einer gemeinnützigen Beſtim- mung und Benennung der Farben. Nebſt zwey aus- gemahlten Kupfertafeln. ib. 4.

Eiusd. icones inſectorum Ratisbonenſium. ib. 4 mai. c. 200. tab. pict.

Eiusd. erſtere Verſuche mit Schnecken. ib. 4. m. K.

Eiusd. fernere Verſuche mit Schnecken. ib. 4. m. K.

FRANC. XAVIER SCHEIGL *diff. inaug. de auxi- liis efficacioribus ad vitam, in viſo mortuo, reſtau- randam. Vienn. 8.*

Bericht von den heilſamen Wirkungen der Kinkina oder Peruvianiſchen Rinde, und von der Wichtigkeit der Vorurtheile, welche das Publicum gegen dieſe Rin- de noch hat, mit einem Anhang von den innerlichen Gebrauche

Gebrauche des Schierlings, Bilfenkrautes und Münchshappen extractes von IOH. GEORG SCHENK-BECHER. Riga und Mietau, 8 mai.

C. A. SCHLÜTERS gründlicher Unterricht von Hüttenwerken. Braunschweig, fol. m. K. (noua edit.)

IO. ANT. SCOPOLI Einleitung zur Kenntniz und Gebrauch der Fossilien für die Studierenden. Riga und Mietau, 8.

Eiusd. annus I. et II. historico naturalis descriptiones auium musei proprii earumque rariorum, sistens, quas vidit in vivario Augustissimi Imperatoris et in museo excellent. comitis FRANC. ANNIB. TURRIANI. Lips. 8.

IO. CHRIST. DAN. SCHREBERS Beschreibung der Gräser mit ihren Abbildungen nach der Natur. Leipz. fol. erster Theil.

PH. GEORG. SCHROEDER diss. inaug. de pleuritidum partitione, inprimis quoad febrium, iis coniunctarum, differentias analecta. Resp. et Auct. Frid. Chph. Ellert. Gotting. 4.

Eiusd. diss. inaug. de haemorrhagiis febrilibus. Resp. With. Chph. Reichmann. ib. 4.

Eiusd. diss. inaug. de febrilibus metastasibus. Resp. Io. Andr. Lohr. ib. 4.

FRID. IOS. GULIELM. SCHROEDER diss. inaug. de obstructione vasorum et morbis, ab ea pendentibus. Resp. Ernest. Alexandr. Bock. Marburg, 4.

Anthropotheologia, d. i. Anweisung, wie man aus der Betrachtung des Menschen, nämlich seines Leibes, dessen Glieder, und deren Verrichtungen, der Seele und ihren Kräften, Vermehrung und Unterhaltung des menschlichen Geschlechts, des Lebens, der Geburt, des Alters, Lebensziels, Krankheiten, Todes und Auferstehung von den Todten, die Allmacht, Weisheit, Gerechtigkeit, Güte und Vorsorge Gottes

tes erkennen könne, zur Verherrlichung des großen Gottes und Erbauung des Nächsten, vorgestellt von IO. HEINR. SCHVETTE M.D. Landphysicus des Herzogthums Cleve etc. Halle, 8.

IO. FRID. SCHÜTZENS gründliche Anweisung zur Hebammenkunst. Hildburgshausen, 8.

Des Herrn D. DAVID VON SCHVLZ Unterricht von der Einpfropfung der Pocken. Aus dem Schwedischen übersetzt von IO. ANDR. MURRAY, Göttingen und Gotha, 8.

IO. STEPHAN SCHWABE *Vorschläge zur Holzvermehrung und Anweisung zum Holzbaue mit vielen eigenen und fremden Anmerkungen. Schwerin, 8 mai.*

CHRIST. LUDOV. SCHWEICKHARD. *diff. inaug. sistens obseruationem, de non necessaria funiculi vmbilicalis deligatione cum sua epicrisi. Argentor. 4.*

Das gesunde Landleben von D. CHRIST. GOTH. SCHWENCKEN. Dresden, 8. (edit. 2.)

GEORG. FRID. SIEGWARD *diff. inaug. sistens historiam gemellorum coalitorum monstruosam, pulchritudine spectabilium. Resp. August. Ioh. David Siegwart. Tübing. 4. c. f.*

Eiusd. diff. inaug. de vegetabilium vltiori indagine eiusdemque necessitate et vtilitate. Resp. Car. Chph. Hiller. ib. 4.

PETR. SIGORNE *socii Sorbonici etc. praelectiones astronomiae Newtonianae ad vsum studiosae iuuentutis, ab ipso Auctore plurimum auctas et emendatas edidit FRID. AUG. BOECKIUS Philosoph. Prof. Tubingensis etc. Accessit epistola Auctoris ad editorem de luce et attractione. Tübing. 8.*

CAR. CASPAR. SINBOLD *collectio obseruationum medico chirurgicarum. Fascicul. I. Bamberg. et Wurceburg. 4. c. f.*

Des Freyherrn VON SIND vollständiger Unterricht
in den Wissenschaften eines Stallmeisters. Göttingen und Gotha, fol. m. K.

MARTIN SLABBEA natuurlyke belastingingen behelzende microscopische Waarneemingen van in en uitlandsche water en land dieren. Te Haarlem, 4 mai. c. f.

IOS. VON SONNENFELS *Abhandlung von der Theurung in grossen Städten und den Mitteln derselben abzuheffen.* Leipz. 8.

Des Herrn Abt SPALLANZANI *physicalische und mathematische Abhandlungen.* Leipz. 8 mai. m. K.

IAC. REINH. SPIELMANN *diff. inaug. sistens examen acidi pinguis.* Resp. Michael. Frideric. Boehm. Argent. 4.

Eiusd. *plerum Argentoratensium fasciculus I.* Resp. Io. Iac. Spielmann. ib. 4.

P. N. SPRENGELS *Fortsetzung der Handwerker und Künste in Tabellen. Vierte Ausgabe, welche die Bearbeitung der Edelgesteine, des Bleies, Zinns, Kupfers und Messings enthält.* Berlin, 8. m. K.

IO. CHRIST. EHRLICH SPRINGER *physicalisch practische dogmatische Abhandlung von den deutschen Weinbaue mit einer vorangeschickten Betrachtung über den Nutzen des Weinbaues und die Nothwendigkeit des Buxus.* Lemgo, 8.

Physiological essays and observations. By JOHN STEDMANN. M. D. Edinburgh, 8. c. f.

ANTON STOERK. *libellus, quo demonstratur, herbam, veteribus dictam flammulam Iouis, posse tuto et magna cum vtilitate exhiberi aegrotantibus.* Vienn. 8. c. f.

Eiusd. *zwo Abhandlungen vom Nutzen und Gebrauche des Brennkrautes oder der aufrechten brennenden Waldrebe und des weissen Diptams oder Escherwurz. Aus dem Lateinischen übersetzt.* Frankf. und Leipz. 8. m. K.

L. I. D. SVCKOWS *der Naturlehre öffentlichen Lehrers zu Iena Entwurf einer physischen Scheidekunst.* ib. 8.

GEH. VAN SWIETEN *Erläuterung der Boerhaavischen Lehrsätze von Erkenntnis und Heilung der Krankheiten. Aus dem Lateinischen übersetzt, dritten Theiles erster und zweyter Band. Wien, 4. Beyträge zur Naturkunde des Herzogthums Lüneburg, gesammelt von IOH. TAUBE. Zweytes Stück, Zelle, 8.*

Treatise on the ananas or pine-apple. By A. TAYLOR. Lond. 8. c. fig.

The natural history of four-footed beasts. By T. TELLENOTH. Embellished with curious cuts. ib. 16. (*Nomen Auctoris fictum.*)

MAR. GERH. THILENII *kurzer Unterricht für die Hebammen und Wöchnerinnen auf dem Lande.* Cassel, 8.

The medical miscellanies or a collection of cases tracts and commentaries, exhibiting a view of the present state of medicine and chirurgical practice and literature in England. By T. THOMBINSON. Lond. 8.

Avis au peuple sur la santé par Mr. S. A. TISSOT, Quatrième édition originale. à Paris, 12. Vol. I. Eiusd. Aviso al popolo intorno alla fanita, tradotta dal Francese, arricchita et illustrata di prefazione, note ed alcune dissertazioni dal D. GANDINI Genova e Dresda, 8. Tom. I. II. III.

Eiusd. von der Gesundheit der Gelehrten. Aus dem Französischen. Neue Auflage. Leipz. 8.

Eiusd. Anleitung für Gelehrte und Personen von einer sitzenden Lebensart in Absicht auf ihre Gesundheit, nebst GOTTLIEB SUCHERS Anleitung zur Gesundheit des Geistes oder Naturgeschichte des Weisen. Hamburg, 8.

S. A. TISSOTS on diseases incident to literary and sedentary persons. The second edition with a preface and notes. By I. KIRKLAND. Lond. 8.

Eiusd. de la santé des gens de lettres. à Berne, 8.

Eiusd. von der Onanie oder Abhandlung über die Krankheiten, die von der Selbstbefleckung herrühren. Nach der dritten, beträchtlich vermehrten, Ausgabe aus den Französischen übersetzt. Eisenach, 8.

Eiusd. opuscula medica: diss. de febris biliosis siue historia epidemicae biliosae Lausannensis anni 1755, accedit tentamen de morbis ex manu- turatione. Collegit et edidit C. G. BALDINGER Cellae, 8.

I. DAN. TITII diss. artis instituendi observationes meteorologicas primae Aeneae. Resp. Frid. Wilh. Heun. Witeberg. 4.

Histoire générale de l'Amérique depuis sa décou- verte; qui comprend l'histoire naturelle, ecclé- siastique, militaire, morale et civile, des con- trées de cette grande partie du monde par le P. TOURON. à Paris, 12. Voll. 8.

Mémoires et observations de chirurgie. Par Mr. TRECOURT. à Bouillon et à Paris, 8.

CHRIST. IAC. TREW aneurysmatis spurii, post venae basilicae sectionem orti, historia et curatio. Norimb. 4.

DAN. WILHELM. TRILLER diss. inaug. de hor- rore in febris exanthematicis, praesertim vario- lis, signo plerumque letali. Resp. Christ. Gotth. Schatter. Viteberg. 4.

Eloge de Mr. LE CAT par Mr. VALENTIN du collège royal de chirurgie de Paris. à Paris, 8 mai.

RUDOLPH AUGUST. VOGEL diss. inaug. de curatione canceri occulti et aperti, per aquam calcis vivas potam praestita. Resp. *Gottfr. Michael Hermann Baumbach*. Goetting. 4.

Eiusd. diss. inaug. de simulatis morbis et quomodo eos dignoscere liceat. Resp. *Io. Iac. Iansen*. ib. 4.

Eiusd. neue medicinische Bibliothek. Des 7ten Bandes 1tes und folgende, des 8ten Bandes 1stes Stück. B. 1.

Les singularités de la nature par Mr. **DE VOLTANRE**. Genève, 8.

I. Description d'une belle grive d'Amérique. II. Description du coq des roches américain par Mr. **VOSMAER**. Amsterdam. 4.

IO. AVG. VNZERS Arzt, eine medicinische Wochenschrift 12 Theile in 6 Bänden. Vermehrt und verbesserte Ausgabe. Hamb. und Lüneb. 8 mai.

Eiusd. medicinisches Handbuch. I. Theil. Hamb. 8 mai.

Eiusd. Sammlung kleiner physicalischer Schriften, zwey Theile. Hamb. und Lüneburg, 8.

Eiusd. Briefe von den Veränderungen des Erdbodens und der Entstehungsart des Erdbebens. ib. 8.

Die Naturgeschichte der Versteinerungen zur Erläuterung der *Knorr'schen* Sammlung von Merkwürdigkeiten der Natur. Herausgegeben von **I. F. L. WALCH**. Des zweyten Theils zweyter Abschnitt. Nürnberg. 8.

Eiusd. Steinreich systematisch entworfen. Neue sehr vermehrte Auflage. Halle, 8 mai.

IO. IVL. WALLBAVMS Verzeichnis einer vollständigen Apotheke. 2ter Theil, Leipz. fol.

Eiusd. Beschwerlichkeiten der Geburtshülfe aus Beyspielen erwiesen. Büzow und Wismar, 8.

IO. GOTSCHALK WALLERII Anfangsgründe der Metallurgie besonders der chymischen. Aus dem Lateinischen übersetzt. Leipzig, 8 mai. m. K.

The natural history and antiquities of Northumberland: and of so much of the county of Durham as lies between the rivers tyne and tweed; commonly called, north bishoprick. In two volumes. By IOHN WALLIS A. M. Lond. 4. Vol. I. II.

Zimmerkunst, oder Anweisung, wie allerley Axten von Deutschen und Welschen Thurmhauben, auch Kugelhelme, nach der neuesten Manier zu Bedeckung der Kirchthürme nicht nur zu entwerfen, sondern auch mit Holz zu verbinden; samt einer wohlfundirten Gewißheit, wie die geschwungene Gradbiegen nach ihrer äußerlichen Gestalt zu verfertigen sind. Ferner, wie eine Glocke auf eine geometrische Art anzugehen und zu verzeichnen ist. Auch wie runde und ovalförmige Zulagen mit ihrem Bund- und Dachgesperre, auch Kuppeln mit hölzernen Gewölbern auf Capellen und Kirchen anzuordnen sind. Samt dem Entwurfe eines Kreuzdaches mit Walben und Chorhauben etc. auch Profilirung derselben nach ihrer Länge und Breite. Denn letztlich, wie gemeine Haupt- und Wendeltreppen, auch Schneckenstiegen mit oder ohne Ruheplätze, nebst ihren verschiedenen Theilen nach den besten Regeln der Zimmerkunst anzulegen sind. Zum Unterricht iunger und unerfahrer Zimmerleute, in zween Theilen abgehandelt von CASPAR WALTHER Stadtbrunnen- und Zimmer- auch Baugeschwornen Wasserwerkmeister in der Reichsstadt Augsburg. Augsburg, fol.

Herrn WATSONS und GLASS Versuche von der neuesten und besten Art die Kinderblattern glücklich einzupfropfen. Aus dem Englischen von C. H. SCHÜTTEN. Halle, 8.

Remarks ou Dr. WARNERS account of the gout wherein his defects in the cure are pointed sul and supplied Lond. 8. (Auctor est I. CORDWEL.) Tom. XVII. Pars IV. Bbb Schreiben

Schreiben des Herrn Hofmedicus CHRISTOPH WEBER zu Walsrode an einen seiner Freunde von der Lage, der Geschichte, dem Gehalte, dem Gebrauche, denen Wirkungen des Rezburger Gesundbrunnens und des Bades. Hannover, 8.

Flora Pomerano-Rugica exhibens plantas, per Pomeraniam anteriorem, Sueciam et Rugiam sponte nascentes, methodo Linnaeana secundum systema sexuale digestas, cum differentiis specificis, nominibus Germanicis, officinalibus pharmacopoeorum; locis natalibus, tempore florendi, obscuriorum descriptionibus. Auctore CHRIST. FR. WEIGEL. Berolin. Stralsund. et Lips. 8.

FRIEDR. WEINLANDS Vortheile welche der Staat durch die Einführung des Blatterbelzen erlanget, Zelle, 8,

J. G. WEINMANN tractatus botanico criticus de chara caesaris. Carolsruhae, 8.

FRID. GUILIELM. WEIS spec. inaug. plantae cryptogamicae florum Gottingensis. Gotting. 4.

FRID. AUGUST WEITZ vollständige Auszüge aus den besten chirurgischen Disputen aller Akademien, nebst einigen Anzeigen der neuen chirurgischen Bücher, und einem Anhange chirurgischer Neuigkeiten. Erster Band. Budissin, 8.

Abhandlung von der Wartung der Bienen, worinnen die natürliche Geschichte dieser Insekten nebst den verschiedenen Arten sie zu warten, sowohl in den alten, als in den neuern Zeiten und der neuerlich hierbey gemachten Verbesserungen enthalten ist. Diesem ist noch die natürliche Geschichte von den Wespen und Hornissen nebst den Mitteln sie zu vertilgen, beygefüget, durch THOMAS WILDMANN. Aus dem Englischen übersetzt. Copenhagen, 8. m. K.

CHRIST. FRID. WILKENS Nachricht von seltenen Versteinerungen, vornehmlich des Thierreichs, welche bisher

bisher noch nicht genau beschrieben und erklärt worden. Berlin und Stralsund, 8. m. K.

10. HENR. WINKLERI progr. quo exponit tentamina, quaestiones et coniecturas circa electricitatem animantium. Lipsi. 4.

11. A. WOHLFAHRTS *Biographien griechischer Aerzte*, zusammen getragen aus der Geschichte der Medicin des LE CLERK. Halle, 8 min.

CHRIST. L. B. DE WOLF *elementa matheseos*. Editio noua et correctior. Hal. Magd. 4. c. f.

11. B. I. ZAUSCHNERI diss. de elementis et viribus medicis trium aquarum mineralium Teplensium. Pragae, 8.

Eiusd. diss. de sale, a mineralogis haud descripto, opera eius inuento. ib. 8.

ANT. ZEPHIGAL *geometria curuarum*, ad physicam applicata. Vratislav. 8 mai. 6 tab. aen.

10. HENRIC. ZIEGLER *spec. inaug. de digestore PAPINI eiusque structura, effectu et vsu*. Basil. 4.

10. FRID. ZÜCKERT *materia alimentorum*, in genera, classes et species disposita. Berolin. 8.

I.	Commentarii Bononienses. Tom. Vnus P. I. II,	
II.	Dissertationes sur les antiseptiques par l'a- cadémie de Dijon	PAG. 579
III.	Essais sur différens points de physiologie de pathologie et de thérapeutique, par Mr. FABRE	394
IV.	Abregé de l'anatomie du corps humain par Mr. VERDIER Tom. I. II.	627
V.	Verhandeligen uitgegeeven door de Hollandsche maatschappye der Weeten- schappen te Harlem X Deels I en II. Stuck	636
VI.	Observations on the nature and conse- quences of those iniuries to which the head etc. By POTT	640
VII.	Observations upon Mr. POTT's gene- ral remarks on fractures etc. By KIRK- LAND	654
VIII.	BOEHMERI diss. inaug. de usu salutari extracti aconiti in arthritide, observationi- bus comprobato	666
IX.	REINHOLD diss. inaug. de aconito napello	669
X.	Traité de l'hydropisie et de la jaunisse par Mr. MARQUET	673
XI.	Noui commentarii academiae Petropolita- nae Tom XI et XII. pro annis 1765. 1766 et 1767.	678
XII.	WEIS de plantis cryptogamicis florae Göttingensis	694
XIII.	Nova physico medica	708
XIV.	Continuatio indicis scriptorum physico medicorum, quae anno 1769 prodierunt	714
		723

I N D E X.

A.

- A**bdominalium viscerum aberratio. 463 seq. in thoracem prolapsus. 124 sq. vulnere sanatio. 325. curatio singularis. 327
- Abdominis tumor insignis ex struma ovarii 52 seq.
- Abcessus sine incisione sanatus. 322. cerebri 126. 310 sq. 326. vesicularum seminalium 88 sq.
- Acari, insecto maiori, ope filii, adhaerentes, seque nutriendes 65
- Aceti radicalis congelatio 6
- Achates Islandicus, lapis. 701. eius ortus. ib. de eo experimenta chemica ib.
- Aconiti foliorum succi et extracti examen chemicum. 673 seq. vires et effectus. 671. 675 seq. circa eius usum monita. 672 sq. 677. usus et effectus in variis morbis. 302. salutaris in arthritide. 428. 670. 675 sq. 677. in hysterico malo aliisque morbis. 676 seqq. in spina ventosa. 302 seq. foliorum et radicum recentium vis venenata 677 sq.
- Acus deglutita ope brassicae, et emetico reiecta 314
- Acuti morbi vid. *Febris acutae*.
- Adamas, eius disquisitio chemica 60
- Adolph, Io. Traugott, obiit. 164
- Aduersaria medico practica. Vol. I. 488
- Aegagropilae descriptio 264
- Aer, vt fluidum sonos transmittens. 340. humidus causa fluoris albi. 34 seq. eius in naulbus renouationis vsus et ratio 106 sq.
- Aeruginis crystalli, de earum destillatione experimenta. 6
- Aetherem salis marini praeparandi modus. 3 seq.
- Agarici virtus styptica 325
- Albini, Bern. Siegf. academicarum annotationum liber VIII. 417. memoria s. vitae descriptio. 543 sq. scripta 551 seqq.
- Albinus, Fred. Bern. societ. scient. Harlemer. socius. 535. Prof. ord. in acad. Lugd. Batava in locum fratris B. S. Albini 719
- Alcae, anium genus et species 418 sq.
- Alcali plantarum marinarum, sodae simile, praeparandi modus. 18. fixum tartari crystallifandi ratio. 263. eius crystallos conseruandi methodus. 277. fixi, cum calce viua commisti, vis calculum dissoluens. 202
- Algae, plantarum cryptogamicarum classis. 709. earum structura et vsus ib. species nouae et emendatae ib. sq.
- Alimentorum hominibus conuenientium disquisitioni praemium expositum 715
- Bbb 3 Alströ

- Alströmer, Clas, Tal ovr
den fin-ullega Far-Af-
veln 479
- Aldorfinae vniuersitatis ae-
dium memoria secularis.
720
- Aluminis formationis triplex
modus. 282 sq. minera de
la Tolfa, eius analysis. 19.
de Palinier in Britannia 20.
huius a tripela differentia.
20. terra cum terra argil-
lae comparata. 439. eius
natura. ib. sq. vsus in
phthisi pulmonali 625
- Aluminisationis notio 379
- Ambrosina, planta 583
- Ammannia, planta palustris
583
- Ammoniacus sal vid. Sal.
- Amnii spurii in pullo gallina-
ceo formatio et vsus 704
- Amputationis vsus et tempus
idoneum in fracturis com-
plicatis. 663. 664. 666 sq.
magnae vulnera tractandi
modus 631
- Amstelodamensis societ. ar-
tium liberal. et scient.
thes. et praem. ad ann.
1771 et 1772. 349
- Anasarca, eius causae et cu-
ratio 679. 686.
- Anastomoses vasorum variae,
nudo oculo obseruatae.
266 seq.
- Anatomes utilitas et necessi-
tas 329
- Anatomicae obseruationes 64
tabulae, earum delineatio-
nis ratio controuersa 415 f.
tabulae, ad auditus orga-
non spectantes 343 seq.
- Anatomico-medico practicae
obseruationes. 50. 526 sq.
688 seq.
- Andreae, Io. Frid. Diss. de
vsu salutari extracti acemini
in arthritide 669
- Aneurysma arteriae cruralis
144 seq. eius curationi in-
seruiens fascia. ib. carci-
dis eius singulares effectus
272 seq.
- Animae sedes in cerebri in-
volucris 334
- Animalia, quem calor gra-
dum ferre possint. 256 seq.
eorum affinitas. 482. con-
sociatio et specierum mul-
tiplicatio. ib. sq. hybrida
de iis obseruationes. 120 f.
eorum generatio et natu-
ra. 482 seqq. animal Bra-
siliense 59
- Animales oeconomiae potes-
tiae seu vires 330 seq.
- Animi affectuum theoria
334 seq.
- Anseria systema lymphaticum
396 seq.
- Anthelmintica remedia. 216.
217. 220 sq.
- Antiseptica remedia, quid?
597. 620. eorum tabula
generalis 597 seq. actio et
differentia. 601 sq. 614 sq.
620 sq. classes 615. vsus
in morbis 603 sq. 615 seq.
623 seq. in putredine par-
tis externae 605. in mor-
bis a putredine primarium
viarum 606. in putredine
sanguinis scorbutica 607.
febrili 608. in putredine
purulenta 609 sq. in gut-
ta interna 611
- Aortae a statu naturali aber-
rationes 61 sq. in piscibus
ratio et distributio 407
- Aphtharum gangraenosarum
rationes

- rationes in ore infantum-
celer progressus 127
- Aqua, ut causa fluoris albi
35. in ventriculis cerebri
reperita 227. calore non
coagulatur ib. sq. spume-
scens in bronchiis et pul-
monibus num signum mor-
bis submersorum? 114 sq.
submersi vid. *mersi*. aquae
calculos dissoluendi vis
585. frigidae vsus exter-
nus in haemorrhagiis uteri
313 sq. putealis Londi-
nensis analysis 195 sq. sal-
sae evaporationis modus
255. aquas impuras emen-
dandi methodi 196. in na-
vibus la corruptione prae-
servandi modus ib. aqua-
rum eductioni in fodinis
inferniens machina 5. mi-
neralium partes constitu-
tinae 79. Germaniae clas-
ses 89 seq. Plomberiana-
rum historia naturalis et
medica 9 seq. calor ib.
Arboris cognitionis poni et
malj natura venenata 460
- Arenam mobilem plantarum
ope figendi modus 71
- Argenti a cupro separationis
modus 285
- Argilla, eius differentia et
partes constitutinae 437.
status salinus experimen-
mentis probatus 438. ter-
ra cum terra aluminis com-
parata 439. eius natura
ibid. seqq. mutationes
naturales 440. terra
in vegetabilibus et ani-
malibus experimentis de-
clarata 441. fertilis red-
dendae modus 442 seq. al-
ba Smolandica 63
- Arietum optimorum ad pro-
pagationem ovium sele-
ctus vsus et necessitas
483 sq.
- Arnand, Georg. Memoires
de chirurgie. T. I. II. 141
- Aronis extracti effectus et
vsus in rheumatismo 426
- Arsenicalis pulueris effectus
perniciosis et lenti 650 sq.
- Arsenicum metalla in mine-
ras non convertit 285.
album crystallinum, eius
effectus venenati 131
- Arteriatum pulsus causa et
ratio 275 sq. super ea ex-
perimenta 276. figura et
actio in salamandra aquati-
ca microscopio observata
248 sq. quarundam cordi
propinquarum a statu na-
turali aberrationes 61 seq.
cruralis aneurysmata 144
- Arthritis, quid? 691. eius
sedes et causa ib. extra-
cto aconiti sanata 670.
675 seq. 677.
- Articulorum tumoribus albis
medendi methodus 201
- Ascarides, de iis observatio-
nes 197 sq.
- Ascites, eius distinctio, caus-
sae, signa et curatio 681
seq. in feru paracentesi
curandus 290
- Asphaltis olei praeparatio et
vsus in viceribus viscerum
132. 464 f.
- Asthmatis spasmodici cu-
ratio 201. scorbuto ac-
cedentis curatio 102
- Astruc, Io. memoria seu vi-
tae descriptio 354 seqq.
scripta 360 sq.
- Auditus theoria nova 337.

- 341 sq. organi structura anatomica 338 sq. organon in physetere macrocephalo Linn. 460
- Aues, earum historia naturalis** 45. icones et picturae 295 sq. renes et venteres 593. systema lymphaticum et vasa lactea 396 seq. illud demonstrandi methodus 397. indicæ rariores 697 sq.
- Aurantiorum foliorum** vsus in epilepsia 428
- Auricularum** vsus ad auditum 341
- Aurran, ab acad. reg. chir. Parisina** præmium accepit 347
- Austriacarum stirpium P. I. II.** 444
- B.**
- Balarucensium aquarum calculos soluendi virtus** 295 f.
- Balneorum** vsus et abusus in variolis 505
- Balsamicorum actio et vsus antisepticus** 617
- Barometrorum electricitas** 699
- Batavæ societatis physico experimentalis fundatio et institutum** 345 seq. 718. thes. et præm. ad ann. 1771. 1772 et 1773. 346
- Baumé, mémoire sur les argilles** 436
- Baumer, Io. Paul. obiit** 539
- Belemnitarum natura et diversitas** 262
- Belladonnæ vsus et effectus in epilepsia habituali** 512 seq. in cancro dubius 44
- Berolinensis Directorii reg. generalis redituum** supre-
- mi thes. et præmia ad ann. 1772. 716 sq.
- de Bertrand Pibrac, Egidius** obiit 1839
- Bidens acmelloides, planta** 70
- Billard, ab acad. reg. chirurg. Parisina** præmium accepit 347
- de la Billarderie d'Angiviller, Comes, in horro et museo regio Buffoni successior** 163
- Blanchard, ab acad. reg. chirurg. Parisina** præmium accepit 347
- Boddaert, Petr. acad. imp. nat. curios. socius** 536
- Boeckmann, Ionas, mortuus** 164
- Boehmer, Phil. Adolph. de usu salutaris extracti acorniti in arthritide** 669
- Bolten, Ioach. Fred. in theatro anatom. Hamburgensi Prof.** 710
- Bombycis fabrica et sericis humor** 581. canalis dimentorum 584
- Bonn, Andr. anat. et chir. Prof. Amstelædam.** 197
- Bononiensis scient. et artium instituti atque acad. commentarii Tom. V. P. I. et II.** 579
- Borax, in ea arsenicum, sallem marinum et cuprum latere, experimentis probatur** 6 sq. eius terra vitrescibilis 8
- van den Bosch, Imman. lac. historia constitutionis epidemice verminosæ** 212. acad. imp. nat. curios. socius 536
- Bossut, Abbas, ab acad. scient. Tolosana**

Tolosana praemium repor-
tauit 714
Botanicae observationes 446
Brachium luxatum reponen-
di modus 632
Branchialia officula in pisci-
bus 406
Breuerus, inuentor instru-
menti noui, suctioni vulne-
rum pectoris inseruiens 508
Bronchialis polypi observa-
tio 208. genesis ib. seqq.
Brunnichii, Mart. Th. ich-
thyologia Massiliensis 47
Bruxellis societas scient. fun-
data est 345. eius thes. et
praem. de anno 1770. ib.
Buffonus, erga eum insignis
regis Galliae benignitas
163. eius praedia comi-
tatus privilegiis donata ib.
eius successor ib. historiae
naturalis editio auctior in-
dicatur 540 seq.
Burdigalensis acad. reg. sci-
ent. thes. et praem. ad ann.
1771. 1772 et 1774. 714
Burmamnus, Petr. acad. imp.
nat. curios. socius 536
Buttners, Chph. Gottlieb, ana-
tomische Wahrnehmungen
526
C.
Caesarea sectio, in femina na-
na instituta 67 seq. in fe-
mina, lue venerea infecta
70
Calculi, eorum in homini-
bus et animalibus forma-
torum natura et fabrica
259 sq. de eorum dissolu-
tione experimenta 585.

in arteriis yteris, vesicae
et haemorrhoidalibus ex-
ternis reperti 527. in vre-
teribus reperti 590. spon-
te ex vesicae rupta cica-
trice prodeuntes 139
Calomel, medicamentum
mercuriale, eius praepara-
tio 75. pilularum vsus et
effectus salutaris in variis
morbis ib. sqq.
Caloris gradus, quem homi-
nes et animalia ferre pos-
sunt 256 sq. aestiui anni
1768. Romae gradus 398.
communicationis exceptio-
nis phaenomena et expli-
cationes 699. variorum
fluidorum decrementum,
sub euaporatione experi-
mentis probatum 22
Caluae fractura vid. Cra-
nium.
Camperi, Petr. epistola ad
anatomicorum principem
magnum Albinum 415.
poliater Groningensis 538
Camphora, num stranguriae
medeatur? 211. eius vsus
in delirio puerarum
428
Cancer, morbus, de eo ob-
seruationes 199 sq. contra
eum remedia 44. mamma-
rum, eius curatio 90 seq.
Cancrofi vlceris in labio in-
feriori exstirpatio 323
Canis triorchis 143. rabidi
morsus duabus personis le-
talis 461 sq.
Capitis insignis magnitudo
394. dolor a tumore cere-
bri folliculato 53 seq. tu-
mor cysticus insignis 529.
vulnorum fallacia, exemplis
Bbb 5 probata

- probata: 125 sq. vulnus
 cum fractura sanatum 309.
 312. 313. 315. 326. in-
 tegumentorum vulnera, de
 iis monita practica 655.
 contusionum in dura ma-
 tre et interioribus cranii
 partibus effectus, signa et
 curatio 655sq.
 Carbonum vaporum effectus
 noxii 324 seq.
 Cardamines florum vsus anti-
 spasmodicus 219
 Caries ossium, eius ortus et
 distinctio 86 sq. a causa
 externa 323
 Carotidis aneurysma 272 sq.
 externae laesio sanata 325
 Cassini ab Thury, Director
 obseruatorii regii Parisini
 720
 Castorei vsus externus et in-
 ternus 73
 Castoris historia naturalis 72
 le Cat, Traité des sensations
 et des passions en général
 et des sens en particulier.
 T. I. II. III. 328
 Cataractae lacteae causa et
 operatio 648 seq.
 Cattaneo, Iac. dell'idropisia
 de' Gelli 518
 Causticorum actio et vsus an-
 tisepticus 618. vsus in epi-
 lepsia 310
 Cauterii vsus et applicatio in
 epilepsia 158 sq.
 Celsii, Olai, hierobotanicon
 editum iri indicatur 540
 Cephphus lacteolus, avis 419
 Cerebri abscessus 310. 326.
 commotionis effectus, et ab
 extraneatione distinctio
 659 seq. curatio 660.
 consensus cum corde et
 pulmonibus 628. de-
 dus in fetu vivo 313. 321.
 tumor folliculatus 329
 ventriculorum hydrops v.
Hydrocephalus
 Chamban, ab acad. reg. chi-
 Parisina praemium accepit
 347
 Chamaeleontis historia natu-
 ralis et coloria mutatio vi-
 de? 137. nota species
 394. in capite honae spae
 obseruati descr. 466.
 Champeaux, experientiae et
 obseruationes sur la cause
 de la mort des noyes 109
 Chinae cortex vid. *Peruvia-
 nus*.
 Chirurgi requisita 430
 Chirurgicae obseruationes
 429 seqq. fellae descriptio
 150
 Choroides oculi tunica, de
 obseruationes 10 sq. 336.
 eius officium et vsus 336
 seqq.
 Chronicorum morborum
 causa, differentia et cura
 634
 Chrysolithi Brasiliensis pro-
 prietas electrica 708
 Chrysops, insectum, eius de-
 script. et larnae ortus 646
 Cicatricis vulnorum et vici-
 rum formatio et phaeno-
 mena 631 seq.
 Cicuta character et praepa-
 rata pharmaceutica 300.
 304. vsus et effectus in
 variis morbis 300 sq. 428
 seq. in herpete 324. in
 cancro et scirrho dubius 44.
 200. cum cortice Peruvia-
 no commistae vsus in can-
 cro 200. cataplasmaris vsus
 in

- in viceribus mammarum 309.
pilularum vsus in priapismo 89. de varia eius efficacia monita 304
Cinnamomi tincturae vsus in haemorrhagia vteri parturientium 289
Clagenfurthensis Caesar. reg. agriculturae et scient. societ. thes. et praem. ad ann. 1771. 162
Clossius, Io. Frid. societatis scient. Harlemf. socius 536
Clyster ex fumo tabaci, ad eum machina 139
Cochlearum vulgarium operculorum formatio 264 sq.
Coecitatis nocturnae casus 198
Colchici autumnalis vsus et effectus in variis morbis 303 sq.
Coli duplex laesio sanata 325. expansio singularis, vt morbi et mortis causa 503 sq. per vulnus diaphragmatis incarcerationio letalis 435
Colicae spasmodicae curatio 428. endemiae Damnoniensis causae 203 sq. 210. pictonum historia 206. causae variae 207
Colli vulnus singulare 310
Comedones infantum quid? 154
Conchyliorum museum 230. dispositio systematica 233 seqq.
Condour, avis 46
Conseruae filamentorum vsus oeconomicus 644. semina obseruata ib.
Contrasillurae cranii casus 310-seq.
Connulsiones parturientium et puerperarum 289. ab exulceratione vteri 56
Cor absque pericardio extra pectus propendens 528. eius auricula rupta mortis subitae causa 493. inflammatio 54. nimia dilatatio vt causa palpirationis eius ib. seq. eius in piscibus sita et fabrica 407. actio in arterias et venas microscopio in salamandra obseruata 248 sq.
Corporis animalis euolutiones sanae et morbosae 502
Costarum verarum exfoliatio 693. costae hominae particula, vltra 22 menses in pulmone haerens, tussi eiecta 135
Cothenius, Christ. Andr. academiae imp. nat. curios. 1000. imperial. donauit 537
Cranii ossium fracturae cum vulnere sanatio 309. 312. 313. 315. 326. contrasiffisura cum abscessu cerebri trepanatione sanata 310 sq. destructionis a causa venerea curatio 656. a contusione ortae curatio 657. fracturarum fissurarumque differentia, species et signa 657. curatio 658. periculosa laesio in curationem alius morbi salutaris 138. vstionem in epilepsia instituendi modus et vsus 158f.
Crantz, Henr. Ioach. Nepom. stirpium Austriacarum Pars I. et II. 444. classis umbelliferarum emendata 454 seq.

- seq. classis cruciformium
 emendata 456
 Crell, Laur. Frid. med. Prof.
 Brunsvicens. 538
 Cremor tartari, num in eo al-
 cali fixum existat? 265 sq.
 Crinones infantum, quid? 154
 Croton spicatum, noua plan-
 tae species 391
 Cruris fractura complicata
 cum gangraena 313
 Cruciformes plantae vid.
Plantae.
 Cupri affinitas cum sulphure
 284. virtus magnetica vn-
 de? 702. sulphur vid.
Sulphur.
 Cutis in extremitatibus defe-
 ctus in tribus infantibus
 vnius matris 327 seq.
 D.
 Datte, conchylum Gallo-
 prouinciae 23
 Dauci radicum vis anthelmin-
 tica 221
 Delius, Henr. Frid. diss. de
 vitione cranii in epilepsia
 158
 Dentis proruptio in muliere
 92. annorum 313
 Diaphragmatis vulneris le-
 talis casus singularis 435
 Diaiscordii vsus in dysenteria
 nautarum 103
 Dictamni albi radices eius-
 que praeparatorum vsus
 et effectus in variis morbis
 307 seq.
 Diomedae albatris auis descr.
 419
 Dissertations sur les antise-
 ptiques, qui ont concouru
 pour le prix propose par
 l'academie des sciences de
 Dijon 594
 Disiunctionis acad. scientiarum
 artium thes. et praesentat.
 ann. 1775.
 van Doeveren, Gualt. medicus
 Lugd. Batavae med. prof.
 ord. 163. 719.
 Dolores, ad spinam dorsii ori-
 symptomatici et idiopathici
 515 seq. eorum curatio
 517
 Dormientes minus calere, ex-
 perimentis probatur 614
 Ductus thoracicus in athenis
 396
 Dysenteriae Nordlingae ann.
 1766 epidemica 424. scor-
 buto accedens, eius cura-
 tio 102. nautarum 103
 E.
 Echinorum marinorum in-
 cessus 584
 Eilsenburg, Christ. Henr. obiit
 353
 Electrica proprietas chrysol-
 thi s. smaragdi Brasiliensis
 700. tourmalini 58. 63
 Electricitas, eius vsus in va-
 riis morbis 62. cum toni-
 tru effectibus comparatio
 260. barometrorum 699
 Elephantiasis, de ea obserua-
 tiones 196 seq. 239 seq.
 eius symptomata 239. cu-
 ratio 240
 Elephantum ossa, in America
 reperta 388
 Emphysematis ope incisionis
 curatio 317. artificialis
 operatio et vsus 137 sq.
 Emplastrorum abusus disqui-
 sitioni praemium consti-
 tutum 161. 347
 Empyematis sanatio 650. 693
 Entero epiplocele, de ea ob-
 seruata practica 146 seq.
 incarcerated

- incarcerata ab omento pendens 148
- Epidemici morbi, eorum differentia, eosque observandi ratio 496. vernalet de iis eorumque curatione observationes 509 seqq. morbi ann. 1757 et 1758 Lipsiae grassantis descr. 489 symptomata et curatio 490 seq. epidemicae constitutionis verminosae historia 212. constitutionis cum parotidum tumore a. 1753 Bononiae observatae historia 583
- Epilepsia causticis curata 310. distamno albo curata 307 seq. ei ope vitionis cranii medendi methodus 158 sq. eius curatio tentata ope extracti hyoscyami 491. stramonii 497. sulphuris venerei 508. belladonnae 512
- Epiplocele, eius casus singularis 261. simplex, eius distinctio et cura palliativa 146. complicata, de ea observata practica 147 seq. duplex 148
- Equisetum, peculiare plantarum genus 713
- Equorum morbus, scrophulae farcimen dictus 74
- Erucarum respiratio, de ea experimenta 15 sq.
- Erxleben, Io. Christ. Polycarp. prof. philos. extraord. Gotting. 164. societ. physico experimental. Batavae socius 538. scholae veterinariae Gottingens. praest 542
- Eulero, Leonard. visus amissus restitutus 540
- Evolutiones corporis humani quid? 502. earum differentia et ratio ib. sq.
- Exanthematum verminosorum causa et curatio 218
- Faba, urethrae immissa, ischuria causa 322
- Fabre, essai sur differens points de physiologie, de pathologie et de therapeutique 627
- Faissole, experiences et observations sur la cause de la mort des noyes 109
- Fasciarum usus in fracturis ossium 661. 668
- Febres acutae, iis medendi methodus Hippocratica 632 sq. febris continua putrida Lipsiae 1757 et 1758 epidemica, eius symptomata et curatio 489 sq. maligna miro modo curata 394. miliaris, ei medendi methodi 157. putrida, eius gradus et curatio 608. putrida maligna nantarum 104 sq. eius causae et curatio 105. putrida petechialis cum molae excretionem 50 sq. febrium intermittentium causa et curatio 103. continuarum putridarum cum vermibus symptomata et curatio 213 sq. intermittentium verminoso biliosarum et catarrhalium symptomata 215 curatio 216. lentarum verminosarum symptomata 216 seq.
- Felis in ea superfetatio 315
- Femoris luxationum repositionis modus 632. luxatio

tio ex causis internis 128
sq. huius exempla ib.
Ferularum usus et ratio in
fracturis ossium 661. 668
Fetus in utero situs 64. situs
capitis sub partu mutatus
413. sub partu mortui si-
gnum 414. duplex connatus
254. humanus monstrosus
26. vitus sine cerebro
318. 528. singularis de-
formitas viscerum 124 sq.
463 sq. tubarius 530
Ficus culturae optimae decla-
rationi praemium consti-
tutum 330
Fibrae animalis ortus diffe-
rentia et actio 348
Filices plantarum cryptoga-
micarum classes 711. ear-
um differentia et fructifi-
catio 711 sq. usus et vires
712. meliori disquisitioni
praemium expositum 536.
Fimi species et effectus 443
de Fischer, Io. Bernh. de fe-
bre miliari, purpura alba
dicta 154
Flammulae iouis praeparata
305. eorum dosi ib. usus
et effectus in variis mor-
bis 306 sq.
Fluida varia, de eorum
frigore, quod sub euapo-
ratione producant, experi-
menta 21 sq. experi-
menta, in vacuo instituta 22.
eorum motus a diverso ca-
loris gradu 694. corporis
animalis, eorum differen-
tia et actio 330 sq. fluidi
nervei natura, actio et or-
tus 330 sq.
Fluoris albi definitio et theo-
ria 28 sq. fontes et ortus

29. diversi colores et qua-
litates 30. species diuer-
sae et characteres ib. lepro-
signa 31. symptomata 32.
haereditarii descr. 32. cum
aliis morbis complicati 32.
quelsae 32 sq. ab aliis mor-
bis, eum mentientibus, di-
ferentia 33. causae remo-
tae 34 sq. propiores 34 sq.
curatio causalis 38 sq.
Fodinae, iis inferiens nova
machina 5. metallica in
provincia Namen, eorum
disquisitioni praemium ex-
positum 345
Foetus vid. *Fetus*.
de Foigny, Gandoger vid.
Gandoger.
Fontana, Felice, novae obser-
vationi sopra i globetti
rossi del sangue 243
Fontium medicamentorum Ger-
maniae tabula systematica
80 seq.
Forlani, Casp. M. rariores
observationes medico pra-
ctico anatomicae 50
Formica fusca Linn. eius cu-
ra in oua 77 sq. tempesta-
tis praenuncia 78
Fossilia agri Parisienses 262
Fracturas ossium simplices
tractandi modus, de eo
monita et regulae 666 sq.
complicatas tractandi mo-
dus et ratio 663. 667
Fraxini cultura et utilitas 643
Friedl, Georg. Albrechts, An-
fangsgründe der Geburts-
hülfe 410
Frigoris gradus de ann. 1740
et 1768. 389. 392. liquo-
rum variorum sub euapo-
ratione augmentum, expe-
rimentis

rimentis probatum 21 sq.
 circa idem experimenta,
 in vactio instituta 22. arti-
 ficialis gradus ad con-
 gelationem mercurii 695
 Fucus foliaceus frondibus fru-
 ctificantibus papillatis 697
 Fuldæ hortus botanicus in-
 structus 341
 Fulguris effectus varii in cor-
 pus humanum 430 seqq.
 eorum curatio 431 sq.
 Fulmina, ab eorum periculo
 se defendendi ratio 261
 Funēs maiores nauticos con-
 servandi modus 63
 Fungi non sunt plantæ veræ
 708 seqq. laricis et fa-
 gi, eorum usus stypticus
 580
 G.
 Gandoëger de Foigny, Traité
 pratique de l'inoculation
 467
 Gangliorum in nervis usus
 332 seqq.
 Gedanensis naturæ indaga-
 torum societ. thes. et præ-
 mia ad ann. 1771 et 1772.
 537.
 Gemellæ coalitæ 528
 Gemmarum disquisitio che-
 mica 60
 Generationis theoria, experi-
 mentis in ovis incubatis
 factis, probata 703 sq.
 Genitalium partium in pisci-
 bus anatome 406
 Geriniani operis ornithologi-
 ci Tom. I. 293
 Germaniæ fontium medica-
 torum et thermarum tabu-
 la systematica 80 sq.
 Gesner, Io. Aug. Phil. Samm-
 lung von Beobachtungen

aus der Arzneygelabreich
 423
 Gisekē, P. D. physic. poet. et
 histor. naturalis prof. Ham-
 burg 718
 Glaciel coniunctio cum flui-
 dis variis, de ea experi-
 menta 22 sq. mariæ Ru-
 thenicæ patria et origo
 706 sq.
 Glandularum usus in fluidum
 nerveum 333. morbus sin-
 gularis 426. in plantis in-
 sufficientia pro definien-
 dis generibus 456
 Globulorum plumbeorum ex
 tormento explosorum, in
 aerem impingendo effe-
 ctuum theoria 432 sq. cu-
 ratio 433
 Glutinosi spontanei et adsci-
 titii differentia 511
 Gonorrhoeæ feminarum spe-
 cies 33. distinctio a fluore
 albo 34
 Gordius Medinensis, in Suecia
 repertus 65
 Gothæ consilium captum,
 meritis, subito ac violenter
 mortuis auxilium præstan-
 di 352
 Gottingæ schola veterinaria
 constituta 542. academias
 observatorium a Rege An-
 glorum horologio Shelto-
 niano donatum 164
 Gouan, Antoine, Histoire des
 poissons 400
 Goyenot, ab acad. reg. chir.
 Parisina præmium accepit
 347
 s' Graeuwen, Paul, med. præ-
 xeos et chem. prof. ord.
 Groningens. 537 sq.
 Grauidarum

Grauidarum mucoso vermino-
sa febris 219
Grauiditas, eius signum ex
orificio vteri 287. per 18
mensis prolongata 315.
cum analarca, erysipelate
aliisque morbis complicata

311
Guaperua piscis 75
Gypsi analysis chemica 18

H.

Haemoptylis, quatenus venae-
sectione sananda 493 seq.
a vermibus 217

Haemorrhagia periodica pol-
licis pedis 312. vteri aqua
frigida curata 313 seq. a
vermibus 215. parturien-

tium, in ea remedium 289
Hafniae schola veterinaria
condita 353

Hamburgi theatrum anatomi-
cum institutum 720

Hannes, Christ. Rudolph.
acad. imp. nat. curios. so-
cius 162

Harlemensis societ. scient. so-
cii 535. commentarii T.
VIII. 124. **Tom. IX.** 459.
Tom. X. 640

Hemerobii Linn. chrysops di-
cti insecti desc. 646. lar-

vae ortus ib.
Hennig, acad. reg. scient.
Norwegicae socius 538

Hepaticorum vasorum anatomo-
moses in fetu humano 266
seq. earum usus 267

Hermaphroditi, de iis obser-
vationes 144

Herniae, de iis observatio-
nes 500. congenitae, ea-
rum inuentor 142. de iis
observationes et monita
practica ib. **crurales** cur in
feminis crebrius occurrant,

quam in viris 500. cura
earum operationem in vi-
ris monita practica 150
inguinalis cum crurali com-
plicatae observatio 499 sq.
omenti vid. Epiplocae
thoracicae duplex causa
125. vmbilicalis incarcer-
tae in femina 80 **anorum**
curatio

Herniosi, num ab officio pres-
byteri arcendi?

Herpetis distinctio et species

Hill, Io. consilia constituen-
dae acad. reg. scient. Lon-
dinensis

Hippocratica morbis acutis
medendi methodus 632 sq.

Histoire et mémoires de l'a-
cademie royale des scien-
ces. Année 1764 et 1765,
253. Histoire naturelle gé-
nerale et particuliere par
Mr. de Buffon et d'An-
benton, editionis novae
auctioris recensio 540 sq.

Homines, quem caloris gra-
dum ferre possunt 256

Hoogendyk, Steph. societa-
tis physico experimentalis
Batauae fundator et auctor

Hordei spica ramosa 255.
275. multiplicatio et sa-
tum, de ea experimenta 395

Humectantium usus in mor-
bis nervorum 319 sq. in

morbis spasmodicis 320

Humorum motus in vasis ca-
pillaribus et tela cellulosa

Hunteri opus de vtero edu-
tum iri indicatur 141 sq.

Hybrida animalia vid. Ani-
malia

malia. Hybridarum plantarum generatio et natura 481 sq.

Hydargyrus vid. *Mercurius*.

Hydrocale, eius distinctio et curatio 684. sola compressione curata 148. congenita 142

Hydrocephali causae, signa et curatio 679 sq. in fetu observatio 320. insignis descr. 528 sq. interni inventio et historia 225 seq. diversa stadia et symptomata 226 sq. signa 228. causae et curatio 228 seq. eo demortuorum dissectiones 227

Hydromphali signa et curatio 683

Hydrophobia ex abusu potus spirituosus 652. letalis eius duo casus 461 sq.

Hydrops, eius species 679 sq. curatio 685. ascites 681 seq. labiorum externorum pudendi 684. pectoris 680 sq. pericardii 681. ventriculorum vid. *Hydrocephalus*. vteri 683

Hymen cartilagineum in parturiente 288

Hyoidei ossis luxatio 587

Hyoisyami extracti usus et effectus in variis morbis 303 sq. in colica spasmodica 428. in morbis melancholicis et epilepticis 491 sq.

I.

Ichthyocola, ex quibus piscibus et quomodo praeparatur 14 seq.

Ichthyologia Massiliensis 47.

Tom. XVII. Pars IV.

ichthyologica philosophia 400 seq.

Icteri distinctio, causae et curatio 686 sq.

della Idropisia de' Gelfi 518
Iliaca passione mortuae sectio 527

Incrustatum Rakanienfe 134

Indiae aves rariores 697 sq.

Inflammationis causa et curatio 623, 629 sq. verae sedes 425. signum ex crusta sanguinis inflammatoria dubium 426

Inoculationis variolarum commendatio 462 seq. historia 468. facta in Gallia 274. successus Roterodami observatus 140. sinistri eventus causae ib. methodus Algeriae et Bengalae in India orientali visitata 391. in Arabia visitata 392. ad eandem subiecta apta 468. aetas aptissima primi 6 menses 469. constitutio ib. instituendae anni tempus ib. ad eam praeparationis utilitas et modus 470 sq. puris seu materiae variolosae selectus ratio 471 sq. insitionis locus 472
variae methodi 472 seqq. de iis cautela ib. methodus quatenam praestantior 473 sq. circa operationis successum cautela 474. quae post operationem observanda et peragenda 475 seq. decursus morbi varietas 476 sq. eadem quod recidivam praecaveat, affirmatur 477. variae super ea quaestiones solutae 478. contra eam obiectiones mo-

Ccc

tac

- tae refutatae, eiusque com-
moda 492. eadem, vt po-
steritati noxia 512. spuria-
rum frustra tentata 209
Insectorum circa Ratisbonam
indigenorum icones 92.
musei Petropolitani rario-
rum desc. 696
Intermittentium februm cau-
sa et curatio 103
Intestinorum processus seu di-
verticula 501. formatio
in embryone gallinaceo
obseruata 703 seq. Intesti-
num rectum vid. *Rectum*.
Irritabilitatis causa 628. ef-
fectus 629. eadem omni-
bus corporis partibus inest
628 seq.
Ipecacuanhae vsus in asthma-
te 201. vsus antisepticus 606
Ischuria a faba vrethrae im-
missa 322
a Iusti, Io. Henr. Gottlieb,
obitus 351 sq.
K.
Kermes mineralis vsus in
pleuritide verminosa 219
Kirkland's Thom. obserua-
tions upon Mr. Pott's ge-
neral remarks on fractures
etc. 666
Kongl. Vetenskaps Acade-
miens Handlingar foer Aor
1768. Vol. XXIX. 58
L.
Labii inferioris cancrofi vlce-
ris extirpatio 323
Lac, de eo experimenta che-
mica 580. eius vsus in-
signis in scorbuto 525.
vsus et abusus in phthisi pu-
rulenta 610
Lacerta Amboinensis 49
Lactea vasa in auiibus 396. me-
tastasis vt causa mortis in
puerpera 130
Lanam in telas contexendi
artis antiquitas 479 seq.
praestantior ab ouibus
obtinendi modus 483 seq.
Lapathi radice decocti vsus in
putredine scorbutica 625 in
vulceribus mammarum 309
Laurenti, Laur. operis orni-
thologici editor. 294
Lepadogaster, nouum piscium
genus 409
Lepidopus, piscium genus 409
Leprae arabum casus et sym-
ptomata 239 sq. curatio 240
Leucophlegmatia, eius causae
et curatio 679. verminosa
217
Leuis, Io. obiit 720
Lignum, in eo varias figuras
regionum vrbium cet. de-
lineatas sistendi enchiridia
136
Liquores corporis animalis,
eorum differentia 330. v.
etiam *Fluida*.
Lithantracum fodinam arden-
tem extinguendi modus
271
Lithontripticorum remedio-
rum operandi modus 260
Lithotomiae, apparatu alto
peragendae, methodus in
feminis adhibenda 326 sq.
eam sequentis pecoliaris
symptomata 327
Litorella iuncea, nouum plan-
tae genus 73 sq.
Locustas, earumque oua de-
struendi remedia 264
Londinensis aqua putealis
195 sq. acad. reg. scient.
constituendae consilia 346
Longaeuitatis auxilium 691.
Loquelam

Loquelam furdus restituendi methodus	12. 24	gant. liberar. et artium Am- bianensi praemium accepit	716
Lucas, Car. obiit	720	Marquet, Traité pratique de l'hydropisie et de la jau- nissé	678
Lucensium thermarum atmos- phaera	593	Marsiliensis acad. scient. et artium thes. et praem. ad ann. 1771 et 1772.	348
Ludwig, Chr. Gottl. aduersa- ria medico practica V. I. 488		Martini, Frid. Heinr. Wilb. neues systematisches Conchy- lien. Cabinet. Erster Band	230
Ludwigia, de eius morbo, morte et cadaveris disse- ctione obseruata	503	Maxillarum in infante rege- neratio	127
Lumbrici ex intestino in her- nia inguinali excretio	648.	Medical transactions, publi- shed by the College of Physicians in London. V. I.	195
ex naribus excretio	651.	Medicamentorum topicorum usus et abusus in variolis	505
eorum setae	240 sq.	Medico practicae obseruatio- nes	427 sq.
Luxationes membrorum tra- ctandi modus, de eo moni- ta	664 sq. 668. complica- tas tractandi modus 668 sq.	Medicorum dissensus in com- modum artis salutaris con- vertendi ratio	505
femoris vid. <i>Femur</i> .		Membrorum singularis distor- sio	257
Lymphae ad colataria organa conuersionis morbosae ra- tio	510 sq. curatio 511 sq.	Memoires de mathematique et de physique. Tom. V. 3	
Lymphaticum systema in aui- bus	396 sq.	Memorie sopra i muli di varii Autori	120
M.		Menyngum usus 332. in iis sedes animae	334
Magneticae theoriae examen		Mercurialis medicamenti ca- lomet dicti usus et effectus in variis morbis	75 sq.
700. acus inclinationes, ad leges hydrographicas deli- neatae	67	mercurialium pilularum prae- paratio 89. usus in lue ve- nerea ib.	
Magnetis artificialis usus in doloribus et rigiditate di- giti	429	Mercurii congelatio, de ea obseruata et experimenta	695.
Magnetismus cupri et orichal- ci vnde?	702	usus et operandi mo- dus	202.
Mammarum scirrhi curatio 90. cancri recrudescentis cura- tio	90 sq.	quodam oesophagi	203.
de Man, Maximil. Iac. societ. scient. Harlemonf. socius	536		
Manetti, Xaver. operis orni- thologici Geriniani editor	294		
Mannioca, planta	592		
Marcasitae, quid?	26		
Maret, ab acad. scient. ele-			

- sublimati corrosiui vsus in
scirrhis 199. in lue vene-
rea vsus noxius 71
- Merfi, de eorum morbis causa,
experientiae et obseruatio-
nes 109 sq. eos vitae re-
stituendi consilia et modus
352 sq.
- Messe, Dav. a societ. Amste-
lod. artium liberal. et scient.
praenium accepit 349 sq.
- Metallorum cum sulphure af-
finitas 283 seq.
- Metastasis lactea mortis causa
in puerpera 130 sq. tumo-
res parotidum ad testes
583
- Meteorologicae obseruatio-
nes 695 seq.
- Mica lamellis magnis paralle-
lis Cronst. 706
- Michaelis, Io. Dan. editionem
nouam Celsii hierobota-
nici molitur 540
- Microscopicae obseruationes
et experimenta super glo-
bulis sanguinis rubris 243
seq. super actione cordis
in vasa sanguifera 247. su-
per sanguine eiusque motu
486 seq.
- Milia vesicularia alba, eorum
definitio 156. iis medendi
methodus 157
- Miliare exanthema, vt sym-
ptoma 151. non est con-
tagiosum ib. eius origo ex
culpa medici 152. illud
praeuertendi modus ib.
eius curatio 153. album
de eo obseruatio 155. eius
caussa proxima et distinctio
155. sedes in nervis et
fluido nerueo 154 156
- Mneralisationis momenta et
ratio 283
- Mola duplex in utero bipar-
tito 504
- de Monchy, med. prof. Rot-
terdam. 350
- Monner, Traité de la vici-
lisation et de l'alunation 278
- Monstrum humanum 26. 314
528. 529. 591. sine cere-
bro 318
- Montium igniuomorum or-
tus 27
- Morbi nigri symptomata et
cura 425. chronici vid.
Chronici. putridi, eorum
causae 603 seq. in primi-
viis haerentium causae,
gradus et curatio 605 seq.
a putredine sanguinis pro-
ductorum causae, differen-
tia et curatio 607 sq.
- Morgagni, Io. Bapt. obitus
719
- Mori, arboris excresecendi ra-
tio in China et Italia com-
parata 518. morborum
causae et curatio 519 seq.
hydropis ortus et noxa 520
sq. incisionis vtilitas et mo-
dus 523
- Morsus canis rabidi effectus
letales 461 sq.
- Mortuos violenta ratione ac-
subito, vitae restituendi
modus et consilia 352 sq.
- Muli Pedemontani dissectio
121
- Munniks, Wynold. anat. et
chir. prof. ord. Groningent.
538
- Murray, Io. Andr. de vermi-
bus, in lepra obuiis, in lepra
leprosi historia, et de lum-
bricorum setis obf. 238
- Mus aguti Linn. 59
- Mulci

- Musei, plantarum cryptogamicarum classis 711. eorum genera ib. species emendatae et nouae ib. propagatio sine coryledonibus negatur 645
- Musculi, eorum in piscibus ratio 404. officulorum auditus, eorum actio et vsus 341. vteri obliqui laterales 13. quadrigemini vterini ib. orbiculares laterales 14
- Mytili lithophagi Linn. historia naturalis 23
- N.
- Nahuy, Alex. Petr. societ. scient. Harlemens. socius 536. anat. et chir. prof. ord. Harderovic. 538. a societ. scient. Vllisingensi praemium accepit 535
- Nani, eorum species 254. de iis obseruationes ib.
- Napelli extractum vid. *Aconitum*
- Naphthae falis communis praeparatio 4
- Nautarum victus et potus 107 morbi 94 seq. dysenteria 103. scorbutus 95. morbi acuti 103 sq. eorum sanitatem conseruandi remedia 106 seq.
- Nautili siphonis vsus 236
- Nebel, Chph. Ludov. med. prof. extraord. Giessensis 719
- Neruei fluidi natura et actio 331 seq. ortus 332
- Neruorum sensatio declarata 332 sq. influxus et consensus cum corde et pulmonibus 628. ad auditum facientium descr. 338 seq.
- Neruosi morbi singularis obseruatio 427
- Neubauer, Io. Ern. diss. de tunicis vaginalibus testis et funiculi spermatici 530
- van Nobten, S. a societ. scient. Vllising. praem. accepit 535
- Novi commentarii acad. scient. imper. Petropolitanae Tom. XI et XII. 694
- Nuove osservazioni, sopra i globetti rossi del sangue 242
- Nyctalopiae casus 198
- Nympharum vsus 411
- O.
- Obstetriciae artis elementa 286. 410
- Oculi anatonien spectans animaduersio 336. tunica choroidea, de ea obseruationes 10 sq. vulnus cum symptomatibus peculiaribus 316
- Oeder, Geo. Chr. floram Danicam et pericula contagii inter armenta grassantis transferendi est continuaturus 163
- Oesophagi morbus grauissimus 202 sq. tumor scirrhuso carcinomaticus 693
- Oettinger, Io. Car. med. prof. extraord. Erford. 718
- Olei asphalti praeparatio et vsus in vlceribus viscerum 132. 464 seq.
- Oliuarum culturae optimae declarationi praemium expositum 348
- Omenti diuersus situs et mutationes morbosae 145. pondus insigniter auctum ib. scirrhus ib. scirrhus petrificatus 146. ligaturae vsus in operatione herniae 149. hernia vid. *Epiplotele*
- Opii largior vsus 265. vsus in febre miliari 157. vsus Ccc 3 chirurgi.

- chirurgicus et effectus 433
sq. vis cardiaca controuer-
sa 506. de eius vsu caute-
lae 507
- Orchidum austriacarum clas-
sis, genera et species 452 f.
- Orichalci virtus magnetica
vnde? 702
- Ornithologia methodice di-
gesta 293. de ea scripto-
res 294
- Orthoceratites, eius structura
233
- Offa permagna in America
reperita 388. rhachitico-
rum, de iis observationes
589
- Offea fragmenta in albugi-
nea testis tunica reperta
265
- Officula auditus, eorum vsus
341. branchialia in pisci-
bus 406
- Offis hyoides luxatio 587.
occipitis foraminis magni
diuersus situs in homini-
bus et animalibus 263
- Ossium singularis distortio
257. singularis rigiditas et
emollitio 265. cylindrico-
rum fractura imperfecta
321. peluis in partu didu-
ctio affirmata 287 seq. in
partu naturali negata 411.
duorum pedis in quadru-
pedibus concretio 588. nu-
merus et ratio in piscibus
403 sq. 406. fracturae
vid. *Fracturae*.
- Oua excludendi modus Sinen-
sibus vsitatus 67. in naui-
bus a corruptione praefer-
vandi modus 107. incuba-
ta, cum iis instituta expe-
rimenta 703 sq.
- Ouarii hydrops 684. tumor
insignis 52 seq. 57
- Ouium cultura antiquissima
479. sollers cultura in Hi-
spania 480. culturae ratio
in Suecia 481. 484. lanam
praestantiorem in sobole
conseruandi modus 481.
483 sq.
- Oxymellis colchici vsus in va-
riis morbis 303 sq.
P.
- Pallas, P. S. spicilegia zoolo-
gica. Fasc. V. VI VII et
VIII. 418
- Pallucci, Natal. Giuseppe sag-
gio di nuoue osseruatione
Continuazione del Saggio
85
- Palpitationis cordis causa sin-
gularis 54 sq.
- Paracentesis in feru alcidis
vivo instituendi modus 290
- Papilionaceae plantae vide
Plantsae.
- Paralysis per febrim putridam
soluta 692
- Parisiinae acad. reg. chirurgo-
rum thes. et praem. ad ann.
1772. 161. 347
- Parisini agri fossilia 262
- Parotidum tumores epidemi-
ci 583. vulnus sanatum 316
- Partus distinctio 412. natu-
ralis causae 288. naturalis
post praegressam haemorr-
hagiam vteri 8 mensium
694 praeternaturalis quid?
288. difficilis variae causae
ib. seq. serotini possibi-
litas 292. serotini 18 men-
sium casus 315. caesareus
vid. *Caesarea sectio*.
- Patyn, prof. med. Roterodam.
350

- pectoris hydropis distinctio, causae, signa, et curatio 680 sq. vulnerum fustioni inferniens instrumentum novum 507 sq.
- Pediculus aurium alatus, insectum 647
- Pelvis femmini mensura 411. cum capite fetus comparata ib. osium diductio vid. *Osium*.
- Pemperton, Henr. obiit 351
- Pericardii hydropis causae, signa et curatio 681. in eo sanguis effusus repertus 689 seq.
- Peripneumonia, de ea observationes 425. Nanceii ann. 1757 grassata, eius causae et curatio 689. ea a vermicibus 219. ea demortui sectio 54
- Peruvianus cortex, num adstringat? 211. eius vsus chirurgicus et analysis 436. vsus antisepticus 626. vsus et dosis in variis februm speciebus 391. effectus in dolore periodico supercilii 315. vsus in elephantiasi 197. in tumoribus albis articulorum 201. cum mercurio et cicuta commisti vsus in cancro 200
- Pestis, vid. *Pulveris*.
- Petropolitanae acad. scient. noui commentarii Tom. XI et XII. 694
- Philosophical Transactions. Vol. LVIII. 387
- Phosphorum praeparandi modus 398. super vasa eius luce experimenta 399
- Phthisis pulmonalis, de ea observationes 424
- Phyteteris macrocephali Linn. organon auditus 460
- Physicae observationes 253. 264.
- Phytotypolitus Bononienis 584
- Pibrae, Egidius de Bertrand, mortuus 539
- Pilulae aethiopicae Edinburgensium 72. earum vsus in lue venerea ib. ex calomelo, croco et camphora 75. mercuriales, earum praeparatio 89
- Pinguedo euomita 427
- Pinguin, avis character genericus et species 390
- Pinnarum in piscibus vsus et differentia 402
- Piscinas struendi ratio 59. 65
- Piscis Guapequa 75
- Piscium historia philosophica 400 sq. classes ordines et genera 408 sq. species novae 48. rariorum descriptio 421 sq. anatome externa 401 sq. interna 403 sq. ossa 403 sq. 406. musculi 404 viscerum et vasorum ratio 405 sq. surditas probata 403. pinnae vid. *Pinnae*. officula branchialia vid. *Officula*.
- Placentae nexus cum utero ope arteriarum 64. extractionis modus 413. ante caput fetus prolapsus et perforatio 292. diu in utero sine noxa relictas casus ibid.
- Plantae, earum species novae et mutatae 705. vis medica ex caractere botanico cognoscenda 705 sq. marinae, ex iis alcali, sodae simile C c c 4

- simile praeparandi modus 18. plantarum austriacarum umbelliferarum classis et genera 444 sq. species mutatae 446 sq. classis emendata 454 sq. ringentium classis et genera 448 sq. species mutatae ib. sq. papilionacearum classis et genera 450 sq. orchidum classis et genera 452 seq. cruciformium classis emendata 456 sq. cryptogamiearum florum Gottingensis classes 708. hybridarum generatio et natura 481 sq.
- Plantaginis seminis usus anthelminticus 216
- Plenks, Ios. Iac. Anfangsgründe der Geburtsbülfe* 286. *Sammlung von Beobachtungen über einige Gegenstände der Wundarzneykunst. Erster Theil.* 429
- Pleuritis a vermibus 219. naturarum, eius differentia et curatio 104
- Plomberianarum aquarum historia naturalis et medica 9 sq. calor ib.
- Plumbi praeparatorum effectus 205. usus noxius 206. vino pomaceo admixtivsus ut causa colicae 204 seqq. 210. particularum unio cum vino 204. venenum. quibus modis clanculum in corpus humanum applicari possit 205 seq.
- Poissonnier, Desperrieres traité des maladies des gens de mer 94
- Polypi bronchialis casus 208. genesis ib. sq. ex naribus et ore extirpatio 326. veteri curatio 314. 319
- Polytrichi propagatio per cotyledones 645
- Porcus monstrosus 691 seq.
- Pororoca, aquarum inundatio 592
- Porterfield, Guil. obiit 539
- Pott's, Percivall, observations on the nature and consequences of those injuries, to which the head is liable from external violence 654
- general remarks on fractures and dislocations ib.
- Praefagiorum theoria 334 sq.
- Priapismi curatio 89
- Psittaci vita 133 annorum 299
- Pudendorum muliebrium gangraenae et sphaceli curatio 56
- Puerperarum mucoso veninosa febris 219. mori ex metastasi lactea 130 seq.
- Pulmonum lobus in os conversus 530
- Pulsus diversa ratio in hydrocephalo interno 226 seq.
- Pulveris hydragogi formula 685. contra pestem effectus
- Purgantium hydragogorum formulae 685
- Puris genesis et differentia 630
- Purpura rubra seu chronica de ea observata 153. alba, vid. *Miliare exanthema.*
- Putredo, eius gradus 622. animalis, quid sit 596. 612. eius differentia, phaenomena et modus 596. 612 seq. 619. causae et effectus 603 sq. 612 sq. 619. 622. gradus, distinctio et signa 614. 625 sq. externae stadia vel gradus 603. differentia et curatio 605. in prius

primis viis collectae causae
gradus et curatio 605 seq.
in sanguine differentia et
causae 607. sanguinis scor-
buticae gradus et curatio
607. febrilis gradus et cu-
ratio 608. purulentae cu-
ratio 609 sq. gangraeno-
sae curatio 611. ei resisten-
tia remedia vid. *Antiseptica*.
Putridi morbi vid. *Morbi*.
Pyritarum definitio et diffe-
rentia 26. natura et quali-
tates 279 seq. mutatio in
vitriolum 280 seq. de iis
eorumque combinatione
cum aliis materiis observa-
tiones 27
Q.
Quassiae radice vsus in febr-
bus variis 390
R.
Ranae variabilis historia 421
Raulin, traité de fleurs blan-
ches, avec la methode de
les guérir 28
Recti intestini incarceration, a
peffario inducta 691
Reichel, Geo. Christ. de san-
guine, eiusque motu expe-
rimenta 485
Reinhold, Sam. Abrah. diss.
de aconito napello 673
Ren vnicus in fetu 321. re-
num abscessus a calculo
590. magnitudo praeter-
naturalis et vesiculae sero-
sae 585. in aubus anato-
me 593
Renon, Bartholdus obiit 539
Retinae oculi tunicae officium
337
Reuss, Christ. Frid. prof. med.
extraord. Tubing. 351

Rhachitis, de ea observatio-
nes 589
Rheumatismus, de eo obser-
vationes 426. electricita-
tis ope curatus 62. nauta-
rum, eius curatio 103
Rhinocerotis et natura et va-
rietas 466
Richter, Aug. Gottlieb. prof.
med. ord. Götting. 351
Riedel, acad. artium et scient.
Viennensis membrum 718
Ringentes plantae vid. *Plan-
tae*.
Roterodami societas physico
experimentalis constituta
345 sq. 718
Roux, A. Journal de médecine,
chirurgie, pharmacie
cet. Tom. XXV. XXVI. 309
du Rozier, Abbas, a Mar-
liensi acad. scient. et artium
praemium accepit 348
Rudolph, Io. Phil. Inl. diss.
de visione cranii in epile-
sia 358
S.
Sabatier, editio auctior Cl.
Verdier abrégé de l'ana-
tomie du corps humain
Tom. I. II. 636
Sacchari cocturae meliori mo-
do praemium expositum
714 seq.
Sal commune ope euapora-
tionis conficiendi modus
255. eius effectus et vsus
contra vermes 198. alcali,
sodae simile ex plantis ma-
rinis praeparandi modus
18. ammoniacum natium
ex solfatara obtinendi mo-
dus 269 sq. marinum, eius
aetherem praeparandi mo-
dus
Ccc 5

- dus 3 sq. tartari cryſtalli-
 ſandi ratio 263. eius cry-
 ſtallos conſeruandi metho-
 dus 277
 Salamandra aquatica, in ea
 actio cordis in vaſa ſangu-
 ifera obſeruata 247 ſq.
 Salerne, l'hiſtoire naturelle
 éclaircie dans une de ſes
 parties principales l'orpi-
 thologie, traduit du latin
 de Ray 45
 Salinae Stara Ruſſienſis 703
 Sallae aquae euaporationis
 methodus emendatior 255
 Salfola kali, planta 25
 Sandifort, Eduard. ſociet.
 ſcient. Harlemeſ. ſocius
 536. in acad. Lugd. Bata-
 va anat. et chir. prof. ex-
 traord. 163 719
 Sandifort, I. B. Hagae comi-
 tum fratri ſucceſſit 351
 Sanguinis natura et motus,
 de eo obſeruaciones micro-
 ſcopicae 485 ſq. globuli ru-
 bri, ſuper iis obſeruatio-
 nes microſcopicae 243 ſeq.
 eorum mixtionis et com-
 poſitionis ratio 246. ve-
 noſi ab arterioſo differen-
 tia 487 ſq. circulationis
 per hepar in fetu humano
 ratio 266. 267 ſq. circula-
 tio in ſalamandra aquatica
 microſcopio obſeruata 248
 ſq. ſtaſis in venis inflam-
 mationem mentiens 495
 Saponis optimi parandi modo
 praeſentium expoſitum 348
 Sarcomatis inſignis in viro ca-
 ſus 321 ſq. vteri inſignis
 caſus 527. ſanatio 314-319
 Saturninorum remediorum
 noxa 206
 Scandix infeſta, planta 705
 Scarabaei variae ſpecies 606
 Schacht, Nic. Geo. Oſterdyk,
 praxeos clin. chem. et ho-
 tan. prof. Harderovic. 538
 Schaefferi, Jac. Chriſt. icones
 inſectorum circa Ratiſbonam
 indigenorum 92
 Schloſſer, Io. Alb. de lacerta
 Amboinenſi 41
 a Schulzenheim, Dav. reſpon-
 ſio ad quaestionem reg. ſci-
 ent. Sueciae ſuper pur-
 pura 151. 162
 Schwaben zur Araneypala-
 beis und Naturkunde. Erſtes
 Band 423
 Scirrhus, eius curatio 199 ſq.
 mammarum eiusque cura-
 tio 90. omenti 145. omen-
 ti petrificatus 146. inſignis
 ad fundum ventriculi re-
 pertus 692
 Scleroticae albus color vnde? 111
 Sclopetorum vulnerum, vae-
 ris moti ortorum, theoria
 432 ſq. curatio 433
 Scorburi cauſae, 95. 524
 gradus et ſymptomata 96.
 diagnoſis et prognofis 97
 ſeq. prophylaxis 98. cura-
 tio 100 ſq. 607. de eo ob-
 ſeruaciones generales 102
 Scriptorum phyſico medico-
 rum, quae anno 1768 pro-
 dierunt, index 165 ſq. eius
 continuatio 364 ſq. anni
 1769 index 553 ſq. eius
 continuatio. 722 ſq.
 Scrophula farcimen, equo-
 rum morbus 74
 Secundinae vid. Placenta.
 Seelandina ſocietas Vliſſin-
 genſis vid. Vliſſingenſis
 Semina

- Semina conseruandi et super mare transportandi modus** 390
- Seminalium vesicularum abscellus** 88 seq.
- Sensationum theoria** 332 sq.
- Sensibilitas nervorum declarata** 332. **partium vulneratarum** 627
- Sensuum internorum theoria** 333 sq.
- Simia oedipus Linn.** 65
- Smaragdi Brasiliensis proprietates electrica** 700
- Snip, Tölcardus, obiit** 719
- Soda, quibus ex plantis et quomodo praeparetur** 25.
- ei simile alcali ex plantis marinis praeparandi modus** 18
- Solfatara prope Neapolim, de ea obseruationes** 269 seq.
- Tiburtina et Viterbiensis** 16
- Solida corporis animalis pars, quid?** 330
- Soni theoria** 340 seq.
- Spallanzani dell' azione del cuore ne' vasi sanguini nuove offervazioni** 247
- Spasmodicus morbus singularis** 427
- Spasmus vesicae, morbus** 641
- Spermatice funiculi tunicae vaginales** 351 sq.
- Spina dorsii, ad eam orti dolores varii eorumque causae** 515 sq. **spasmi et tensiones variae** 516 sq. **eorum curatio** 517
- Spina ventosa, eius notio** 86.
- ortus et incrementi successui stadia ib. sedes ib. curatio** 87 sq. **extracto aciniti curata** 302 seq.
- Spirituosi potus abusus, vi causa hydrophobiae** 652
- Spiritus fumantis Libavii praeparatio** 4
- Squalus edentulus** 47
- Stellarum marinarum inceffus** 585
- Sterilitatis causae** 122. 690.
- Stoerck, Anton. libellus, quo continentur experimenta et obseruationes circa noua sua medicamenta** 300. **libellus de herba dicta flammula iouis eiusque vsu** 305
- Storia naturali degli uccelli Tom. I.** 293
- Stramonii extracti vsus et effectus in melancholicis et epilepticis morbis** 497 seq.
- Struma insignis testiculi muliebri** 51 seq.
- Struthiopteris, filicum genus** 712 seq.
- Svar pae Kongl. Vetensk. Aca- demiens Fraga huru all slags Frisel kan foere kommas och botas, sa hos Barnsaengs-Hustruv, som andra?** 151
- Submersi vid. Merfi.**
- Sudor digitorum vtriusque manus singularis** 693
- Suffocati, de eorum mortis causa experimenta et obseruationes** 111 sq. **eorum mortis violentae indicia** 117 seq.
- Sulphur, eius status in mineris et metallis** 283 sq. **affinitas cum ferro** 284. **cum cupro ib. cum aliis metallis** 285. **venereum quid?** 508. **eius effectus in epilepsia habituali** 509
- Superfetatio, eius possibilitas** 689. **in fele obseruata** 315
- Suppura-**

Suppurationis theoria 630
 Surdis loquelam restituendi methodus 12. 24
 Sutarum coalitus in fetu, partus difficillis causa 289
 Sylvestre ab acad. reg. chirurg. Parilina praemium reportauit 347
 Sympathiae theoria 334 19.
 T.
 Taenia cum lumbricis simul obseruata 311 sq. ope tincturae ialappae excreta 685
 Tartari tartarificati vis lithontripica 585. cremor vid. *Cremor*.
 Tendinis ruptae patellae curationi inseruiens vinctura 588. musculi recti femoris curatio 132.
 tendinum vulneratorum sensibilitas affirmata 627
 Terra, eius motuum causa et ortus 27. fertilis, eius disquisitio chemica 442. coerulea in palude torfacea, in Scotia inuenta 393. aetacea, eius ortus a lapidibus calcareis ramosis 5
 Testaceorum museum 231. systematica dispositio 233 seq.
 Testium diuersus situs, numerus et morbi 143. tunicarum vaginalium descriptio 532 sq. tumor metastaticus 583. in piscibus anatome 406
 Tetani curatio 318. 322
 Theodoro Palatinae acad. scient. thes. et praem. ad ann. 1773. 536
 Thermarum germaniae tabula systematica 80 sq. Plomberianarum historia naturalis et calor 9
 Thermometricae obseruationes circa calorem in somno 66
 Thinkel, Christ. Henr. a societ. naturae indagatorum Gedanensi praemium accepit 537
 Thyroideae cartilaginis vulnus singulare 310
 Tolosanae facultatis medicae doctores et professores 161. acad. scient. inscriptionum et elegant. litterarum thes. et praem. ad ann. 1772. 1773 et 1774 714
 Tonitru effectus varii in corpore humano 430. eorum curatio 431 sq. cum electricitatis effectibus comparatio 260

Tourmalini electricae proprietates 386
 Trachipterus, nouum piscium genus 429
 Transactiones philosophicae ad ann. 1768. Vol. LVII. 377
 Tremellae species in theoriae berianis obuia 10
 Trepanationis vsus et necessitas in fractura caluae 657. morbus 658. in futuris institutionibus commentatio ib. in ossa frontis 659
 Triorchidum probatio 149
 Triticum ramosum 255. 278
 Tubularia fungosa, zoophyllum 707
 Tumor capitis cysticus insignis 529. in abdomine insignis, oesclens reperiens 589. scirrhus carcinomaticus oesophagi 691.
 tumoribus albis articulo- rum medendi methodus 201
 Tussis a particula costae bouinae, in pulmone haerente 135. infantum ann. 1768 Nordlingae epidemica 423
 Tutiae Alexandrinae praeparatio 709
 Tympani membranae vsus 341
 Tympanitis ab ascite differentia, causae et curatio 689
 V.
 Vagina vteri vid. *Vterus*.
 Vanne, Violante, operis ornithologicae, tabularum editor 294
 Variolae non sunt morbus 512. iisdem corpus depuratur 512. earum ortus ex evolutione arteriarum cutanearum controuersus 497. naturales bis homines inuadentes 135 sq. naturales artificialibus succedentes 139. in iis topicorum vsus et abusus 505. in fetu obseruatae 506. in fetu ante partum 649. earum contagium post singulum quinquennium epidemicum 139. bis homines inuadens 135. 139. spuriarum a veris differentia 209. inoculatio frustra tentata 209. vid. etiam *Inoculatio*.
 Vasa, eorum ratio et distributio in piscibus 407. lactea et lymphatica in aui- bus Vegeta-

- Vegetabilium recentium actio et
 vsus antisepticus 603
 Venae, earum pulsus causa 276.
 infarctus et stasis sanguinis, in-
 flammationem mentiens 493.
 salamandrae, in iis sanguinis
 circulus, microscopio observa-
 tus 251 sq.
 Venae sectionis vsus et abusus in
 apoplexia et paralyti 211. in
 haemopticois 493 sq. in vomitu
 cruento 494. vsus in morbis
 putridis 624. prophylacticae
 vsus in nautis 107
 Venenum lentum ex plumbo 205
 Venerea lues, de ea observatio-
 nes 88. eius curatio 89. in
 ea remedia 71 seq.
 Ventriculi rupti observatio 136
 Verdier, Abregé de l'anatomie du
 corps humain. Par Mr. Saba-
 tier. Tom. I. II. 636
 Verhandeligen uitgegeeven door
 de Hollandsche Maatschappye
 der Weetenschappen te Harlem
 VIII Deel. 124. IX. Deel 459.
 X Deel. 640
 Vermes, causa haemorrhagiae vteri
 215. causa vertiginis 324. contra
 eos remedia 198. 221. ex her-
 nia incarcerata egressi 254. per
 nares excreti 159 sq. 651 seq.
 ex intestino in hernia inguinali
 procidentes 648. in sinibus
 frontilibus ouium reperti 254.
 in lepra obuii 238 seq. eorum
 larvae et muscae 239. genera-
 tionis causae 240
 Verminosa constitutio epidémica,
 eius historia 212 seq. pleuritis
 et peripneumonia 219. exan-
 themata, eorum causa et cura-
 tio 218. verminosae febres con-
 tinuae putridae 213. intermiten-
 tes biliosae et catarrhales 215.
 febres lentae 216. leucophleg-
 maticae ratio 217. verminoso
 mucosae febris, gravidis et puer-
 peris accessoria 219. vermino-
 forum morborum diagnosi 222
 seq. symptomatum explicatio
 221 sq.
 Vernalium curationum vsus et
 abusus 509 sq.
 Verrucae cancrisae 199
 Versiois vsus in extrahendo fe-
 tu 290 seqq. de eo monita
 291
 Vertigo a vermibus 324
 Vesica urinaria vid. *Urinaria*.
 Vesicatoriorum vsus in tetano 318
 Vesonienfis acad. scient. thes. et
 praem. ad ann. 1773. 716
 Vesuvii montis eruptio 387
 Veterinariae artis historia 164.
 schola constituta Gottingae
 542. Hafniae 553
 Viennae academia artium et scienti-
 fundata 718. praemium institu-
 tum et iussum est, meritis, et
 subito ac violenter mortuis au-
 xilium praestandi 353
 Viennensis facultatis medicae do-
 ctiores et professores 533
 de Villa, Don Anton. Cap. bo-
 tan. et agriculturae prof. To-
 vanae in Murcia 162
 Vindobonensis vid. *Viennensis*.
 Vink, a munere prof. med. Rotte-
 rodam. se abdicavit 351
 Visus organa et ratio 336 seq. sen-
 sationis duratio experimentis
 probata 271 seq.
 Vitrioli formatio et differentia
 27. ortus 278. ex pyritia for-
 matio 280 sq. coerulei seu cu-
 pri praeparatio 282. Romani
 origo et formatio 17
 Vitriolisationis notio 279
 Vitrum fossile naturale, lapis 701.
 eius analysi chemica ib.
 Viueria narica, animal 64
 Vlcera tractandorum emenda-
 tioni praemium constitutum 161.
 347. vlceris vesicae curatio
 310
 Vlissingensis societatis artium et
 scientiarum institutum et ratio
 533. membra 534. thes. et
 praemia ad ann. 1773. 535
 Umbelliferae plantae vid. *Plantae*.
 Umbilicalis funiculus, num ex eo
 abscisso sanguis emittendus?
 288. 291. eius prolapsus rarior
 291. 413. ligaturae ratio in
 partu gemellorum 292. intra
 vterum dissectionis et ligaturae
 modus non probatur 291
 Vnguenti helcotici vsus in spina
 ventosa 87. in lue venerea 89.
 in scirrho et cancro 90 sq.
 Vnguentorum abusus disquisi-
 tion;

tioni praemium expositum 161.
347
Vomitus cruentus, num et quan-
do in eo venaesectio? 494. sq.
Vreteres in auiibus 593
Vrina pituitosa, morbus 641. eius
signa et causae ib. seq. dia-
gnosis et curatio 642. in ea pin-
guis cuticula 427. verminan-
tium 220. eius retentiones in
gravidis curatio 413
Vrinariae vesicae fluxus catarrha-
lis 321. spasmus seu tenesmus,
morbus 641. vlcis curatio
310
Visionis vsus in epilepsia 158.
eam instituendi modus 158 seq.
Vteri fabricae musculosae disqui-
sitio anatomica 14 seq. muscoli
obliqui laterales 13. quadri-
gemini vterini ib. orbiculares
laterales, eorumque vsus 14.
nexus cum placenta ope arte-
riarum 64. bipartiti observatio
51. duplicis descr. 688. exul-
ceratio cum convulsionibus 56.
haemorrhagia, num a vermibus
oriri queat? 215. haemorrha-
giae curatio 313. 694. eam se-
cutus partus sanus 694. hy-
drops, eiusque ab ascite diffe-
rentia 683. inuerti repositionis
modus et periculum 292. in
partu ruptura spontanea 318 sq.
polypi seu sarcomatis curatio
314. 319. sphacelo affecti ple-
naria extirpatio 316. speculum
emendatum 150. orificium qua-
tenus signum grauiditatis 287.

orificii status post partum ib.
vaginae angustia 288. coactio
ib. dilaceratio 289. in fetu ab-
erratio 463 seq.
Vulnera capitis 125 seq. 309. 318
sq. 315. 326. pectoris vid. *P.*
ellus. Sclopetorum vid. *Sclopeto-*
rum. post amputationes magnas
tractandi modus 631
Vultur gryphus Linn. 46

W.

Wels, Frid. Guil. plantae crypto-
gamicae florum Göttingensiu 708
ab Wenzel, visum Cl. Eulero so-
stituit 546
Werner, prof. botan. Fuldensis 351
Whyte's, Robert, Works 251
Will, Geo. Andr. memoriam se-
cularem aedium vniuersitatis
Altdorfinae celebrauit 720
de Wind, Paul. obiit 539
Wohlfart, Io. Aug. Obs. de ver-
mibus per nares excretis 159
Wyngard, Io. anat. chir. et artis
obstetriciae Lector Dauentrien-
sis 539

X.

Xanthornus, nouum suum ge-
nus 419 seq.
Xylophthorus terrestris insectum
586

Z.

Zeviani, Giov. Verardo. sopra lo
scorbuto dissertazione 524
Zoologica spicilegia 413
Zückers, Io. Frid. *systematische*
Beschreibung aller Gesundbrun-
nen und Bäder Deutschlands 71

EMENDANDA.

Pag. 6. lin. 4. eūci lege eiici possit; lin. 9. HERONIS
 lege HIERONIS. p. 10. lin. 20. bullum leg. bulbum. p. 12.
 lin. 26. methodos leg. methodum. p. 16. lin. 7. corpori leg.
 corporis. p. 24. lin. 13. cananiculos canaliculos p. 31. lin. vlt. cache-
 ctium leg. cachecticum. p. 34. lin. 25. sit leg. sit. p. 36.
 lin. 23. morbis leg. morbus. p. 56. lin. 13. simplicissimo leg.
 simplicissima. p. 82. lin. 3. Badensis leg. Badenses. p. 94.
 lin. 16. DESPERIERRES leg. DESPERRIERES. p. 101.
 l. 15. nasturtinorum leg. nasturtinarum. p. 101. l. 33. summum lege
 summam. p. 107. lin. 19. digestionis leg. digestionis. p. 110.
 lin. 14. visum esse productum leg. visam esse productam. p. 112.
 lin. 33. illum lege illam. p. 113. lin. 1. iniectum lege iniectam.
 p. 116. lin. 29. istum leg. istam. p. 117. lin. 13. productum
 fuisset lege produxisset. p. 127. lin. 22. dextram leg. dex-
 trum. p. 131. lin. 28. potissum lege potissimum. p. 134. lin.
 28. quae lege qui. p. 141. lin. 10. post 1768 adde 4 mai. p.
 144. lin. 6. fasciamque lege fasciam. p. 168. lin. 12. zurl. zum.
 p. 198. lin. 28. mitigato lege mitigata. p. 199. lin. 13. et 15
 refecare lege refecari. p. 213. lin. 4. quum lege quam. p.
 231. lin. 13. conchyologicum l. conchyliologicum. p. 232. lin. 2.
 singulas lege singulae. p. 236. lin. 2. tabulati lege tubulati.
 p. 266. lin. 20. vnam lege vnus. p. 277. lin. 11. positum leg.
 positam. p. 13. SWIETFNIVS lege SWIETENIVS. p.
 292. lin. 25. quam lege quem. p. 295. lin. 2. quem lege quos.
 lin. 32. aqua lege aquila. p. 296. lin. 5. baetico lege boetico.
 p. 300. lin. 19. et 22. capiti lege capite. p. 322. lin. 1. mani-
 tudinis lege magnitudinis. p. 337. lin. 31. Omnis lege Omnes.
 p. 343. lin. 3. iuuabant lege iuuabunt. p. 367. lin. 9. *Fors-
 zung* leg. *Forsetzung*. p. 368. lin. 4. Batavorum lege Batava-
 rum. lin. 20. CVIL. lege GVIL. p. 392. lin. 10. BAB-
 TIST. lege BAPTIST. p. 390. lin. 21. Penguin. lege Pin-
 guin. p. 392. lin. 20. in vsum lege in vsu. p. 394. lin. 14.
 magnitudinis lege magnitudinis. p. 396. lin. 10. facili lege fa-
 cile. p. 398. lin. 15. IISDEM ab lege ab IISDEM. p.
 400. lin. 15. Stasbourg. leg. Strasbourg. p. 410. lin. 13. pra-
 ter leg. praeter. p. 411. lin. 13. vsui leg. vsu. p. 418. l. 24.
 quarto lege quinto. p. 422. lin. 2. katschatici leg. kamscha-
 tici. p. 427. lin. penult. hebdomate l. hebdomade. p. 438.
 lin. 23. acidi rubros leg. acido rubros. p. 460. l. 16. espodet
 leg. respondet. p. 472. l. 12. factal. factae. p. 474. lin. 3.
 occurentia lege occurrentia. p. 477. lin. 4. ipecacuanha lege
 ipecacuanhae. lin. penult. artificales lege artificiales. p. 480.
 lin. 10. Angilcae leg. Anglicae. p. 484. lin. 4. ouium lege
 ouium. p. 485. lin. 11. conducentur leg. conducantur.
 p. 511. lin. 28. quorum lege quarum. pag. 530. lin.
 28. se lege sua. p. 535. lin. 3. aliae alias. lin. penult.
 FRIEDERICVS leg. FRIDERICVS. p. 438. lin. antepe-
 nult. p. 162. l. p. 345. p. 549. lin. 31. anotomiae lege anatomiae
 p. 552. lin. 10. BALTHASAR. leg. BARTHOLOM. p. 554.
 lin. penult. lettres teg. lettres. p. 558. lin. 3. Fine leg. Eine.
 p. 561. lin. 19. Vol. leg. Vol. l. p. 571. lin. 24. GOTTH.
 lege

ege GOTTF. p. 572. lin. antepennule. et p. 573. lin.
 CPHP. leg. CHPH. p. 573. lin. 9. aliter lege aliter.
 580. lin. 10. BAPTISTA leg. BAPTISTA. p. 581. lin.
 spiritu leg. spiritui. p. 592. lin. 20. BOSCOVICH
 lege BOSCOVICH. p. 567. lin. 2. terrestribus lege
 p. 603. lin. 27. exhalationibus lege exhalationibus.
 lin. 30. aliquod leg. aliquod. p. 606. lin. 3. eas leg.
 28. peniciosissima leg. perniciosissima. p. 607. lin. 19.
 leg. Differunt. p. 614. lin. 19. sit lege sit. p. 617. lin.
 exponetur lege exponitur. p. 645. lin. 9. tractatis lege
 tibus. lin. 15. fuscis leg. fuscis. p. 651. lin. 1.
 effectus leg. effectus. p. 652. lin. 16. tabace leg. tabaci.
 654. lin. 11. aeris leg. aeri. lin. 24. qui leg. quod. p. 664.
 lin. 14. supetunt leg. suppetunt. p. 664. lin. 1. et leg. et.
 34. metuedum leg. metuendum. p. 666. lin. 21. post
 tur. adde Auctore THOMA KIRKLAND. p. 668. l. 19. celestibus
 leg. celeberrimorum. p. 669. lin. 22. alloborandum leg. alacris
 p. 770. lin. 2. tiam lege etiam. lin. 13. accuratae lege accuratae.
 673. lin. 30. acalinis lege alcalinis. p. 675. lin. 25. collectae
 collectae. p. 683. lin. 16. folliculorum leg. foliorum. lin. 1.
 CROLLI lege CROLLII. p. 685. lin. 12. librae aqua lege
 aquae. p. 694. lin. diacodii lege diacodii ope. p. 701. lin.
 12. hunc leg. hic. p. 704. lin. 18. pecularae leg. peculanae.
 p. 728. lin. 8. pertandra lege pentandra. p. 735. lin. 3.
 sinis lege definis. p. 750. lin. 15. fictum lege viduum.

C

S

APV

Amst
B